

Azərbaycan-Vyetnam əlaqələri keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəlir

◆ Vyetnam Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamın Azərbaycana dövlət səfəri

Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lam mayın 7-də Azərbaycan Respublikasına dövlət səfərinə gəlib.

Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamın mayın 7-də rəsmi qarşılama mərasimi olub.

Əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lam ilə məhdud tərkibdə, daha sonra geniş tərkibdə görüşü keçirilib.

Həmin gün Azərbaycan Respublikası ilə Vyetnam Sosialist Respublikası arasında imzalanmış sənədlərin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Vyetnam Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamın iştirakı ilə mübadiləsi mərasimi olub.

Sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lam mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər.

Daha sonra Bakıda, "Gülüstən" sarayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, qızları Leyla Əliyeva və Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lam və xanımı No Fon Li ilə görüşü olub.

Fon Li Vyetnam rəsm əsərlərindən ibarət sərgi ilə tanış olublar.

"Gülüstən" sarayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın adından Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamın və xanımı No Fon Linin şərfinə dövlət ziyafəti verilib.

Azərbaycan Respublikasının birinci xanımı Mehriban Əliyevanın Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibinin xanımı No Fon Li ilə görüşü olub.

Uzaq sahil, yaxın ölkə

Azərbaycan-Vyetnam əməkdaşlığının perspektivləri genişdir

Bu gün Azərbaycan və Vyetnam arasında iqtisadi, o cümlədən ticarət əlaqələri var. Doğrudur, Azərbaycan Vyetnamın əsas ticarət tərəfdaşlarından deyil. Amma tərəflərin bir-birinə artan marağı və ticarət imkanları nəticəsində Azərbaycan Vyetnama neft məhsulları ilə yanaşı, meyvə-tərəvəz, xüsusən quru meyvələr ixrac edir. Azərbaycan isə Vyetnamdan, əsasən, elektronika, maşın avadanlıqları, tekstil və digər sənaye malları alır.

Vyetnamın məşhur məhsullarından biri sayılan düyü və digər kənd təsərrüfatı məhsulları ölkəmizin alış-veriş mərkəzlərindəki paxtalarından əskik olmur. Prezident İlham Əliyev bu günlər "Vietnam News Agency" agentliyinə verdiyi müsahibəsində deyib: "Azərbaycan Vyetnamla iqtisadi və ticari əlaqələrin inkişafına böyük əhəmiyyət verir. 2024-cü ildə iki ölkə arasında ömtəəd dövriyyəsinin həcmi 223,93 milyon ABŞ dolları olub. Sözsüz ki,

bizim bu göstəricini gələcəkdə də artırmaq üçün potensialımız mövcuddur. Ölkələrimiz neft sahəsində də qarşılıqlı fəaliyyət göstərir. 2019-cu ildə Vyetnamın "Binh Son Refinery and Petrochemical Company" ilə SOCAR arasında müqavilə imzalanıb. Neft sahəsində əməkdaşlığımız möhkəm tarixi təmələ əsaslanır - çünki Azərbaycan mütəxəssisləri Vyetnamın neft sənayesinin yaradılmasında və inkişafında əsas rol oynayıblar".

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur Orta dəhliz çərçivəsində strateji əhəmiyyətə malikdir

Orta dəhliz Şərqlə Avropa arasında uğurlu ticarətin aparılmasında əhəmiyyətinə görə əvəzlənəndir. Ona görə də hər iki qitənin maliyyə strukturları bu dəhlizin inkişafı üçün maliyyə ayırmaqda xüsusiyyət təmsil edirlər. Məsələn, Avropa İttifaqı Orta Asiyanın 5 ölkəsində nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı üçün 12 milyard avro ayırıb.

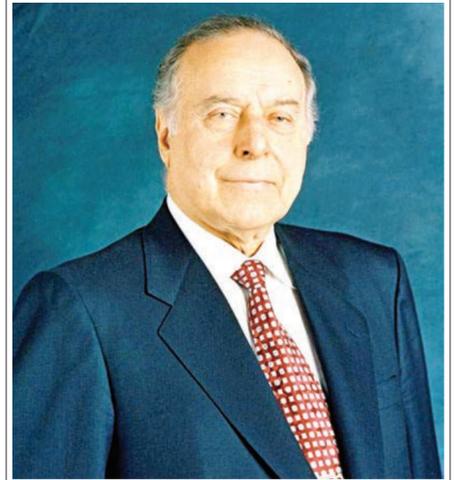
Asiya İnkişaf Bankının (ADB) İtaliyanın Milan şəhərində keçirilən 58-ci İllik Toplantısında da Orta dəhlizin əhəmiyyəti müzakirə olunub. Asiya İnkişaf Bankının Rəhbərlər Şurasının üzvü, Azərbaycanın maliyyə naziri Sahil Babayev çıxışında dünyada baş verən geosiyasi proseslər fonunda global səviyyədə Orta dəhlizin əhəmiyyətinin artdığını bildirmişdir: "Azərbaycan burada vacib mövqeyə malikdir. Gərginliyin və qeyri-müəyyənliyin

artdığı bir dövrdə, bu dəhlizin alternativ və etibarlı bir yol kimi strateji əhəmiyyəti daha da aydın görünür. Bu təşəbbüs iqtisadi asılılıqların şaxələndirilməsi və geosiyasi dəyişikliklərdən qaynaqlanan risklərin azaldılması üçün mühüm vasitə rolunu oynayır.

Azərbaycanın özü qədər əbədi

Tarixin Böyük Şəxsiyyəti

Heydər Əlirza oğlu Əliyev 1969-cu il iyulun 14-dən Azərbaycana rəhbərlik etməyə başladı. Həmin ilin martında ittifaq mərkəzinin tapşırığı ilə Azərbaycan Ali Soveti Rəyasət Heyəti dörd min kvadrat kilometr Azərbaycan torpağının Ermənistanla verilməsi haqqında qərar çıxarmışdı. Heydər Əliyev hakimiyyəti dövründə bu qərarın icra olunmasına imkan verməmişdi.

1919-cu ildə əsası qoyulan Bakı Dövlət Universitetinin 50 illik yubileyi 1969-cu ildə keçirildi. Yubiley toplantısında Heydər Əliyev öz nitqinə Azərbaycan dilində başladı. Bu o dövr üçün çox böyük siyasi hadisə idi. Heç kimin ağına gəlmirdi ki, rus dilinin hökm sürdüyü bir dövrdə müttəfiq respublikanın rəhbəri öz doğma dilində məruzə edə bilər. Amma Heydər Əliyev bu çıxışı edərək xalqı inandıra bildi ki, anasının ona laylay çaldığı dil əzizdir, doğmadır, müqəddəsdir.

Azərbaycanı aqrar ölkədən sənaye-aqrar ölkəsinə çevirən respublika rəhbəri ölkədə hərbi məktəb yaratmaq üçün uzun illər mərkəzlə üz-üzə gəldi və nəhayət, 1971-ci ildə Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi məktəbin yaradılmasına nail oldu.

Əziz Şuşa, sən azadsan!

Zəfər ünvanımız Şuşanın başının üzərindən qara buludlar çəkilib, Azərbaycanın bu müqəddəs şəhəri düşmənin mürdar aurasından təmizləndi...

İndi müqəddəs məscidlərimiz Yuxarı Gövhər ağa, Aşağı Gövhər ağa, Saatlı... məscidlərində namaz qılan insanlarımızın şükranlıq duaları, azan sədaları Şuşadan pillə-pillə Tanrı dərghahına ucalırlar...

"Xarıbülbül" Musiqi Festivalı, Vaqif Poesiya Günləri kimi tarixi-mədəni ənənələri bərpaolunan mədəniyyət paytaxtımız Şuşa küllərindən yenidən doğulan Simurq quşu misalı başdan yaranıb, xarabalıqlardan abadlığa doğru mətin yol alıb.

Hazırda quruculuğun baş meydanına çevrilən Şuşa doğma, əziz sakinlərinə bir-bir qucaq açıb, onlarla yenidən qovuşub, bütövləşir. Bir qərinlik ayrılığın ardından doğma şəhərlərinə dönmə şuşalıları yenidən burada bəxtəvər həyata qədəm qoyurlar...

İndi Şuşada toylar çalınır, körpələr dünyaya göz açıb, uşaqlar sevinclə məktəblərə üz tuturlar...

"Nətəvan", "İsa bulağı" yenidən çağlayır, bu qədim yurdun mədəni, mədəni simvolları olan Üzeyir bəy, Nətəvanın, Bülbülün tarixi yerlərinə qaytarılmış güllələnmiş heykəlləri indi Zəfər yolu ilə bu sıldırımlar üzərində bina olunmuş şəhərə ziyarətə gələnlərə Şuşanın azadlıq dastanını danışır.

◆ Vyetnam Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamın Azərbaycana dövlət səfəri

Azərbaycan-Vyetnam əlaqələri keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəlir

Rəsmi qarşılama mərasimi

Azərbaycana dövlət səfərinə gələn Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamın mayın 7-də rəsmi qarşılama mərasimi olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, hər iki ölkənin Dövlət bayraqlarının dalğalandığı meydanda ali qonağın şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamı və xanımı No Fon Lini qarşıladılar.

Fəxri qarovul dəstəsinin rəisi Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibinə raport verdi.

Vyetnam Sosialist Respublikasının və Azərbaycan Respublikasının Dövlət himnləri səsləndirildi.

Fəxri qarovul dəstəsi hərbi marşın sədaları altında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamın qarşısından keçdi.

Sonra rəsmi foto çəkdirildi.

Məhdud tərkibdə görüş

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin mayın 7-də Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lam ilə məhdud tərkibdə görüşü olub.

Geniş tərkibdə görüş

Mayın 7-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lam ilə geniş tərkibdə görüşü keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycanla Vyetnam arasında diplomatik münasibətlərin 30 il ərzində mövcud olmasına baxmayaraq, ölkələrimizin dostluq təmaslarının hələ keçən əsrin 50-ci illərinin sonlarına təsadüf etdiyi vurğulanıb, həmin dövrdən etibarən Vyetnam Demokratik Respublikasının Prezidenti Ho Şi Minin Azərbaycana, Ulu Öndər Heydər Əliyevin isə SSRİ rəhbərliyində olduğu zaman Vyetnama səfərləri məmnunluqla xatırlanıb.

Dövlətimizin başçısı özünün Vyetnama səfərinə toxunub, Baş katib To

Lamın ölkəmizə səfəri zamanı strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyannatın qəbul olunmasını əlaqələrimizin keyfiyyətə yeni səviyyəyə qaldırılmasına xidmət etdiyini vurğulayıb.

Söhbət zamanı Hökumətlərarası Komissiyanın iclasının tezliklə keçirilməsinin və qarşıya qoyulmuş tapşırıqların icrası istiqamətində əməli fəaliyyətin vacibliyi vurğulanıb.

Enerji və birgə investisiya layihələri müzakirə olunub, mədəni, humanitar sahələrdə əməkdaşlığın böyük perspektivinin olduğu qeyd edilib. Həmçinin müxtəlif sahələrdə təhlükəsizlik, müdafiə və kibercinayətkarlığa qarşı mübarizə sahələrində əməkdaşlıq məsələlərinə toxunulub, bütün sahələrdə təmasların artırılmasının vacibliyi vurğulanıb.

Görüşdə həmçinin BMT, AQEM, Qoşulmama Hərəkatı və digər beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıq qeyd edilib.

Vyetnam tərəfinin öz ixrac marşrutlarının şaxələndirilməsində maraqlı olduğu vurğulanıb və bu baxımdan "Şimal-Cənub" və "Şərq-Qərb" nəqliyyat dəhlizlərinin yaxşı imkanlar yaratdığı qeyd edilib.

Görüşdə Vyetnamın öz tarixində işğaldan əziyyət çəkdiyi, azadlıq müharibəsi nəticəsində ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin təmin olunduğu xatırlanıb. Eyni zamanda Azərbaycanın da 30 ilə yaxın dövr ərzində Ermənistanın işğalından əziyyət çəkdiyi, Vətən müharibəsi nəticəsində ərazi bütövlüyünü və suverenliyini təmin etdiyi vurğulanıb.

Baş katib To Lam Vyetnamın azadlığı uğrunda mübarizəsində və bu ölkənin birləşməsi prosesindən sonra quruculuq və bərpə işlərində Azərbaycanın göstərdiyi dəstəyin yüksək qiymətləndirildiyini qeyd edib.

Söhbət zamanı vyetnamlı tələbələr Azərbaycanla təhsil əlaqələrini inkişafda mühüm rol oynadıqları bildirilib, Vyetnamda Azərbaycanda təhsil almış tələbələrin Assosiasiyasının fəaliyyət göstərdiyi vurğulanıb.

Görüşdə Yeni Azərbaycan Partiyası və Vyetnam Kommunist Partiyası arasında əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub.

Baş katib To Lam Prezident İlham Əliyevi Vyetnama səfərə dəvət edib. Dövlətimizin başçısı dövlət məmnunluqla qəbul edib.

◆ Vyetnam Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamın Azərbaycana dövlət səfəri

Azərbaycan-Vyetnam əlaqələri keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəlir

İmzalanmış sənədlər mübadilə edilib

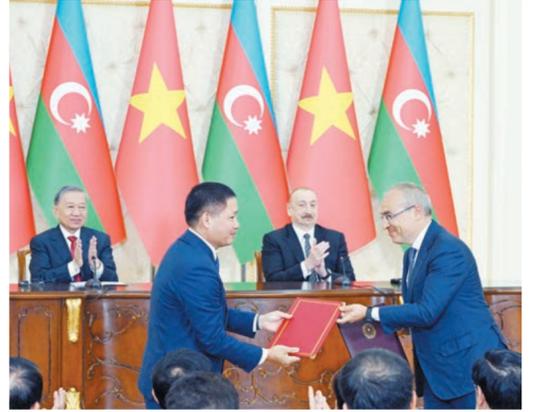
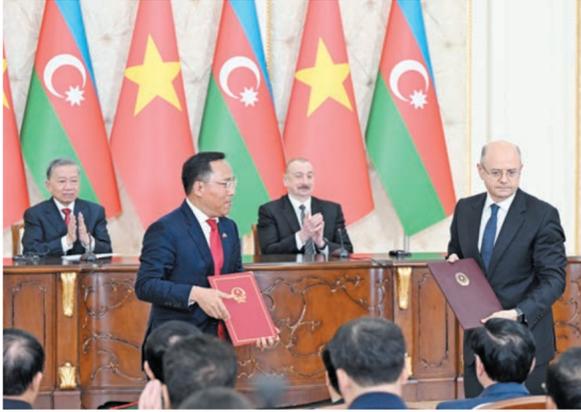
Mayın 7-də Azərbaycan Respublikası ilə Vyetnam Sosialist Respublikası arasında imzalanmış sənədlərin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Vyetnam Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamın iştirakı ilə mübadiləsi mərasimi olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lam "Azərbaycan Respublikası ilə Vyetnam Sosialist Respublikası arasında Strateji Tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyanat"ı qəbul etdilər.

"Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi ilə Vyetnam Sosialist Respublikasının Sənaye və Ticarət Nazirliyi arasında energetika sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycanın energetika naziri Pərviz Şahbazov və Vyetnamın sənaye və ticarət nazirinin müavini Nguyen Hoang Long mübadilə etdilər.

"Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi ilə Vyetnam Sosialist Respublikasının Milli Müdafiə Nazirliyi arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycanın müdafiə naziri Zakir Həsənov və Vyetnamın milli müdafiə naziri Phan Van Giang mübadilə etdilər.

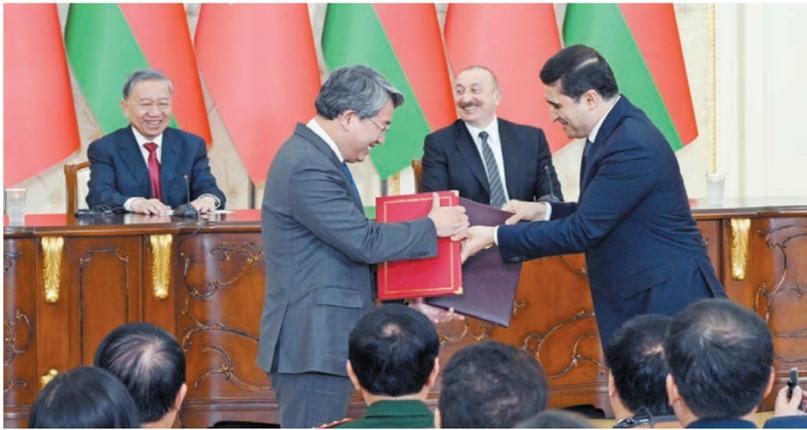
"Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi ilə Vyetnam Sosialist Respublikasının Ədliyyə Na-

zirliyi arasında 2025-2027-ci illər üçün Əməkdaşlıq Proqramı"nı Azərbaycanın ədliyyə naziri Fərid Əhmədov və Vyetnamın ədliyyə naziri Nguyen Hai Ninh mübadilə etdilər.

"Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) ilə Vyetnam Milli Sənaye - Enerji Qrupu ("PetroVietnam") arasında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov və "PetroVietnam" Şirkətinin Müşahidə Şurasının sədri Le Mahn Hung mübadilə etdilər.

"SOCAR Trading Singapore PTE LTD" ilə "Binh Son Refining and Petrochemical JSC" arasında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov və "Binh Son Refining"

Şirkətinin Müşahidə Şurasının sədri Bui Ngoc Duong mübadilə etdilər.

"Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə Vyetnam Sosialist Respublikasının Elm və Texnologiya Nazirliyi arasında elm, texnologiya, innovasiya və rəqəmsal inkişaf sahələrində Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycanın rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev və Vyetnamın elm və texnologiya naziri Nguyen Manh Hung mübadilə etdilər.

"Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi ilə Vyetnam Sosialist Respublikasının Mədəniyyət, İdman və Turizm Nazirliyi arasında mədəniyyət sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycanın mədəniyyət

naziri Adil Kərimli və Vyetnamın mədəniyyət, idman və turizm naziri Nguyen Van Hung mübadilə etdilər.

Səfər çərçivəsində həmçinin "Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi ilə Vyetnam Dövlət Qeydiyyatı və Arxiv İdarəsi arasında arxiv işi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu", "Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi ilə Vyetnam İnformasiya Agentliyi arasında əməkdaşlıq Sazişi" və "Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi (KOBİA) ilə Vyetnam Sosialist Respublikasının Milli Sahibkarlıq Assosiasiyası (VİNEN) arasında Birgə Biznes Şurasının yaradılması haqqında Anlaşma Memorandumu"nu imzalanıb.

Dövlət başçıları mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər

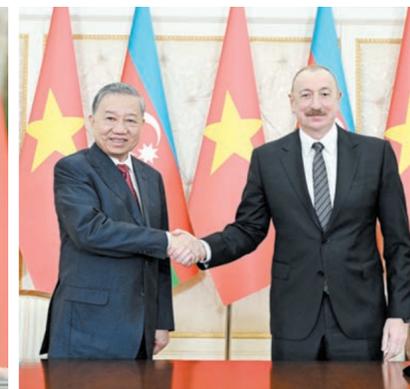
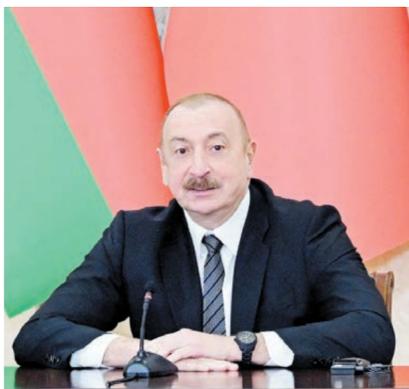
Mayın 7-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lam mətbuata bəyanatlarla çıxış etdilər. AZƏRTAC xəbər verir ki, əvvəlcə dövlətimizin başçısı bəyanatla çıxış etdi.

Prezident İlham Əliyevin bəyanatı

- Hörmətli cənab Baş katib, Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar.

Hörmətli cənab Baş katib, Sizi Azərbaycanda bir daha salamlayıram. Ölkəmizə xoş gəlmisiniz. Sizin səfəriniz Vyetnam-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. Əminəm ki, səfərin nəticələri uğurlu olacaq və əldə edilmiş razılaşmalar konkret layihələrə çevriləcək. Bu gün imzalanmış sənədlər arasında Azərbaycan ilə Vyetnam arasında qəbul edilmiş Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Birgə Bəyanatı xüsusilə qeyd etmək istərdim. Bu, çox ciddi siyasi sənəddir. Bu, əslində, Vyetnam-Azərbaycan əlaqələrini daha yüksək pilləyə qaldıran bir sənəddir. Əminəm ki, artıq bu yüksək səviyyəli münasibətlər gələcək ikitərəfli əməkdaşlıq üçün də ön vacib rol oynayacaqdır. Gördüyünüz kimi, bu gün imzalanmış sənədlər arasında bir çox istiqamətlər üzrə sənədlər var. Bu gün apardığımız danışıqlar və əldə edilmiş razılaşmalar deməyə əsas verir ki, biz qarşılıqlı əməkdaşlıq istiqaməti üzrə çox ciddi addım atmışıq. Vyetnam Kommunist Partiyasının Baş katibinin Azərbaycana dövlət səfəri çərçivəsində bu sənədlərin imzalanması, əlbəttə ki, onların əhəmiyyətini daha da artırır.

Bizim birgə söylərimiz nəticəsində ticarət, iqtisadiyyat, mədəniyyət, təhsil, energetika, nəqliyyat və digər istiqamətlər üzrə çox ciddi əməkdaşlıq potensialı var. Bu gün bu və digər istiqamətlər üzrə məsələlər geniş müzakirə edildi. Energetika sahəsində imzalanmış sənədlər bu apardığımız müza-

kirələr deməyə əsas verir ki, biz yaxın gələcəkdə bu sahədə əməkdaşlığımızı daha da genişləndirəcəyik. Bu gün bu əməkdaşlıq var və daha çox ticarət əməkdaşlığı formasında aparılır. Ancaq qarşılıqlı sərmayə qoyuluşu məsələləri də müzakirə edildi. Həm Vyetnam şirkətlərinin Azərbaycana, həm də Azərbaycanın neft şirkətlərinin Vyetnam sərmayə qoyuluşu məsələləri müzakirə olundu və göstəriş verildi ki, aidiyyəti qurumlar bu məsələlərlə bağlı konkret addımlar atsınlar.

Hökumətlərarası Komissiyamızın iclasının tezliklə keçirilməsi bu və digər istiqamətlər üzrə mümkün əməkdaşlığı daha da sürətləndirəcək. Komissiya iclası uzun illərdir ki, keçirilmir və əldə edilmiş razılaşma əsasında tezliklə komissiyamızın iclasının keçirilməsi məsələsi öz həllini tapıbdır.

Əfsuslar olsun ki, iqtisadi-ticarət istiqamətində ticarət dövrüyəsinin dinamiki Azərbaycanın Vyetnamna neft satışından asılıdır. Neft satışının yüksək səviyyədə olanda ticarət dövrüyəsi artır, azalanda azalır. Əlbəttə, biz ticarət dövrüyəmizi daha da balanslaşdırılmış formada görmək istərdik və bunun üçün, təbii ki, qarşılıqlı informasiya mübadiləsi lazımdır. Hansı layihələr ölkələrimizdə həyata keçirilir, investisiya imkanları nədən ibarətdir, qaydalar, qanunvericilik bazası, vergi inzibatiçiliği - bütün bu məsələlər biznes dairələri üçün görək aydın olsun. Belə olan halda əminəm ki, ti-

carət dövrüyəsi təkcə neft amilindən asılı olmayacaq.

Biz bu gün eyni zamanda bərpə olunan enerji növlərinin istehsalı ilə bağlı fikir mübadiləsi apardıq. Mən hərmətli qonağımıza bildirdim ki, Azərbaycanın bu sahədə çox böyük imkanları, potensialı var. İmzalanmış 5 il bundan sonra bizə 6500 meqavat gücündə yeni enerji, təmiz enerji güclərini qazandıracaq və Vyetnam şirkətlərinin investisiya qoymağa dövlət etdik. Eyni zamanda Azərbaycan tərəfinin Vyetnamda bərpə olunan enerji növlərinə sərmayə qoymağa hazır olduğunu bildirdim.

Müdafiə sənayesi sahəsində çox böyük perspektivlər var. Hər iki ölkədə sənayenin bu istiqaməti kifayət qədər inkişaf edib. Burada da səfərin birlişdirilməsi, birgə müəssisələrin yaradılması və qarşılıqlı əməkdaşlıq fayda götürə bilər.

Bizim beynəlxalq təşkilatlarda birgə fəaliyyətimiz də çox ürəkəncəndir. Vyetnam bir neçə il bundan əvvəl Azərbaycanı BMT Təhlükəsizlik Şurasında çox ciddi dəstəkləmişdir. Bizim hörmətli qonağımız ilk dəfədir ki, Azərbaycanda səfərdədir. Səfər vaxtından qısa olsa da, məzmunlu görüşlər keçirdik. Bizimlə görüşdük və buna görə biz minnətdər. Eyni zamanda biz Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində birgə fəaliyyət göstərdik. Azərbaycan bu təsəvvürlə 4 il sədrlik etmişdir və çox gözəl bir iz buraxmışdır. Bu gün Qoşulmama Hərəkatının daha da sanballı təsisat kimi fəaliyyəti hər iki ölkənin marağındadır.

Biz bu gün eyni zamanda beynəlxalq hüququn alliyi haqqında fikir mübadiləsi apardıq və burada da heç bir fikir ayrılığı yoxdur. Bütün məsələlər ölkələrin ərazi bütövlüyü, suverenliyi, sərhədlərin toxunulmazlığı əsasında, beynəlxalq hüquq çərçivəsində öz həllimi tapmalıdır. Bütün mübahisəli məsələlər danışıqlar yolu ilə, sülh yolu ilə həll olunmalıdır.

Yeni bu gün bir çox istiqamətlər üzrə apardığımız müzakirələr əsnasında görürük ki, fikir ayrılığı yoxdur. Əksinə, biz demək olar ki, vahid mövqedən çıxış edirik. Baxışlarımızda da bir çox oxşarlıq var. Baxmayaraq ki, aramızdakı məsafə kifayət qədər uzundur, bizi birlişdirən nəqliyyat infrastruktur layihələri haqqında da bu gün danışıq. Biz həm "Şimal-Cənub", həm "Şərq-Qərb" nəqliyyat dəhlizləri vasitəsilə qarşılıqlı ticarət stimullaşdırılabilir. Bir sözlə, əminəm ki, səfərin çox gözəl nəticələri olacaq. Bizim hörmətli qonağımız ilk dəfədir ki, Azərbaycanda səfərdədir. Səfər vaxtından qısa olsa da, məzmunlu görüşlər keçirdik. Bizimlə görüşdük və buna görə biz minnətdər. Eyni zamanda biz Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində birgə fəaliyyət göstərdik. Azərbaycan bu təsəvvürlə 4 il sədrlik etmişdir və çox gözəl bir iz buraxmışdır. Bu gün Qoşulmama Hərəkatının daha da sanballı təsisat kimi fəaliyyəti hər iki ölkənin marağındadır.

Biz bu gün eyni zamanda beynəlxalq hüququn alliyi haqqında fikir mübadiləsi apardıq və burada da heç bir fikir ayrılığı yoxdur. Bütün məsələlər ölkələrin ərazi bütövlüyü, suverenliyi, sərhədlərin toxunulmazlığı əsasında, beynəlxalq hüquq çərçivəsində öz həllimi tapmalıdır. Bütün mübahisəli məsələlər danışıqlar yolu ilə, sülh yolu ilə həll olunmalıdır.

Bir daha xoş gəlmisiniz, hörmətli cənab Baş katib. Sizə və bütün vyetnamlı yoldaşlarımızı yeni uğurlar, cansağlığı, xoşbəxtlik arzulayıram.

◆◆◆
Sonra Vyetnam Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi bəyanatla çıxış etdi.

Baş katib To Lamın bəyanatı

- Hörmətli Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev, Hörmətli xanımlar və cənablar, Əvvəlcə mən azərbaycanlı dostlarımla səmimi qəbuluna görə cənab Prezidentə dərin təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Cənab Prezident, Vyetnamın ünvanına söylədiyiniz xoş sözlərə və iki ölkə arasında ki münasibətləri belə yüksək dəyərləndirdiyinizə görə Sizə minnətdarlığımı bildirirəm.

Hazırkı səfərim diplomatik münasibətlər qurulduqdan sonra Vyetnam Kommunist Partiyasının Baş katibinin Azərbaycana ilk səfəridir. Bu, Azərbaycanla bütün sahələrdə əməkdaşlığın bundan sonra da inkişaf etdirilməsində Vyetnamın qətiyyətli olduğunu nümayiş etdirir. Bütün bunlar öz növbəsində ölkələrimiz arasında ənənəvi dostluğa və əməkdaşlıq potensialına cavab verir. Biz etimad, dostluq və səmimiyyət səraitində cənab Prezidentlə uğurlu danışıqlar apardıq və yaxın zamanlarda iki ölkə arasında əlaqələrin strateji istiqamətlər üzrə inkişaf etdirilməsi barədə razılığa gəldik. Şadlıq ki, ölkələrimizin münasibətləri Prezident

Ho Şi Minin Azərbaycana 1959-cu ildə səfəri ilə başladı.

Onun səfərindən sonra müxtəlif təmaslar və səfərlər olmuşdur. Ölkələrimiz arasında əlaqələr dövlət rəhbərləri və xalqlarımız tərəfindən daim gücləndirilmişdir. Biz siyasi, diplomatik, energetika, müdafiə, ticarət və digər sahələrdə yaxşı nəticələr əldə etmişik. Bu əsasla biz strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyanatı artıq qəbul etdik. Bu isə ölkələrimizin münasibətlərinin tarixində yeni dövr, yeni səhifə açır. Əminəm ki, biz yaxın zamanlarda ikitərəfli münasibətlərimizi dərinləşdirə və genişləndirə biləcəyik, inkişaf naminə üstün cəhətlərimizdən faydalanacağıq.

Birgə Bəyanatda əks olunan müddəaları icra etmək üçün beş məsələni təklif edirəm. Cənab Prezidentin də indicə qeyd etdiyi kimi, birinci məsələ partiya, dövlət, parlament və rayonlar kimi bütün səviyyələrdə əlaqələri və təmasları fəallaşdırmaqdır. İstərdim ki, Vyetnam Kommunist Partiyası ilə Yeni Azərbaycan Partiyası arasında əlaqələr fəal olsun, imzalanmış razılaşmalar icra edilsin, mövcud əməkdaşlıq mexanizmlərinin səmərəliliyi artırılmalı və yeni mexanizmlər yaradılması imkanları araşdırılmalı. Mən Prezident Əliyevi yaxın zamanlarda Vyetnamna səfərə dəvət edirəm. O, artıq dövlətimizi qəbul edib.

İkincisi, hökumətlərarası komissiya vasitəsilə ticarət-iqtisadi əməkdaşlığı fəallaşdırmaq. Əmtəə dövriyyəsi və sərmayələri artırmaq, iki ölkənin işgüzar dairələrini bir araya gətirmək, energetika, neft və qazla yanaşı, bütün sahələrdə əməkdaşlıq etmək, demir yolları, dəniz yolları, kond təsərrüfatı sahələrində digər əməkdaşlıq imkanlarını araşdırmaq vacibdir.

Biz hökumətlərarası komissiyamızın növbəti iclasının tezliklə baş tutması məsələsini nəzərdən keçirəcəyik. Həmin komissiyamızın gələcək iclasının nəticələrini səbirsizliklə gözləyirik, çünki o, artıq strateji tərəfdaşlıq əsasında həyata keçiriləcək.

Üçüncüsü, biz müdafiə və təhlükəsizlik sahələrində əlaqələri fəallaşdırmaqlıq, informasiya təhlükəsizliyi, transmilli cinayətkarlıq və kibercinayətkarlıqla mübarizə sahələrində münasibətlərimizi inkişaf etdirməliyik.

Dördüncüsü, mədəniyyət, idman və turizm, təhsil, xalqlararası təmaslar və regionlar sahələrində əməkdaşlığı genişləndirməliyik. Biz məşqlər, idman yarışlarının təşkil sahəsində təcrübə mübadiləsi barədə razılığa gəldik, eləcə də turizmi təşviq edəcəyik, tələbləri sizin güclü olduğunuz ixtisaslara yiyələnmək üçün göndərəcəyik. Xalqlararası təmaslara gəldikdə, istərdim ki, Dostluq Komissiyası yaradılsın.

Beşinci, qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri barədə fikir mübadiləsi aparılmalı və BMT, Qoşulmama Hərəkatı, Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri Toplantısı kimi təşkilatlarda bir-birimizi dəstəkləməliyik.

Biz həmçinin sülhsevər yanaşmamızı dəstəklədiyimizi qeyd etdik. Biz mübahisələrin dinc yolla həllini, beynəlxalq hüquqa, o cümlədən BMT-nin 1982-ci il tarixli Dəniz Hüququ Konvensiyasına uyğun olaraq, gücdən istifadə etməmək və onun istifadəsi ilə hədələməmək kimi prinsiplərin vacibliyini bildirdik. Əminəm ki, iki ölkə rəhbərlərinin qətiyyəti ilə ikitərəfli münasibətlərimiz bundan sonra da xalqlarımız rıfahı, eləcə də regionda və dünyada sülh, sabitlik və əməkdaşlıq naminə inkişaf edəcək.

Təşəkkür edirəm.

◆ Vyetnam Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamın Azərbaycana dövlət səfəri

Azərbaycan-Vyetnam əlaqələri keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəlir

Vyetnam rəsm əsərlərinin sərgisi ilə tanışlıq

Mayın 7-də Bakıda, "Gülüstən" sarayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, qızları Leyla Əliyeva və Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lam və xanımı No Fon Li Vyetnam rəsm əsərlərindən ibarət sərgi ilə tanış olublar.

Prezident İlham Əliyevin adından Vyetnam Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibinin şərəfinə dövlət ziyafəti verilib

Mayın 7-də Bakıda, "Gülüstən" sarayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın adından Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamın və xanımı No Fon Linin şərəfinə dövlət ziyafəti verilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, ziyafətdə Azərbaycan və Vyetnam musiqilərindən ibarət konsert proqramı təqdim olunub.

Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın Vyetnam Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibinin xanımı ilə görüşü olub

Mayın 7-də Azərbaycan Respublikasının birinci xanımı Mehriban Əliyevanın Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibinin xanımı No Fon Li ilə görüşü olub.

Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda qarşılanma

Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lam mayın 7-də Azərbaycan Respublikasına dövlət səfərinə gəlib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, hər iki ölkənin Dövlət bayraqlarının dalğalandığı Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda ali qonağın şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb.

Vyetnam Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamı və xanımı No Fon Lini hava limanında Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin birinci müavini Yaqub Eyyubov, xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov və digər rəsmi şəxslər qarşıladılar.

"Dövlət rüsumu haqqında" və "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci, 10-cu və 15-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 12, maddə 740 (Cild I); 2024, № 1, maddələr 10, 16, № 6 (I kitab), maddə 637, № 7, maddələr 747, 751, 775, № 8, maddə 933, № 11, maddə 1187, № 12 (II kitab), maddə 1351; 2025, № 1, maddə 1; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 29 dekabr tarixli 121-VIIQD nömrəli və 2025-ci il 18 mart tarixli 161-VIIQD nömrəli qanunları) 22-ci maddəsinə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 22.0.9-cü maddənin birinci abzasında "Maye və təbii qaz təsərrüfatı" sözləri "Yanacaqqaldırma və qaz təchizatı" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2. 22.0.9.2-ci maddədə "1100" rəqəmləri "2500" rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 2. "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 4, maddə 632 (Cild I); 2024, № 6 (I kitab), maddə 631, № 7, maddələr 747, 751, № 8, maddə 933; 2025, № 1, maddə 16; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci

il 14 fevral tarixli 139-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. aşağıdakı məzmununda 1.0.1-1-ci maddə əlavə edilsin:

"1.0.1-1. lisenziyalaşdırma subyektləri - lisenziya və icazə verən orqanlar, lisenziya və icazə verilməsinə rəy (razılıq) verən aidiyyəti dövlət orqanları, müəssisələri və lisenziyanın və icazənin şərtlərinə riayət edilməsinə nəzarət edən orqanlar";

2.2. 3-cü maddə üzrə:

2.2.1. 3.1-ci maddədə "lisenziya və icazə verən orqanların" sözləri "lisenziyalaşdırma subyektlərinin" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.2.2. 3.2-ci maddədə "lisenziya və icazə verən orqanlara" sözləri "lisenziyalaşdırma subyektlərinə" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.3. 19-cü maddə üzrə:

2.3.1. 19.8-1-ci maddənin birinci və ikinci cümlələrinə "Qanunun" sözlündən sonra "1 nömrəli əlavəsinin 10-cu maddəsində və" sözləri əlavə edilsin və həmin cümlələrdə "növlünə" sözü "növlərinə" sözü ilə əvəz edilsin;

2.3.2. 19.12-1-ci maddədə birinci halda "Qanunun" sözlündən sonra "1 nömrəli əlavəsinin 10-cu maddəsində və" sözləri əlavə edilsin və həmin maddədə "növlünə" sözü "növlərinə" sözü ilə əvəz edilsin;

2.4. 27-ci maddə üzrə:

2.4.1. 27.1-ci maddədə aşağıdakı məzmununda ikinci cümlə əlavə edilsin:

"Lisenziyanın və icazənin şərtlərinə riayət edilməsinə nəzarət edən orqanlar lisenziya (icazə) sahibləri tərəfindən lisenziyanın və icazənin şərtlərinə riayət edilməsi istiqamətində normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulan inzibati tədbirlərə yanaşı, yoxlama və nəzarətdənkonar tədbirlərdən (lisenziya (icazə) sahiblərinə metodiki köməklik göstərilməsi, qanunvericiliyin tələbləri və bu tələblərin pozulmasına görə məsuliyyət tədbirləri barədə marifləndirmə işlərinin aparılması, məsləhətlər verilməsi və s.) də istifadə etməlidirlər.";

2.4.2. 27.3-cü maddədə "edilməməsi hallarını aşkar edən" sözləri "edilmədikdə və bu Qanunun 25.1.2-ci maddəsi ilə müəyyən edilən göstərişlər yerinə yetirilmədikdə" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.5. 28-ci maddə üzrə:

2.5.1. adında "Lisenziya və icazə verən orqanların" sözləri "Lisenziyalaşdırma subyektlərinin" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.5.2. 28.1-ci maddədə "Lisenziya və icazə verən orqanın" sözləri "Lisenziyalaşdırma

subyektləri və onların" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin maddədə "hallarda" sözlündən sonra "aidiyyəti üzrə" sözləri əlavə edilsin;

2.5.3. 28.2-ci maddədə "lisenziya və icazə verən orqan" sözləri "müvafiq lisenziyalaşdırma subyekti" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.6. həmin Qanuna 1 nömrəli əlavə - "Lisenziya tələb olunan fəaliyyət növlərinin (dövlət təhlükəsizliyindən irəli gələn hallar istisna olmaqla) siyahısı"nın 10-cu maddəsində "Maye və təbii qaz təsərrüfatı" sözləri "Yanacaqqaldırma və qaz təchizatı" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 3. Keçid müddə

Bu Qanun qüvvəyə mindiyi tarixədək yarıqaldırma və qaz təchizatı obyektlərinin istismarı ilə məşğul olan şəxslər həmin obyektlərin istismarı ilə məşğul olmaq üçün bu Qanun qüvvəyə mindikdən sonra üç ay müddətində lisenziya (icazə) almalı, habelə öz fəaliyyətlərini bu Qanunun tələblərinə uyğunlaşdırılmasını təmin etməlidirlər.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 11 aprel 2025-ci il

Sənaye parklarının bərpaolunan enerji mənbələrindən istehsal edilmiş elektrik enerjisi ilə təchizatına dair əlavə tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, sənaye parklarında bərpaolunan enerji mənbələrindən istifadə imkanlarının artırılması məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. sənaye parklarının elektrik enerjisinin ümumi tələbatına (o cümlədən bərpaolunan enerji mənbələrindən zəmanətli tariflə elektrik enerjisinin istehsalı həyata keçirilən layihələr üzrə) uyğun həcmdə elektrik enerjisinin sənaye parklarının idarəedici təşkilatına ayrılmasının enerji balansında nəzərdə tutulmasını təmin etsin;

1.2. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Dövlət tərəfindən yaradılan sənaye parklarının idarəedici təşkilatı həmin parkların rezidentləri və qeyri-rezidentləri ilə bağlanılacaq müqavilələrə uyğun olaraq və "Elektroenergetika haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.3-cü maddəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla, onların bərpaolunan enerji mənbələrindən istehsal edilmiş elektrik enerjisi ilə təchizatını təmin etsin.

3. "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti və "Azərişiq" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti bu Fərmanın 2-ci hissəsinə uyğun olaraq sənaye parklarının idarəedici təşkilatı tərəfindən ötürülməli (və ya) paylayıcı şəbəkədən istifadə etməklə elektrik enerjisi təchizatının həyata keçirilməsi üçün zəruri müqavilələrin bağlanılmasını təmin etsinlər.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 7 may 2025-ci il

"Dövlət rüsumu haqqında" və "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 11 aprel tarixli 177-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il 15 mart tarixli 176-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin

2016-cı il 20 aprel tarixli 866 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Dövlət rüsumu haqqında" və "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 11 aprel tarixli 177-VIIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki, "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.8-1-ci maddəsinin üçüncü cümləsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini həmin Qanunun 1 nömrəli əlavəsinin 10-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş fəaliyyət növünə münasibətdə Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi həyata keçirir.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti "Dövlət rüsumu haqqında" və

"Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 11 aprel tarixli 177-VIIQD nömrəli Qanununun irəli gələn məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.8-1-ci maddəsinin üçüncü cümləsinə uyğun olaraq, həmin Qanunun

1 nömrəli əlavəsinin 10-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş fəaliyyət növünə münasibətdə lisenziya müqaviləsinin formasını və bağlanılma qaydasını bir ay müddətində müəyyən edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin.

4. "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il 15 mart tarixli 176-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 aprel tarix-

li 866 nömrəli Fərmanın (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 4, maddə 671 (Cild I); 2024, № 7, maddələr 788, 806, № 8, maddə 950) 2.7-ci bəndi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"2.7. həmin Qanunun 19.8-1-ci maddəsinin üçüncü cümləsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini həmin Qanunun 1 nömrəli əlavəsinin 10-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş fəaliyyət növünə münasibətdə Azər-

baycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi, həmin Qanunun 2 nömrəli əlavəsinin 4-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş fəaliyyət növünə münasibətdə isə Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkşaf və Nəqliyyat Nazirliyi həyata keçirir."

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 7 may 2025-ci il

"Ali təhsil müəssisələrində yeni maliyyələşmə mexanizminin tətbiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 25 iyun tarixli 120 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 145

Bakı şəhəri, 2 may 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin təklifinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

"Ali təhsil müəssisələrində yeni maliyyələşmə mexanizminin tətbiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 25 iyun tarixli 120 nömrəli Qərarında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010, № 6, maddə 564 (Cild I); 2024, № 8, maddə 990, № 9, maddə 1068) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. Həmin Qərarla təsdiq edilmiş 1 nömrəli əlavə - "Ayrı-ayrı ixtisaslar üzrə dövlət sifarişi ilə ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat və əsas (baza ali) tibb təhsili səviyyələrində hər bir təhsil-alana düşən illik təhsil xərclərinin miqdarı" yeni redaksiyada verilsin (*əlavə olunur*).

2. Həmin Qərarla təsdiq edilmiş 2 nömrəli əlavə - "Ayrı-ayrı ixtisaslar üzrə dövlət sifarişi ilə ali təhsil müəssisələrinin magistratura və rezidentura səviyyələrində hər bir təhsil-alana düşən illik təhsil xərclərinin miqdarı" yeni redaksiyada verilsin (*əlavə olunur*).

3. Həmin Qərarla təsdiq edilmiş 3 nömrəli əlavə - "Azərbaycan Respublikasında ali təhsil müəssisələrində yeni maliyyələş-

mə mexanizminin tətbiqi ilə bağlı dövlət sifarişi ilə ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat, magistratura, doktorantura (dissertantlıq istisna olmaqla), əsas (baza ali) tibb təhsili və rezidentura səviyyələrində kadr hazırlığının maliyyələşdirilməsi Qaydaları"nın 4.7-ci bəndindən sonrakı "Qeyd" hissəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"**Qeyd.** Bu Qaydaların 4.7-ci bəndində "ixtisas" və "ixtisas qrupu" dedikdə, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 2 dekabr tarixli 503 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Ali təhsilin bakalavriat səviyyəsi üzrə ixtisasların Təsnifatı"nda, "Ali təhsilin əsas (baza ali) tibb təhsili səviyyəsi üzrə ixtisasların Təsnifatı"nda və "Ali təhsilin magistratura səviyyəsi üzrə ixtisasların Təsnifatı"nda qeyd olunan ixtisaslar və ixtisas qrupları nəzərdə tutulur."

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın əlavəsi ilə www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanışı ola bilərsiniz.

"Azərbaycan Respublikasında mədəni və yaradıcı sənaye sahələrinə aid edilən iqtisadi fəaliyyət növlərinin siyahısı"nın, "Azərbaycan Respublikasında mədəni və yaradıcı sənaye sahələrinə aid edilən peşələrin (vəzifələrin) siyahısı"nın, "Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan və mədəni və yaradıcı sənaye sahələrinə aid edilən məhsul və xidmətlərin siyahısı"nın və "Azərbaycan Respublikasında xarici iqtisadi fəaliyyət üzrə mədəni və yaradıcı sənaye sahələrinə aid edilən mal və xidmətlərin siyahısı"nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 146

Bakı şəhəri, 2 may 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 22 iyul tarixli 3378 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nın Tədbirlər Planının 1.1.14-cü yarımbəndinin 1-ci abzasının icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. "Azərbaycan Respublikasında mədəni və yaradıcı sənaye sahələrinə aid edilən iqtisadi fəaliyyət növlərinin siyahısı" təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

2. "Azərbaycan Respublikasında mədəni və yaradıcı sənaye sahələrinə aid edilən peşələrin (vəzifələrin) siyahısı" təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

3. "Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan, mədəni və yaradıcı sənaye sahələrinə aid edilən məhsul və xidmətlərin siyahısı" təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

4. "Azərbaycan Respublikasında xarici iqtisadi fəaliyyət üzrə mədəni və yaradıcı sənaye sahələrinə aid edilən mal və xidmətlərin siyahısı" təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

5. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyinə, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinə, Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinə, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsinə və digər aidiyyəti dövlət qurumlarına tapşırılsın və Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına tövsiyə edilsin ki, bu Qərarın 1-4-cü hissələri ilə təsdiq edilmiş siyahıların müvafiq məlumatların toplanılması, hesabatların tərtib edilməsi, təhlili və Azərbaycan Respublikasında iqtisadi fəaliyyətin nəticələrinin hesablanması zamanı nəzərdə tutulmasını təmin etmək üçün zəruri tədbirlər həyata keçirsinlər.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın əlavəsi ilə www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanışı ola bilərsiniz.

"Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 28 iyun tarixli 1197-VIQD nömrəli Qanununun və "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 28 iyun tarixli 1197-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 5 avqust tarixli 173 nömrəli Fərmanının icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin bəzi qərarlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 148

Bakı şəhəri, 5 may 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 28 iyun tarixli 1197-VIQD nömrəli Qanununun və "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 28 iyun tarixli 1197-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 5 avqust tarixli 173 nömrəli Fərmanın icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2005-ci il 6 oktyabr tarixli 181 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005, № 10, maddə 975 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq müsadirə edilmiş narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının məhv edilməsi Qaydası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 3-cü hissənin ikinci abzasında "komissiyaya" sözü "müvafiq komissiyaya" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2. 4-cü hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"4. Müsadirə edilmiş külli və xüsusilə külli miqdarda narkotik vasitələr, psixotrop maddələr və onların prekursorları Azərbaycan Respublikasının məhkəmə, prokurorluq orqanlarının və Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin və Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən işçi qrupunun nümayəndələrindən ibarət tərkibdə yaradılmış külli və xüsusilə külli miqdarda olan narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının məhv edilməsi üzrə Komissiyaya tərəfindən aktlaşdırılaraq məhv edilir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində müsadirə edilmiş külli və xüsusilə külli miqdarda olan narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının məhv edilməsi bu Qaydanın 4-cü hissəsinin birinci abzasında göstərilən orqanların (qurumların) fəaliyyət istiqamətləri üzrə səlahiyyətlərini Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində həyata keçirən müvafiq orqanların (qurumlar) və struktur qurumların nümayəndələrindən ibarət tərkibdə yaradılmış külli və xüsusilə külli miqdarda olan narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının məhv edilməsi üzrə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Komissiyası tərəfindən həyata keçirilir.

Müsadirə edilmiş az və xeyli miqdarda olan narkotik vasitələr, psixotrop maddələr və onların prekursorları Azərbaycan Respublikasının məhkəmə, prokurorluq orqanlarının və Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin və Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin, habelə bu orqanların fəaliyyət istiqamətləri üzrə səlahiyyətlərini Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində həyata keçirən orqanların (struktur qurumların) rayonlarda (şəhərlərdə) fəaliyyət göstərən müvafiq struktur bölmələri, Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin (Naxçıvan Muxtar Respublikasında Naxçıvan Muxtar Respublikası Tibb Müəssisələrinin İdarəetmə Birliyinin) müəyyən etdiyi tabeliyindəki müvafiq tibb müəssisələrinin nümayəndələrindən ibarət tərkibdə yaradılmış rayon (şəhər) komissiyaların tərəfindən aktlaşdırılaraq məhv edilir."

1.3. 5-ci hissədə "Komissiyaya" sözü "komissiyaya" sözü ilə əvəz edilsin;

1.4. 6-cı hissənin doqquzuncu abzasının birinci cümləsinə "orqanlarında" sözlündən sonra "(qurumlarında)" sözü əlavə edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il 19 mart tarixli 39 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2009, № 3, maddə 196 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məhv edilməsi nəzərdə tutulan narkotik vasitələrdən müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının kinoloji xidmətləri tərəfindən narkotik vasitələrin axtarışı üzrə aparılan təlimlərdə istifadə olunması Qaydası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 10-cü hissənin birinci abzasının birinci cümləsində "Müsadirə edilmiş narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının məhv edilməsi üzrə komissiyaya" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.2. həmin Qaydaya 4 nömrəli əlavə - "Kinoloji xidmət itlərinin narkotik vasitələrin axtarışı üzrə aparılan təlimlərdə istifadə olunan narkotik vasitələrin Müsadirə edilmiş narkotik vasitələri, psixotrop maddələri və onların prekursorlarının məhv edilməsi üzrə komissiyaya" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.2.1. adında "Müsadirə edilmiş narkotik vasitələri, psixotrop maddələri və onların prekursorlarını Məhvətmə Komissiyasına" sözləri "Müsadirə edilmiş narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının məhv edilməsi üzrə komissiyaya" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.2.2. maddədə "Müsadirə edilmiş narkotik vasitələri, psixotrop maddələri və onların prekursorlarını Məhvətmə Komissiyasına" sözləri "Müsadirə edilmiş narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının məhv edilməsi üzrə

" sözləri ilə əvəz edilsin.

(komissiyanın adı)

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycanla Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında əlaqələrin daha da genişləndirilməsi üçün yaxşı imkanlar mövcuddur

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova rəsmi səfəri çərçivəsində Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilən məlumata görə, Azərbaycan Milli Məclisinin Sədri səmimiyyətlə salamlayan Prezident Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan bu səfərin parlamentlərimiz arasında əlaqələrin daha da genişləndirilməsinə töhfə verəcəyinə inamını ifadə edib.

Spiker Sahibə Qafarova göstərilən yüksək səviyyəli qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığını bildirərək, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin salamlarını çatdırıb. Prezident Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan onun da salamlarını Prezident İlham Əliyevə çatdırmağı xahiş edib.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında siyasi, iqtisadi və digər sahələrdə sıx əmək-

daşlığın mövcud olduğu qeyd edilərək, bu əlaqələrin daha da genişləndirilməsi üçün geniş imkanların mövcud olduğu diqqətə çatdırılıb.

Bildirilib ki, ölkə başçıları arasında fəal siyasi dialoq və müntəzəm təmaslar əməkdaşlığın inkişafında çox mühüm

rol oynayır. Dövlət başçıları arasında müəyyən etdiyi strateji istiqamətlərin dövlət qurumları tərəfindən ardıcıl şəkildə reallaşdırılması əlaqələrimizin müxtəlif sahələr üzrə inkişafına imkan yaradıb və ölkələrimiz arasında münasibətlər strateji tərəfdaşlıq səviyyəsi-

nə yüksələrək keyfiyyətcə yeni mərhələyə qədəm qoyub. Qeyd olunub ki, ölkələrimizin liderlərinin uğurlu rəhbərliyi ilə dövlətlərimiz və xalqlarımız böyük nailiyyətlər əldə ediblər.

Görüşdə dövlətlərimiz arasında əməkdaşlığın mü-

hüm bir istiqaməti kimi parlamentlərimiz arasında da əlaqələrin uğurlu inkişafından məmnunluq ifadə olunub. Spiker Sahibə Qafarova bu səfərin onun Milli Məclisin Sədri kimi Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə ilk səfəri olduğunu bildirərək, səfər çərçiv-

vəsində apardığı danışıqlar barədə məlumat verib. O, dənən imzalanan Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Federal Milli Şurası arasında Anlaşma Memorandumunun əhəmiyyətini qeyd edərək deyib ki, bu sənəd tə-

rəflər arasında əməkdaşlığın daha da genişlənməsinə imkan verəcək.

Həmçinin diqqətə çatdırılıb ki, parlamentlərimiz ikitərəfli əsasda olduğu kimi, beynəlxalq parlament təşkilatlarında da uğurlu əməkdaşlıq edirlər. Parlament üzvlərimiz Parlament-

lərarası İttifaq, İOTPA, Asiya Parlament Assambleyası, xüsusilə Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə yaradılan Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsi kimi təşkilatlarla sıx əlaqə saxlayır və bir-birini dəstəkləyir.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti parlamentlər arasında əlaqələrin dövlətlərarası münasibətlər sisteminə önəmli yer tutduğunu vurğulayıb. Bildirilib ki, bu sahədə əməkdaşlığın dərinləşməsi xalqlarımızın bir-birinə daha da yaxınlaşmasına xidmət edir.

Söhbət zamanı humanitar sahədə də əlaqələrin önəmi ifadə edilərək qeyd olunub ki, təhsil, elm, mədəniyyət sahələrində əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsi, qarşılıqlı əsasda mədəni tədbirlərin davam etdirilməsi, şəhərlər və regionlar arasında əlaqələr xalqlarımızı daha da yaxınlaşdırmağa biləcək təşəbbüslərdir.

Görüşdə qarşılıqlı maraqlı digər məsələlər haqqında da fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

"Baku Open-2025" Beynəlxalq Şahmat Festivalının bağlanış mərasimi keçirilib

Azərbaycan Şahmat Federasiyası, Gənclər və İdman Nazirliyinin dəstəyi ilə təşkil edilən "Baku Open-2025" Beynəlxalq Şahmat Festivalının bağlanış mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva, Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Anar Ələkbərov, gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov, FIDE-nin VI prezidenti Kirsan İlyumjinov, Azərbaycan Şahmat Federasiyasının (AŞF) prezidenti Məhəmmədov və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər.

İlk olaraq mərasimdə Azərbaycan şahmatının unudulmaz anlarına həsr olunan videoçarx nümayiş etdirilib. Sonra Məhəmmədov çıxış edərək, Azərbaycanın dünyada həm də şahmat ölkəsi kimi tanındığını bildirib. AŞF rəhbəri göstərilən diqqət və qayğıya görə şahmatçılardan Prezident İlham Əliyevə dərin minnətdarlığını bildirib.

Ardınca "Baku Open-2025"ə həsr olunan qısa icmal videosu nümayiş etdirilib.

FIDE-nin VI prezidenti Kirsan İlyumjinov Azərbaycan şahmatçılarının daim mötəbər yarışlarda uğur qazandığını söyləyib. O, dünyada ilk dəfə möhtəz Azərbaycan şahmatının inkişafına dair dövlət proqramının imzalandığını xatırladı və şahmatçıların uğurunun Prezident İlham Əliyevin göstərdiyi qayğının nəticəsi olduğunu deyib. FIDE-nin VI prezidenti 2016-cı ildə Bakıda təşkil edilən Ümumdünya Şahmat Olimpiadasının şahmat tarixinin ən yaxşı olimpiadası olduğunu bildirdi.

Sonra yarışın yekun nəticələri açıqlandı. 8 yaşadək qızların yarışında Nazlı Rüstəmli, oğlanlarda isə Daniel Konovlov birinci yeri tutub. 10 yaşlılar arasında turnirdə Yang Youpinq (Çin) və Yusif Əhədzadə fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb. 12 yaşadək iştirakçılar arasında Əsnad Baxşızadə və Əkbər Mirzəyev birincilik qazanıb.

B qrupunda qadınlarda Dinara Hüseynova, oğlanlarda isə Nikolaz Çikalidze (Gürcüstan) hamıdan çox xal toplayaraq qalib olub. U-16 nominasiyasında Roman Şoqdzıyev (FIDE) mükafata layiq görüldü. "Baku Open" yarışının A qrupunda Ayan Allahverdiyeva və Aleksandr İndic (Sərbiya) yarışın qalibi adını qazanıb.

"Baku Open-2025" çərçivəsində veteran şahmatçılar arasında Azərbaycan çempionatı da keçirilib. Vüqar Bayramov ölkə çempionu olub. Asəf Abdullayevlə Mehman Abbasov müvafiq olaraq 2-3-cü yerləri bölüşüdü. 90 yaşlı Şərail Avazova ən yaşlı iştirakçı kimi xüsusi mükafat təqdim olunub.

Xatırladaq ki, festivalın mükafat fondu 55 min ABŞ dolları təşkil edib. Yarışda 16 ölkədən 700-dən çox şahmatçı mübarizə aparıb.

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

"Milli Konstitusiyadan tam Suverenlik zirvəsinə: Heydər Əliyev ideyaları ilə yeni qələbələrə doğru"

Mayın 7-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatı və Yasamal rayon təşkilatının birgə təşkilatlığı ilə "Milli Konstitusiyadan tam Suverenlik zirvəsinə: Heydər Əliyev ideyaları ilə yeni qələbələrə doğru" mövzusunda tədbir keçirilib.

Əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərin əziz xatirəsi birdəqiqətlik sükutla yad edildi. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Çıxış edən YAP Södrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov "Konstitusiyaya və Suverenlik İli" çərçivəsində xalqımızın Ümummilli Lideri, müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümünü münasibətlə keçirilən tədbirin iştirakçılarını salamlayıb. Tahir Budaqov qeyd edib ki, Azərbaycan xalqı üçün bütün tələbləri həllə məhz güclü lider amili, onun milli-mənəvi dəyərlərə və zamanın tələblərinə əsaslanan titanik fəaliyyəti, qətiyyətli və ullaqgörmə siyasəti sayəsində mümkün olmuşdur: "Bu gün qürurla ifadə edirik ki, qüdrətli və qalib Azərbaycan reallığı xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin əbədiyaşar ideyaları və tükənməz dövlətçilik irsi ilə bağlıdır. Fəaliyyətinin bütün dövrlərində Azərbaycanın böyük fədakarlığı göstərərək misilsiz xidmətlərə imza atmış Heydər Əliyev əbədiyaşarlıq zirvəsinə ucalmışdır. Ulu Öndərin adı xalqımızın xilas-karı, müasir müstəqil dövlətimizin qurucusu kimi tariximizə həkk olunmuş, siyasi irsi milli-mənəvi sərvətimiz kimi bu gün də Azərbaycanın tərəqqisinə xidmət edir və hələ uzun illər bundan sonra da onun ideyaları milli təkamül yolumuzun əsasını təşkil edəcəkdir".

YAP Södrinin müavini bildirib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev bir-birindən siyasi-ideoloji və sosial-iqtisadi cəhətdən tamamilə fərqli olan iki tarixi mərhələdə - istər SSRİ dövrü, istərsə də müstəqillik dövründə ölkəmizə rəhbərliyi zamanı milli inkişafa xidmət edən ardıcıl və məqsədyönlü siyasət həyata keçirməklə xalqımız üçün tələbləri həllə imza atmışdır. Onun sözlərinə görə, 1969-cu il 14 iyul tarixində Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi seçilən Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə görülmə işlər respublikamızın sosial-iqtisadi yüksəlişini təmin etmiş, gələcək müstəqilliyinin əsaslarını formalaşdırmışdır: "O dövərdə Azərbaycan dilinin respublika konstitusiyasında dövlət dili kimi təsbit edilməsi isə mürəkkəb tarixi mərhələdə milli şüurun güclənməsi, xalqın öz mənəvi sərvətlərini, tarixi dəyərlərini qoruyaraq yaşatması baxımından böyük əhəmiyyətə malik olmuşdur. Müdrik dövlət xadimi SSRİ Nazirlər Soveti södrinin birinci müavini kimi fəaliyyət göstərirdi mərhələdə ölkəmizin mənafədlərini qoruyub saxlayan xalqın rifahı və firavanlığı naminə məqsədyönlü işlər görmüş, dünya siyasətinə bir azərbaycanlı kimi öz bənərsiz imzasını atmışdır. Ulu Öndər Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Sovetinin Sədri kimi də öz tarixi missiyasını davam etdirmiş, blokada vəziyyətindəki Azərbaycanın xalqına ağır sosial-iqtisadi şəraitdən və tonəzzüldən qurtararaq onun dirçəlişinə nail olmuş, SSRİ-nin saxlanılması haqqında referendumda iştirakdan imtina etməklə faktiki olaraq müstəqilliyin təməllərini yaratmış, bu gün bütün ölkə ərazisində əzəmətli dalğalanan uğurlu dövlət bayrağını ilk dəfə orada ucaldmışdır".

YAP Mərkəzi Aparatının rəhbəri qeyd edib ki, Heydər Əliyev müstəqillik dövründə xilaskarlıq və quruculuq missiyasını həyata keçirməklə ölkəmizi nöinki tonəzzüldən, hətta dünyanın siyasi xəritəsindən silinmə təhlükəsindən qurtararaq inkişaf yoluna çıxarmış, Ümummilli Lider zirvəsinə yüksəlmişdir: "1992-ci il noyabrın 21-də Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, xalqın öz Liderinin arxasına gedərək vahid amal uğrunda - milli məqsədlər naminə səfərbər olması həlledici siyasi-ideoloji faktor kimi ölkəmizin gələcəyini müəyyən etmişdir. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini itirmək təhlükəsi ilə qarşı-qarşıya olarkən - 1993-cü ilin iyun hadisələri zamanı xalqımız Ulu Öndərə ölkəmizin qurtuluşu üçün respublikaya rəhbərlik etməsi barədə çağırış etmiş, Ümummilli Lider isə həyatımlı bələ riskə ataraq növbəti dəfə tarixi-siyasi məsuliyyəti üzərinə götürmüş və Bakıya qayıdaraq iyunun 15-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Sədri seçilmişdir. Həmin gün Azərbaycan xalqının tarixinə Milli Qurtuluş Günü kimi yazılmışdır. Bu, Heydər

Əliyevin böyük siyasətə Qayıdışı və Zəfər yolunun başlanğıcı idi".

Tahir Budaqov vurğulayıb ki, 1993-cü il oktyabrın 3-də xalqın mütləq dəstəyi ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilən Heydər Əliyev milli maraqlardan irəli gələn vəzifələri ardıcıl həyata keçirməklə Azərbaycanın real müstəqilliyinə nail oldu: "Ulu Öndərin bilavasitə rəhbərliyi ilə hazırlanmış və 1995-ci il noyabrın 12-də qəbul olunmuş Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyası dövlətimizin qarşısında duran ali məqsədlərə çatmaq üçün milli qanunvericiliyimizin əsaslarını müəyyən etdi. Məqsədyönlü siyasət nəticəsində milli birliyin, sabitlik və təhlükəsizliyin təmini, xarici dövlətlərlə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın qurulması, iktisadi münasibətlərin bərabərliyi tələbləri prinsipi əsasında inkişaf etdirilməsi və digər mühüm addımlar Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmlənməsinə və beynəlxalq münasibətlər sistemində rolunun artmasına təmin etdi. Bir sözlə, Heydər Əliyevin respublikamıza ikinci rəhbərlik dövründə 1993-2003-cü illər Azərbaycanın sabitlik və tərəqqi yoluna qədəm qoymasını, böyük Zəfərin əldə edilməsi üçün möhkəm təməllərin yaradılmasını şərtləndirmişdir".

YAP Södrinin müavini bildirib ki, Ümummilli Liderimiz 2003-cü ildə xalqa müraciət edərək dövlətçiliyimizin qorunub inkişaf etdirilməsi üçün Azərbaycanın gələcəyində dairəyini baxışını ortaya qoymuşdu: "Xalqımız Heydər Əliyevin müdriklik və ullaqgörməliyinə sonsuz inamı bir daha nümayiş etdirərək cənab İlham Əliyevə qətiyyətli dəstək və yüksək etimad göstərməklə siyasi varisiyliyi təmin etdi və bununla da ölkəmizin inkişafında yeni mərhələnin əsası qoyuldu. Cənab İlham Əliyevin liderliyi ilə Azərbaycan öz iqtisadi, siyasi, hərbi gücü və xalqımızın özmar məvqeyi sayəsində möhtəşəm uğurlar qazandı. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyinin tam bərpası isə

Heydər Əliyev ideyalarının tontənəsi, Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli siyasətinin, diplomatik məharətinin real nəticəsidir. Dövlət başçısının sərəncamı ilə elan olunan "Konstitusiyaya və Suverenlik İli" çərçivəsində keçirilən tədbirlər Azərbaycanın möhtəşəm Zəfər yoluna - tam suverenlik zirvəsinə yüksəlməsinə hərtərəfli nəzər salınması baxımından böyük əhəmiyyətə daşıyır".

"Əminliklə söyləyə bilərik ki, qarşıdakı dövrədə Azərbaycanın davamlı uğurları və milli gücünün daha da artması ilə əlamətdar olacaqdır. Şübhə yoxdur ki, Heydər Əliyev ideyalarına sadıq qalaraq məqsədyönlü siyasət həyata keçirən, xalqın inam və etimadını doğrulayan və ata vəsiyyətini sərfəli yerinə yetirən, sözünün imzası qədər dəyərli olduğunu hər zaman təsdiq edən qətiyyətli Lider - Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyev Azərbaycanı daha parlaq gələcəyə aparacaq, xalqımıza yeni zəfərlər bəxş edəcəkdir. Müasir müstəqil Azərbaycan bu gün anadan olmasının 102-ci ildönümü ərəfəsində əziz xatirəsini dərindən hörmətlə yad etdiyimiz Ulu Öndərimizin zəngin milli-mənəvi dəyərlərə və çoxsəhifəli dövlətçilik ənənələrinə malik xalqımıza on böyük mirasıdır. Heydər Əliyev irsində sonuncu ehtiram və sədaqət nümayiş etdirməklə möhtərəm Prezidentimiz, partiyamızın Sədri cənab İlham Əliyevə qətiyyətli dəstək və yüksək etimad göstərməklə siyasi varisiyliyi təmin etdi və bununla da ölkəmizin inkişafında yeni mərhələnin əsası qoyuldu. Cənab İlham Əliyevin liderliyi ilə Azərbaycan öz iqtisadi, siyasi, hərbi gücü və xalqımızın özmar məvqeyi sayəsində möhtəşəm uğurlar qazandı. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyinin tam bərpası isə

Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun baş direktoru Misir Mordanov Ulu Öndər Heydər Əliyevin bütün həyatını Azərbaycan xalqına və dövlətinə həsr etdiyini bildirdi. Onun sözlərinə görə, 1969-cu ildə Ulu Öndərin Azərbaycanında birinci dəfə siyasi hakimiyyətə gəlməsi respublikamızın tarixində döniş nöqtəsi oldu: "Azərbaycanda Ulu Öndər Heydər Əliyevin birinci hakimiyyəti dövründə həyatın bütün sahələrində ölçüvəgəlməz uğurlar qazanılıb, mühüm iqtisadi potensial, maddi-texniki baza yaradılıb, əhalinin rifahı xeyli yüksəlib, elm, təhsil, mədəniyyət inkişaf prosesi keçib, milli şüurun oyanışı və dirçəldilməsi istiqamətində çox əhəmiyyətli işlər görüldü. Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi konstitusiyaya səviyyəsində rəsmi status qazanması da dahi rəhbərin siyasi iradəsi hesabına gerçəkləşib. 1969-1982-ci illərdə Azərbaycanda sənaye, kənd təsərrüfatı, neqliyyat, tikinti sahəsində fundamental irəliləyiş baş verib, Azərbaycan SSRİ-nin inkişaf etmiş respublikalarından birinə çevrilib".

YAP Veteranlar Şurasının üzvü qeyd edib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev sovetlər birliyi dövründə Azərbaycanı qabaqcıl respublikalar sırasına çıxardığı kimi, 1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdışı ilə də müstəqilliyi əbədləşdirən uğurlu bir yolun başlanğıcını qoydu. Heydər Əliyevin məqsədyönlü siyasəti nəticəsində ölkəmizdə sabitliyin təmin olunması, təbii sərvətlərimizdən səmərəli istifadə məqsədilə "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması Azərbaycanı qısa müddətdə böyük investisiyalar məkanına çevirdi: "Azərbaycan demokratik, hüquq, dünyəvi dövlət kimi nüfuz qazandı. İqtisadi tərəqqi bütün sahələrdə uğurlu addımlara yol açdı. Ordu quruculuğu sahəsində mühüm addımlar atıldı. Bir sözlə, 1993-2003-cü illərdə Azərbaycanın bu günü üçün möhkəm təməl yarandı".

"Ulu Öndərimizin siyasi varisi - cənab İlham Əliyev onun ən böyük arzusunun yerinə yetirdi. Azərbaycan əsgəri xalqın zəfər salnaməsini yazdı. Torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsində illərin zəhməti var. Azərbaycan dövləti, cəmiyyətimiz, ordumuz bu gücə, qüdrətə dövlət rəhbərliyinin fədakar əməyi, dərindən zəkası, qətiyyətli addımlar sayəsində nail olub", - deyərək YAP Veteranlar Şurasının üzvü əlavə etdi.

M.Mordanov söyləyib ki, bu gün Azərbaycanın əldə etdiyi bütün uğurların təməlinə mənəvi Azərbaycanın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin əzəmsiz xidmətləri dayanır: "Həç vaxt unutmamalıyıq ki, bu nailiyyətlər böyük şəxsiyyət Heydər Əliyevin ullaqgörməli siyasətinin nəticəsidir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin ruhu şadıddır. Çünki onun vaxtilə dediyi "Azərbaycan dünyaya güncə kimi doğacaq" sözləri bu gün gerçəkliyə çevrilib. Azərbaycan bu gün tam müstəqil, güclü dövlətdir. Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz ərazi bütövlüyünü tam bərpa edib. Hazırda Azərbaycan inkişafının yeni mərhələsinə yaşayır. İnandırıcı ki, ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam bərpa etmiş Azərbaycan bundan sonra da böyük nailiyyətlər qazanacaq".

Vətən müharibəsi iştirakçısı, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin sektor müdiri, ərazi partiya təşkilatının sədri Amil Səfiyev çıxışında bildirib ki, minilliklərin sınağında cənab İlham Əliyev, ərazi bütövlüyü və suverenliyi təmin etməklə, yüksək dövlətçilik və idarəçilik təfəkkürünə malik lideri olmayan xalqlar növbəti müstəqil dövlət yarada bilməmiş, hətta dünyəvi xəritəsindən tamamilə silinmə təhlükəsi ilə də üzləşmişlər. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın müstəqil dövlətçilik tarixinin təhlili əyani şəkildə göstərir ki, dövlət qurmaq kimi çətin, mürəkkəb və sərfəli bir missiyamın öhdəsindən mətin iradəli, geniş və qlobal dünyəvilik, ümumxalq dəstəyinə malik Ümum-

milli Lider Heydər Əliyev gələcək bilirdi: "Heydər Əliyevin dövlət rəhbəri və lider kimi tarixi fəaliyyəti nəsilərlər üçün böyük bir məktəbdir. Onun dərindən yaddaşı, iti məntiqi, mürəkkəb siyasi situasiyalarda qəti qərar vermək qabiliyyəti, ullaqgörməli, intellektual gücü, analitik baxışı, cəmiyyətin siyasi, iqtisadi və mənəvi tarazlığını saxlamaq səriştəsi hələ uzun müddət öyrəniləcək və bu barədə çox tədqiqatlar aparılacaq. Onun həyatı, tarixi fəaliyyəti və təcrübələri xalqımızın yalnız bu günü deyil, işıqlı sabahı üçün də perspektivlər açıq və mələtimizin gələcəyinə böyük nikbinlik yaradır".

A.Səfiyev qeyd edib ki, Azərbaycan xalqı Heydər Əliyev ideyalarından, onun böyük dövlətçilik məktəbindən ölkəmizin inkişafı və rifahı naminə daim faydalanacaq: "Heydər Əliyev siyasi xətti müstəqil Azərbaycanın dünyəvi və bu gününü yaşadan, gələcək inkişafına etibarlı zəmin yaradan dövlətçilik yoludur. Dahi şəxsiyyətin siyasi irsi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir. Sevindirici haldır ki, Vətənə sevgi, xalqa və dövlətə xidmət Ulu Öndərin sədrliyi ilə yaranmış, hazırda isə onun siyasi kursunu bütün istiqamətlərdə uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında inkişaf edən və ölkədə ən geniş sosial baza-ya malik olan siyasi partiya - Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyətində xüsusi yer tutur".

A.Səfiyev vurğulayıb ki, Vətən müharibəsi Azərbaycan xalqının çoxsəhifəli dövlətçilik, cəmiyyətdən qaçmaq hər tarixinin ən əzəmətli hadisəsidir: "Xalqımızın sərfə və ləyaqət tarixinin qızıl hərflərlə yazılmış səhifələri olan 44 günlük Vətən müharibəsi və qazanılan möhtəşəm Zəfər gələcək nəsillər üçün də əbədi qürur mənbəyi olacaq. İndi dünya Azərbaycan Ordusunun döyüş bacarığında, ruh yüksəkliyində inəyir. Ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpası uğrunda mübarizədə Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləri həmişə döyüş meydanında, həm də arxa cəbhədə, informasiya müharibəsində ən öndə gedənlərdən oldular. Fəxr edirik ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin ehtiyatda olan zabiti kimi mən də 44 günlük Vətən müharibəsinin iştirakçısı olmuşam, cəbhənin bir çox istiqamətlərində ağır döyüş əməliyyatlarında iştirak etmişəm".

A.Səfiyev deyib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu və Prezident İlham Əliyev tərəfindən hazırda uğurla davam etdirilən siyasət hələ uzun illər müstəqil dövlətimizin daha da güclənməsinə, iqtisadi qüdrətinin artmasına, xalqımızın rifahının daha da yüksəlməsinə xidmət edəcək.

Çıxış edən YAP Gənclər Birliyinin sədr müavini Səvinc Qasımova bildirib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyəti yalnız Azərbaycanın dövlətçilik tarixində deyil, həm də milli irsimizdə, cəmiyyətimizin inkişafında dərindən izlər buraxıb. Onun sözlərinə görə, Heydər Əliyev ullaqgörməli siyasətində Azərbaycan yalnız regionun ən güclü dövləti olaraq tanınmaqla qalmayıb, həm də dünya miqyasında öz yerini möhkəmləndirib: "Heydər Əliyev siyasi irsi yalnız ölkəmizin inkişafına deyil, həm də Azərbaycan xalqının özünəinamının artmasına səbəb olub. Onun rəhbərliyi dövründə gənclərin inkişafı üçün atılan addımlar bu gün də öz bəhrəsini verməkdədir. Bu gün Azərbaycan gəncləri Heydər Əliyev ideyalarını, vətənpərvərlik, müstəqillik prinsiplərini rəhbər tuturlar. Vətən müharibəsində şəhid olan gənclərimiz öz qanları ilə Azərbaycanın azadlığı və müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparıb, bu yolda canlarını fəda ediblər. Bu gün həmin gənclərin xatirəsi bizim üçün yalnız keçmiş deyil, gələcəyin də işığıdır".

S.Qasımova qeyd edib ki, Azərbaycanın möhtəşəm Zəfərinin təməlinə Ulu Öndər Heydər Əliyevin zəngin siyasi irsi, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin polad iradəsi, qətiyyəti, "dəmir yumruğu", xalqımızın sarsılmaz birliyi və rəşadətli ordumuzun misilsiz qəhrəmanlığı dayanır: "İndi Azərbaycan bayrağı Cürüzdüzünin somasında, Şuşa qalasında, Laçın qayalıqlarında, Zəngilanın meşələrində, Kəlbəcərin uca dağ zirvələrində, Xankəndi Universitetində əzəmətli, qüdrətli, sərfəli dalğaladır".

"Fəxr hissi ilə vurğulamalıyıq ki, işğaldan azad olunmuş torpaqlarda yeni, ən müasir standartlara cavab verən fəhər və kəndlərin qurulmasında gənclər də fəal iştirak edirlər. Biz gənclər hər zaman Ulu Öndərin əziz xatirəsini dərindən hörmətlə anırıq. Onun xatirəsi, sadəcə, bizim deyil, bizzəndən sonrakı gənclərimizin də yaddaşında əslər boyunca yaşayacaq. Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı tək Azərbaycan tarixinə deyil, dünya tarixinə də əbədi həkk olub", - deyərək YAP Gənclər Birliyinin sədr müavini vurğulayıb.

Tədbir Yeni Azərbaycan Partiyasının Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

Güclü siyasi hakimiyyətdən güclü milli iqtisadiyyata

Dövlət nəzarəti sisteminin təkmilləşdirilməsi

Hər bir ölkədə idarəetmə və dövlət nəzarəti sisteminin xüsusiyyətlərini mövcud iqtisadi münasibətlərin xarakteri müəyyənləşdirir. Bu mənada ölkəmizdə bazar münasibətlərinin tədricən formalaşması, iqtisadiyyatın liberallaşması dövlət idarəetmə və nəzarət sisteminə keyfiyyət dəyişikliklərinə səbəb olmuş və bu sistemin fəaliyyətinə yeni məzmun vermişdir.

İstənilən iqtisadi sistem özünə uyğun idarəetmə və tənzimləmə mexanizminin yaradılmasını tələb edir. Nəzarət sistemi isə dövlət idarəetmə sisteminin tərkib hissəsi və onun bir qolu olduğuna görə hüquqi dövlət, demokratik cəmiyyət və azad iqtisadiyyat kimi prinsiplər bu sistemdə də nəzərə alınmaya bilməz.

Heydər Əliyev dövlət idarəetmə aparatının təkmilləşdirilməsinin əsas istiqamətlərindən biri kimi dövlət nəzarəti sisteminin yenidən təşkilinə də xüsusi diqqət yetirmişdir. Ümummilli Liderin iqtisadiyyatı olduğu iki mühüm sənəd - "İstehsal, xidmət, maliyyə-kredit fəaliyyətinə dövlət nəzarətinin qaydaya salınması və əsasən yoxlamaların qadağan edilməsi barədə" 1996-cı il 17 iyun tarixli və "Dövlət nəzarəti sisteminin təkmilləşdirilməsi və sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi sahəsində sünə mənəvlərindən aradan qaldırılması haqqında" 1999-cu il 7 yanvar tarixli fərmanlar bir çox hallarda nəzarətsizliyə səbəb olan dövlət nəzarəti sisteminə radikal dəyişikliklərin əsasını qoydu.

Ümumiyyətlə, dövlət nəzarəti sisteminə aparılan əsaslı dəyişiklikləri heç də dövlət nəzarətinin yumşaldılması və ya aradan qaldırılması kimi xarakterizə etmək olmaz. Dövlət heç bir halda qanunların pozulmasına, dövlət əmlakı və vəsaitinin dağıdılmasına, mənimsənilməsinə göz yumma bilməz. Əksinə, hüquqi dövlət quruculuğu və iqtisadi sistemin transformasiyası dövrünü yaşayan bir ölkə kimi Azərbaycanda dövlət nəzarəti daha da sıxlaşdırılmışdır. Bu sortik isə "məqsədli" əsaslı yoxlamaların aparılması ilə deyil, qanun pozuntularının aşkar edilməsi və onun nəticələrinin aradan qaldırılması ilə müəyyən edilir. Bir sözlə, Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə nəzarət sisteminə aparılan islahatlar dövlət nəzarətinin yumşaldılmasına yox, onun təkmilləşdirilməsinə, səmərəliliyinin artırılmasına və bu sistemin bazar iqtisadiyyatının tələblərinə uyğun yenidən təşkilinə yönəldilmişdir.

Makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi

1990-1995-ci illərdə ÜDM-in həcmi hər il orta hesabla 15 faiz azalırdı. İqtisadi artım tempinin aşağı düşməsi inflyasiya ilə müşayiət edildiyinə görə, 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycan 1991-ci ildən başlayaraq 6 il davam edən iqtisadi tənəzzülün qarşısını yalnız 1996-cı ildə almışdır. İqtisadi artım artıq davamlı xarakter daşıyır. İqtisadi artımın yüksək tempi nəticəsində ÜDM-in adambaşına düşən həcmi də artmışdır.

1990-cı illərin əvvəllərində Azərbaycan iqtisadiyyatını inflyasiya deyil, məhz hiperinflyasiya bürümüşdür. Çünki inflyasiyanın səviyyəsi artıq 1000 faizi keçmişdir.

Əvvəli qəzetin 7 may 2025-ci il tarixli nömrəsində

1994-cü ildə Heydər Əliyev sort pul-kredit və maliyyə siyasətinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan "Əhəlinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və iqtisadiyyatın maliyyə vəziyyətinin sabitləşdirilməsi tədbirləri haqqında" fərman imzaladı. Həmin fərman əsasında ölkədə ardıcıl antiinflyasiya tədbirlərinə başlandı. Artıq 1996-cı ildən etibarən inflyasiya tədricən azaldıldı.

Ölkədə əhəlinin sosial müdafiəsi maliyyə sabitliyindən bilavasitə asılıdır. Yüksək inflyasiya şəraitində həyat səviyyəsini növbəti yüksəltmək, hətta qoruyub saxlamaq mümkün deyil. Qeyd etmək lazımdır ki, əgər inflyasiyanın tempi əməkhaqqının artım tempini qabaqlayırsa, deməli, əhəlinin alıcılıq qabiliyyəti aşağı düşəcək. Qeyd etmək ki, belə bir tendensiya 1991-ci ildən başlayaraq, 1995-ci ilə kimi davam etmişdir.

1990-cı illərin əvvəllərində 10 faizə çatan büdcə kəsiri 2002-ci ildə 0,4 faizədək aşağı salınmışdır. 2006-cı ilin dövlət büdcəsi isə profisitə icra olunmuşdur.

1994-cü ildən 1999-cu ilədək Azərbaycan xarici ticarət dövriyyəsinə hər il kəsrə başa vururdu. 2002-ci ildə isə ilk dəfə olaraq xarici ticarət balansında 500 milyon ABŞ dolları həcmdə müsbət saldo yaranmışdır. Həmin dövrdən bu saldo ilboil artmaqdadır.

Yoxsulluğun azaldılması strategiyası

Ölkədə iqtisadi artım tempi təmin edildikdən və makroiqtisadi sabitliyə nail olunduqdan sonra Heydər Əliyev tərəfindən "Yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə dövlət proqramı (2003-2005) təsdiq edilmişdir. Sosial problemləri, o cümlədən yoxsulluq aradan qaldırmaq üçün hökumət sosial müdafiə və ya sosial inkişaf proqramları da hazırlaya bilərdi. Hazırlanmış proqramın məqsədi "Yoxsulluğun Azaldılması və İqtisadi İnkişaf üzrə Dövlət Proqramı" andırılmasıdır. Sosial proqram və təminatların iqtisadi baza və resurslarla tamamlanması məqsədini güdürdü. Yəni bu proqram sosial problemlərin həlli yollarını müəyyən etməklə yanaşı, həm də onun iqtisadi əsaslarını müəyyənləşdirdi. "Yoxsulluğun Azaldılması və İqtisadi İnkişaf üzrə Dövlət Proqramı" ilk strateji dövlət sənədi idi ki, burada islahatların iqtisadi, sosial və institusional aspektləri kompleks şəkildə əhatə olunmuşdur. Bu proqram bütün sosial-iqtisadi problemlərin həllinə məhz yoxsulluğun azaldılması kontekstindən yanaşmağa imkan vermiş və bir növ istiqamətverici rol oynamışdır.

Sahibkarlığın inkişafına davamlı dəstək

Ulu Öndər Heydər Əliyev sahibkarlıq sahəsində dövlət siyasətinin əsaslarını müəyyən etmişdir. O, sahibkarlarla artıq əmək haqqı almış mütəmadi görüşlər keçirirdi. Belə bir təşəbbüs özəl sektorun inkişafına ölkə rəhbərliyi tərəfindən siyasi dəstəyin verilməsi baxımından xüsusi olaraq qeyd edilmişdir. Bu cür görüşlərdə iş adamları biznes mühiti ilə bağlı ən ciddi problemləri dövlət başçısına nəzərənə çatdırmaq və konkret təkliflərlə çıxış etmək imkanı qazanırdılar. Bunun isə praktiki nəticəsi Heydər Əliyev tərəfindən qəbul edilən fərman və sərəncamlarda öz əksini tapırdı.

Ölkədə sahibkarlığın inkişafına ardıcıl siyasi-ideoloji dəstəyin ver-

ilməsi özəl sektorun güclənməsi üçün geniş perspektivlər açmışdır. Heydər Əliyev tərəfindən sahibkarlığın inkişafına tokan verən bir sıra fərmanlar verilmişdir. Özəl sektorun inkişafında mövcud olan problemlərin kompleks həlli məqsədilə "Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlığın inkişafının dövlət proqramı (2002-2005-ci illər)" qəbul edilmişdir, "Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişafına dövlət himayəsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" 10 sentyabr 2002-ci il tarixli fərman imzalanmışdır.

"Sahibkarlığın inkişafına mane olan müdaxilələrin qarşısının alınması haqqında" 28 sentyabr 2002-ci il tarixli radikal fərmana uyğun olaraq müxtəlif dövlət orqanları təsərrüfat subyektlərinə nəzarət funksiyalarından məhrum edilmişdir. Lisenziya verilmə fəaliyyət növlərinin sayı 250-dən 30-a endirilmişdir.

Həmçinin prezident fərmanı ilə Sahibkarlar Şurası yaradılmışdır. Sahibkarlar Şurası dövlətə sahibkarlar arasında körpü rolunu, əlaqələndirmə funksiyasını yerinə yetirir.

Torpaq islahatı

Ümummilli Liderin təşəbbüsü və bilavasitə rəhbərliyi ilə həyata keçirilən aqrar islahatlar iqtisadiyyatımızın çox mühüm sahəsi olan kənd təsərrüfatında yeni iqtisadi münasibətlərin təşəkkül tapmasına şərait yaratdı. Heydər Əliyev qeyd etdi ki, müstəqil Azərbaycanın gələcəyi aqrar-sənaye bölməsinin səmərəli işləməsindən asılıdır. Mütəxəssislər yaxşı bilirlər ki, səmərəliliyi təmin edə bilməyən heç bir sahədə və ya təsərrüfatda dayanıqlı inkişaf nail olmaq mümkün deyil. Buna görə də səmərəlilik kənd təsərrüfatında inkişafın əsas prinsiplərindən biri kimi müəyyən edilmişdir.

Heydər Əliyevin aqrar sahədə zəngin təcrübəsi islahatların həyata keçirilməsi prosesində həlledici rol oynamışdır. Ümummilli Lider aqrar idarəçilikdə və bu sahədə işlərin təşkilində böyük təcrübəyə malik olmaqla, ölkəmizin aqrar potensialına çox yaxşı bələd idi. Bitkiçiliyin bütün istiqamətləri barədə - istehsal həcmi, əkin sahəsi, məhsuldarlıq göstəriciləri üzrə onun geniş bilgisi vardır. Heydər Əliyev hər bir rayonun torpaq və iqlim şəraitinə görə ixtisaslaşmasına böyük önəm verirdi, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıların psixologiyasını yaxşı bilirdi. Bitkiçiliyin bütün sahələri üzrə təbiiq edilən aqrotexnoloji qaydalar barədə tam məlumatlı idi. Kənd təsərrüfatının ən gəlirlili və ixracat potensialı olan sahələri barədə aydın təsvirlərə malik idi.

1970-80-ci illərdə aqrar sektorun inkişafı sahəsində ciddi uğurlar qazanmağımıza baxmayaraq, Heydər Əliyev həmin dövrdə ölkədə edilmiş göstəriciləri heç də son hədd hesab etmirdi. Hələ 1994-cü ildə aqrar məsələlərə həsr edilmiş müşavirədə Ulu Öndər belə bir fikir söyləmişdir: "Təm əminəm ki, əgər biz aqrar sektorda iqtisadi islahatlar aparıb istədiyimiz prinsipləri həyata keçirərsək, 70-80-ci illərin nailiyyətləri ilə müqayisədə daha yüksək səviyyəyə qalxa bilərik... Əgər o zaman, sərbəst olmadığımız bir vaxtda, biz bolluca kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal etmişiksə, indi nə üçün istehsal etməyək?" Heydər Əliyev perspektiv dövrdə iki mühüm amil - birincisi, Azərbayca-

Ümummilli Lider Heydər Əliyev milli iqtisadiyyatın qurucusudur

nın dövlət müstəqilliyinin və müstəqil iqtisadi siyasət həyata keçirmək imkanlarının, ikincisi, torpaq üzərində xüsusi mülkiyyətçilik münasibətlərinin aqrar potensialın hərkəmə gətirilməsinə təsir imkanlarını həssaslıqla nəzərə almış və bu amillərin rolunu çox yüksək qiymətləndirmişdir.

Aqrar islahatların həyata keçirilməsində bir sıra amillər - kənd təsərrüfatında mövcud potensialın itirilməsi təhlükəsi, aqrar-sənaye kompleksində tənəzzülün dərinləşməsi, ictimai təsərrüfatların özünü doğrultmaması, istehsalçılarda maddi marağ və məsuliyyət hissinin azalması şərtləndirmişdir.

Heydər Əliyev aqrar islahatların əhəmiyyətini çox yüksək qiymətləndirərək qeyd etdi: "Aqrar bölməni keçmiş sistem əsasında, keçmiş prinsiplər əsasında idarə edib istənilən nəticəyə nail ola bilmərik... İslahatların əsasını mülkiyyət formasının dəyişdirilməsi təşkil edir... Görək kəndli torpağın sahibi olsun və bilsin ki, bütün bunlar onun və istədiyi kimi istifadə edə bilər... İslahatlar xalqımızın ümumi rifahının qaldırılması üçün həyata keçirilmişdir. Əks təqdirdə islahatlar səmərəsiz ola bilər... Bu islahatların aparılmasında mühafizəkarlığa qətiyyət yox vermək olmaz, eyni zamanda islahat şüarları altında aqrar bölmədə ölkədə olan potensialımızın dağılmasına da yol vermək olmaz".

Ümummilli Lider aqrar islahatların həyata keçirilməsi üçün müvafiq qanunvericilik bazasının formalaşdırılmasını, xüsusi qanunların qəbul olunmasını zəruri hesab edirdi. Təsədüfi deyildirdi ki, 1995-ci ildə qəbul edilmiş "Aqrar islahatların əsasları haqqında" qanun, "Kəlox və sovxozların islahatı haqqında" qanun, 1996-cı ildə qəbul edilmiş "Torpaq islahatı haqqında" qanun kənd təsərrüfatında təşəkkül tapmaqda olan yeni iqtisadi münasibətlər üçün hüquqi əsaslar yaratdı.

Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycanda aqrar islahatların həyata keçirilməsi müəyyən çətinliklərlə müşayiət edilirdi. Belə ki, əvvəlki illərdən ölkə rəhbərliyi üçün olduqca ağır miras qalmışdır. İqtisadi böhran və tənəzzül bütün sahələri əhatə etmişdir. MDB məkanında real aqrar islahatlar hələ başlanılmadığına görə istinad edilə bilməz və qarşıda illərdə həyata keçirəcəyimiz işlər növbəti bizim - indiki nəsillər üçün, həm də gənc və gələcək nəsillər üçün yeni bir bünövrədir, yeni bir təməldir, yeni bir əsasdır". Ulu Öndərin uzaqgörənliklə söylədiyi bu fikir artıq gerçəkləşməkdədir. Bu gün ölkəmizin bütün sahələrdəki uğurları həmin sağlamlıq təməli əsasında.

müzakirələrə geniş şərait yaradılması, islahat komissiyasına alim və mütəxəssislərin cəlbə, siyasi iradə nümayişi və radikal addımların atılması, torpaqların xüsusi mülkiyyətə övəzsiz verilməsi, təsərrüfat fəaliyyətində sərbəstliyin təmin edilməsi, ölkəmizin kənd təsərrüfatı xüsusiyyətlərinə nəzərə alınması, islahatın aqrar-sənaye kompleksinə əhatə etməsi, aqrar bölmənin dövlət himayəsində, elmi-tədqiqat müəssisələrinin, toxumçuluq təsərrüfatlarının isə dövlət sektorunda saxlanılması, müxtəlif növ təsərrüfat formalarının yaradılması Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə həyata keçirilmiş aqrar islahatların səciyyəvi xüsusiyyətləri kimi xarakterizə oluna bilər.

Onu da xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır ki, aqrar islahatlar kənd təsərrüfatında kooperasiya məsələlərini də nəzərdə tuturdu. Təbii ki, iri təsərrüfatlar istehsal effektiv təşkil baxımından əhəmiyyətli idi. Kooperativlər bir cür təsərrüfatların yaradılması formalarının birini kimi çıxış edir. Bu baxımdan heç də təsadüfi deyildir ki, Heydər Əliyev uzaqgörənliklə aqrar islahatlar paketində kənd təsərrüfatı kooperasiyası üçün ilkin hüquqi əsaslar nəzərdə tutmuşdur.

Bos aqrar islahatların nəticələri özünü nədə göstərdi? Hər şeydən əvvəl kənddə yeni iqtisadi münasibətlər yarandı, torpaq bazarı tədricən formalaşdı, kəndlilərin əməy marağı və məsuliyyəti artmağa başladı. Həzrət kənd təsərrüfatı istehsalının 99 faizi özəl mülkiyyətə əsaslanır. Bu isə həmin sektorun inkişafına xüsusi dinamizm verən həlledici amildir. 1992-1995-ci illərdə kənd təsərrüfatında istehsal həcmi ildə orta hesabla 12 faiz aşağı düşürdü. Məsələn, kənd təsərrüfatı istehsalı 1992-ci ildə 23,8 faiz, 1993-cü ildə 15,5 faiz, 1994-cü ildə 12,8 faiz azalmışdır. 1998-ci ildən başlayaraq, aqrar sektorda istehsal artan dinamika ilə davam etməyə başlamışdır.

1999-cu ildən etibarən kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıları torpaq vergisi istisna olmaqla 5 il müddətinə bütün vergilərdən azad olunmuşdur. Bu güzəştlərin müddəti sonrakı illərdə davamlı olaraq uzadılmışdır.

"Aqrar bölmədə indi gördüyümüz və qarşıda illərdə həyata keçirəcəyimiz işlər növbəti bizim - indiki nəsillər üçün, həm də gənc və gələcək nəsillər üçün yeni bir bünövrədir, yeni bir təməldir, yeni bir əsasdır". Ulu Öndərin uzaqgörənliklə söylədiyi bu fikir artıq gerçəkləşməkdədir. Bu gün ölkəmizin bütün sahələrdəki uğurları həmin sağlamlıq təməli əsasında.

Heydər Əliyev iqtisadi strategiyasının real nəticələri

Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin qorunub saxlanması və iqtisadi tənəzzülün iqtisadi dirçəlişlə əvəzlənməsi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır, milli iqtisadiyyatın davamlı inkişafı və sürətli modernizasiyası onun layiqli davamçısı, Prezident İlham Əliyevin iki onillik ərzindəki məqsədyönlü və ardıcıl fəaliyyətinin nəticəsidir.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən məqsədyönlü siyasət və dərin islahatlar nəticəsində ölkəmiz uğurla inkişaf edir, bütün istiqamətlər üzrə qarşıya qoyulmuş vəzifələr yeni dövrün tələblərinə uyğun olaraq icra edilir. Bu təməl üzərində ölkəmizin qazandıqı uğurlar və ölkə edilmiş nəticələr, əsasən, aşağıdakılardan ibarətdir:

- Müzəffər Ali Baş Komandan Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı ordumuzun İkinci Qarabağ müharibəsində düşmənlər üzərində əldə olunan nailiyyətlərin ölkəmizin iqtisadi və hərbi-müdafiə qüdrətini gücləndirməsi və 44 günlük Vətən müharibəsində tarixi qələbənin qazanılmasına zəmin yaratması;
- "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"ə və "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"na uyğun olaraq gümün çağırışlarını nəzərə almaqla milli iqtisadiyyatın yeni dövrün tələblərinə uyğunlaşdırılması istiqamətində müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi;
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 16 noyabr tarixli sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi və həmin ərazi-

Heydər Əliyev tərəfindən əsas qoyulmuş iqtisadi strategiyanın nəticəsidir ki, Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişaf dinamikası bu günə kimi qorunub saxlanılmışdır. Bu strategiya qarşısında illərdə də sosial-iqtisadi inkişafın sürətlənməsini, ölkəmizin iqtisadi potensialının və maliyyə imkanlarının artmasını, həyat səviyyəsinin daha da yüksəlməsini təmin edəcəkdir.

Azər ƏMİRASLANOV,
Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

Tarixin Böyük Şəxsiyyəti

Hər bir xalq yaratdıqlarına görə tarix düşür. Hər bir tarixi şəxsiyyət də xidmətlərinə görə tanınır və dillər əzbəri olur. Azərbaycan xalqı da tarix boyu ədalətinə və tolerantlığına görə dünya xalqları içərisində böyük nüfuz qazanıb.

Dünyanın qədim dövlətləri sırasında yer alan Manna, Albaniya, Atropatena öz müstəqilliklərini qorumaq üçün düşmənlər hər cür müqavimət göstərmiş və bu gün xalqımızın öyünməsi üçün şərəfli bir tarix miras qoyublar. Orta əsrlərin Eldənizlər, Qaraqoyunlu, Ağqoyunlu və nəhayət, Səfəvilər dövləti Müsəlman Şərqi-nin qüdrətli dövlətləri sırasında yer ala bilərlər. Səfəvilər bir az da irəli gedərək imperiya yaratmağa nail olublar. Azərbaycan xalqı bu dövlətin yaradıcısı Şah İsmayıl Xətai-nin illərdir ki, tariximizin qəhrəmanı kimi anır və müstəqilliyimiz dövründə onun şərafinə abidələr ucaldılıb.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurucuları olan milli-demokratik ziyalılarımız Müsəlman Şərqi-də ilk parlamentli respublikanın bünövrəsini qoyaraq tarix düşdülər. 23 ay yaşayan bu dövlət 350 ilkə imza atmağa müvəffəq oldu.

1920-ci ilin apreliyindən sonra Azərbaycan müstəqil dövlət kimi yox, müttəfiq respublika kimi fəaliyyət göstərdi. Hər bir müttəfiq respublika nəhəng sovet dövlətindən yararlanmaq istəyirdi. Bu daha çox müttəfiq respublikaya rəhbərlik edən şəxsin bacarığından asılı idi.

Heydər Əlirza oğlu Əliyev 1969-cu il iyulun 14-dən Azərbaycan rəhbərlik etməyə başladı. Həmin ilin martında itti-faq mərkəzinin tapşırığı ilə Azərbaycan Ali Soveti Rəyasət Heyəti dörd min kvadrat kilometr Azərbaycan torpağını Ermənistanla verilməsi haqqında qərar çıxarmışdı. Heydər Əliyev hakimiyyəti dövründə bu qərarın icra olunmasına imkan verməmişdi.

1919-cu ildə əsası qoyulan Bakı Dövlət Universitetinin 50 illik yubileyi 1969-cu ildə keçirildi. Yubiley toplantısında Heydər Əliyev öz nitqinə Azərbaycan dilində başladı. Bu o dövr üçün çox böyük siyasi hadisə idi. Heç kimin ağ-lına gəlmirdi ki, rus dilinin hökm sürdüyü bir dövrdə müttəfiq respublikanın rəhbəri öz doğma dilində mürəzə edə bilər. Amma Heydər Əliyev bu çıxışı edərək xalqını inandırma bildi ki, anasının ona laylay çaldığı dil əzizdir, doğmadır, müqəddəsdir.

Azərbaycanı aqrar ölkədən sənaye-aqrar ölkəsinə çevirən respublika rəhbəri ölkədə hərbi məktəb yaratmaq üçün uzun illər mərkəzlə üz-üzə gəldi və nəhayət, 1971-ci ildə Cəmiş Naxçıvanski adına hərbi məktəbin yaradılmasına nail oldu.

Azərbaycanda mükəmməl ziyalı ordusu yaratmaq üçün hər il minlərlə Azərbaycan gəncini ölkənin ən nüfuzlu ali məktəblərinə göndərdi.

1977-ci ildə SSRİ-nin növbəti Konstitusiyası qəbul edildi. Məqsəd ondan ibarət idi ki, müttəfiq respublikalar milli dil məsələsində israr etməsinlər. Heydər Əliyev mərkəzin bütün təzyiqlərinə baxmayaraq, 1978-ci il konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi təsbit olunmasına nail oldu.

Heydər Əliyevə qədər Azərbaycan xalqının milli

sərvəti olan neft və qaz qonşu respublikalara onların sərvəti kimi verilmirdi. Heydər Əliyev mərkəzin bu siyasətini də respublikanın xeyrinə dəyişməyi bacardı.

Heydər Əliyevə qədər hərbi xidmətə çağırılan azərbaycanlı gənclərin demək olar ki, əksəriyyəti tikinti batalyonlarına göndərilirdi. Heydər Əliyev bu sahədə də dönüş yarada bildi. Azərbaycanlı gənclər də müasir silahlarla təchiz edilən hərbi hissələrdə xidmət etməyə başladılar.

Azərbaycan neftinin gölə-cök taleyini uzaqgörən siyasəti ilə müəyyən edən Heydər Əliyev Dərin Özüllər Zavodunun tikilməsinə nail oldu. Azərbaycan yenidən öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Heydər Əliyevin bu sahədə uzaqgörən siyasətinə heyrət ol-mamaq mümkün deyil.

Azərbaycanı uğurlu və bacarıqlı siyasəti ilə müttəfiq respublikalar arasında birincilərdən edən Heydər Əliyev sovet dövlətinin idarəçiliyində də böyük xidmətləri olmuşdur. Heydər Əliyev yeganə türk-müsəlmandır ki, 70 ildən çox fəaliyyət göstərən bu dövləti idarə edənlərdən biri oldu. Əgər imkan versəydilər, bu dövləti idarə edən birinci şəxs də ola bilərdi.

Sovet dövlətinin süqutundan sonra Heydər Əliyev Moskvada yox, Azərbaycanda öz xalqının yanında olmaq istədi. 1990-cı il 20 Yanvar qırğını gətirdi ki, Azərbaycan xalqı köməksiz vəziyyətdədir. Xalqın tələbi ilə hakimiyyətin istəyi üst-üstə düşürdü. Erməni tərəfi öz havadarlarına arxalanaq Azərbaycanın tarixi torpaqlarına sahib olmaq istəyirdi. Hakimiyyət buna biganə idi. Digər tərəfdən də Heydər Əliyevin Azərbaycana dönüşünü əngəlləmək üçün planlar hazırlayırdı.

Azərbaycandan uzaq düşən Naxçıvan ağır blokada həyati yaşamaqda idi. Heydər Əliyev Naxçıvanın harayına çatdı, bütün çətinliklərə sinə gərərək, bölgəni işğal təhlükəsindən qurtara bildi. Muxtar respublikanın əhalisini inandırdı ki, Naxçıvanın bir qanış torpağını da düşmənlə güzəştə getməyəcək. Bakıda hakimiyyət uğrunda mübarizə qızışan vaxtda Heydər Əliyev Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin dövlət rəhbərlərinin bərpası haqqında Naxçıvan Ali Məclisinin qərarını qəbul etdi, sovet sosialist ifadəsindən imtina etdi.

1991-ci ilin oktyabrında dövlət müstəqilliyinin bərpası haqqında qəbul edilən Konstitusiyaya Aktı ağır bir dövrə təsadüf edirdi. 1993-cü ilin yayında yenidən müstəqilliyini qazanmış ölkəmiz çətin günlərini yaşayırdı. Düşmənlər Şuşanı, Laçını, Kəlbəcəri işğal etdi, Qarabağ və ətraf rayonlar üçün böyük təhlükə yarandı. 20 Yanvar qırğınının mahiyyətini dünyaya çatdırmış, Xocalı soyqırımını yaşamağa məcbur edildik. Vətəndaş müharibəsinin ilk işartları Azərbaycanı təhdid etməyə başladılar. Hakimiyyət hərisləri ölkəni parçalamaq və işğal təhlükəsi ilə üz-üzə qoydular. Belə bir məqamda hamı, hətta siyasi hakimiyyət də ümidini

Naxçıvana bağlayır və nicatını Heydər Əliyevin Bakıya dönüşündə gördüdü.

Heydər Əliyev xalqın təkidli tələbi ilə Azərbaycanı parçalanmaq və yox olmaq təhlükəsindən qurtarmaq üçün Bakıya gəldi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin acı taleyini yaşamaq üçün güclü dövlət başçısına, cəsarətli Ali Baş Komandana ehtiyac var idi. Naxçıvanda yenidən qaldırılan və bütün Azərbaycana şərafət gətirən üçrəngli bayraq əbədi etmək üçün xalqın Heydər Əliyevə hava və su qədər ehtiyacı var idi. Heydər Əliyev də Bakıya gəldi, illərlə rəhbərlik etdiyi xalqın ən çətin günlərində onun yanında oldu. Heç bir təhlükə və təhdid onu yolumdan döndərə bilmədi. Heydər Əliyev parçalanmaq təhlükəsi ilə üz-üzə dayanaraq dövlətimizin başına keçdi və bu yolda əngəl olan bütün qüvvələri öz zəngin dövlətçilik təcrübəsi və bacarığı ilə aradan qaldırdı.

Heydər Əliyev 15 iyuna gələn yolu xilas etdiyi kimi, 15 iyundan sonra da şərəfli bir tarixin əsasını qoydu.

Ölkədə daxili sabitliyə nail oldu, dövlət çevrilişləri cəhd-lərini zərərsizləşdirdi, təcavüzkar Ermənistanla atəşkəslə nail oldu. Daha sonra Bakı neftini dünya bazarına çıxarmaq üçün "Əsrin müqaviləsi" imzalandı, Azərbaycanı təhdidlərdən qorumaq üçün Müstəqil Dövlətlər Birliyinə üzv qəbul olunmasına razılıq verdi. 1990-cı il 20 Yanvar və Xocalı soyqırımına siyasi qiymət verməyə, 31 martın azərbaycanlıların soyqırımını günün kimi təsbit olunmasına, Azərbaycanın ölmə hokmünün və senzuranın ləğv edilməsinə, ATƏT-in Lissabon Sammitində bu beynəlxalq təşkilatın 54 üzvündən 53-nün (Ermənistanın başqa) Qarabağ probleminin həllində Azərbaycanın milli maraqlarına uyğun prinsiplərin açıq şəkildə müdafiəsinə, Azərbaycanın Avropa Parlament Şurasına üzv qəbul olunmasına, müstəqil dövlətin ilk Konstitusiyasının yaradılmasına və ilk parlament seçkilərinin keçirilməsinə, aqrar islahat həyata keçirməklə torpaqların təmənnasız olaraq kəndlilərə veril-

məsinə nail oldu. Eyni zamanda qonşu dövlətlər, o cümlədən dünyanın nüfuzlu dövlətləri ilə balanslaşdırılmış siyasət həyata keçirilməyə başlandı. Dünyanın, o cümlədən BMT-nin ali tribunasından Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzkar siyasətinin ifşa olunmasına, ordu quruculuğu sahəsində uğurlar qazanmaq və düşməni torpaqlarımızdan çıxarmaq üçün ali hərbi məktəblərin yaradılmasına, azərbaycanlıq ideologiyasının və "Bir millət, iki dövlət" konsepsiyasının həyata vəsiqə alınmasına, Azərbaycanın müstəqilliyini əbədi etmək üçün bütün gücünü və bacarığını bu işə yönəltməyə nail oldu.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu inkişaf strategiyası, o cümlədən Qarabağda bərpa və quruculuq işləri bu gün Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilir.

Azərbaycan xalqı Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xatirəsinə həmişə uca tutur və onu böyük ehtiramla yad edir.

Ermenistanın Azərbaycana təcavüzünə qarşı mübarizə Heydər Əliyev siyasətinin ardıcıl davamçısı, dövlət başçısı İlham Əliyevin hakimiyyəti illərində öz uğurlu nəticəsini verdi. Ermənistanın təcavüzkar siyasətinin ifşa edilməsi, Azərbaycanın haqq işinin nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən müdafiə olunması, güclü orduya və müasir silahlara malik olmağımız, xalq tərəfindən dövlətin siyasətinə hərtərəfli dəstək 2020-ci il sentyabrın sonlarında Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü təmin etmək üçün əks-hücumuna keçməklə Vətən müharibəsini başlatmağı zəruri etdi. Müzəffər Ali Baş Komandan və qəhrəman Azərbaycan əsgəri 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin etdi, düşməni darmadağın edərək onu danışıqsız üçtərəfli Bəyanata imza atmağa məcbur etdi.

2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycanın bütövlüyü üçün 100 il ərzində təhlükə olan muxtar qurum ləğv edildi və dövlət suverenliyimiz bərpa olundu.

Anar İSGƏNDƏROV, Yeni Azərbaycan Partiyasının İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri

Sədaqət və cəsarətin manifesti

"Həyatda insan hər şeyi öyrənir. İki keyfiyyətdən başqa - sədaqət və cəsarət. Bu keyfiyyətlər insanın qanında olur!"

Heydər ƏLİYEV

Hələ uşaq ikən şəxsi həyatımda baş verən, amma mənəvi dəyəri çox böyük olan bir faciəvi hadisə mənim üçün bu fikri daha da mənalı etmişdir... Vaxtilə Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşı olan atam dostunu qorumaq üçün sinəsini qabağa verir və qəhrəmancasına həlak olur... Atamın həyat hekayəsi - təkcə bir şəxsin fədakarlığı deyil. O, bir vətəndaşın, bir dostun qanla möhürlənmiş sədaqətidir. Sədaqət və cəsarət nə oxumaqla öyrənilir, nə də adi imtahanla yoxlanılır. O, ya olur, ya da olmur. Və əgər bir insan fitrətində bu keyfiyyətləri daşıyarsa, zaman onu tarixə şanlı qəhrəman kimi həkk edir. Azərbaycan tarixində də elə bir şərəfli ömür var ki, o ömrün hər səhifəsi sədaqət və cəsarətin dövlət miqyasında təəcəssümüdür - Bu, Heydər Əliyev ömrüdür!

1980-ci illərin sonu Sovet İttifaqının süqutunun başlanğıcı və Azərbaycan xalqının öz müstəqilliyi uğrunda mübarizəyə qalxdığı bir dövr idi. Heydər Əliyev həmin illərdə Moskvada sovet dövlət rəhbərliyi səviyyəsində siyasi təqiblərə məruz qalsa da, heç bir zaman geri addım atmadı, təzyiqlərə baxmayaraq, millətə və dövlətə olan sədaqətinin qorudu və öz xalqının gələcəyini təmin etmək üçün daha da cəsarətli addımlar atdı.

1993-cü ildə Azərbaycan çox çətin və bəhrəli bir dövrə qədəm qoydu. Dövlət idarəçiliyi böhran içində, ölkə müharibə vəziyyətində idi, vətəndaş qarşıdurması və iqtisadi çətinliklər xalqın həyatını daha da ağırlaşdırırdı. Ən çətin anlarda Heydər Əliyev xalqın çağırışına cavab verdi və geri dönməklə Azərbaycanın xilasını üçün son bir cəhd etdi. Bu, onun siyasi

cəsarətinin ən parlaq nümunəsi idi. O, vətənə, xalqına bəslədiyi dərin sədaqətini və siyasi iradəsini bir daha ortaya qoydu. Azərbaycanın qarşısında duran böyük çətinlikləri həll etmək üçün Heydər Əliyev ölkəni ən çətin vəziyyətdən çıxarıb sabitlik və inkişaf yoluna yönəltdi. O, siyasi müxalifətlə mübarizəni yalnız güc və hakimiyyət vasitəsilə deyil, eyni zamanda böyük ezm, inam və sədaqətlə apardı. Onun mübarizəsi həm də öz xalqının gələcəyini olan ümidin, inamın və əzmin təəcəssümüdür.

Ulu Öndərin liderlik dövrünün başqa bir parlaq nümunəsi isə onun Azərbaycan xalqına göstərdiyi mənəvi sədaqətidir. O, yalnız öz iradəsi və böyük zəkası ilə xalqın təhlükələrdən qurtarmaqla kifayətlənmədi, həm də mədəniyyətimizi, tariximizi və milli kimliyimizi qorumaq üçün böyük mübarizə apardı. Azərbaycanın müstəqilliyini qorumaq uğrunda apardığı mücadilə - sədaqətin və dövlətə olan bağlılığın ən yüksək göstəricisi, ən parlaq örneyidir.

Heydər Əliyevin həyatı cəsarət və sədaqət üzərində qurulmuşdu. Bütün xalqımız onun cəsarətinə, Vətən sevgisinə arxalanırdı. O, yalnız bir dövlət başçısı deyil, eyni zamanda hər bir azərbaycanlının qol-bəndə yaşayan ölməz qəhrəmandır. Onun həyatı və fəaliyyəti, yalnız Azərbaycan deyil, bütün dünyada tanınan və təqdir edilən bir liderin həyatının hekayəsidir. Heydər Əliyev öz xalqı ilə bərgəz Azərbaycanın müstəqilliyini, gücünü və nüfuzunu qorumağa nail oldu. Onun irsi, bu gün də dövlətimizin inkişafı və xalqımızın ruhunun qorunması üçün ən dəyərli qaynaq olaraq qalır. Vətəni sevmək, xalqının gələcəyi üçün təkbəşinə mübarizə aparmaq ona doğulduğu gündən bəxş edilən mənəvi miras, misilsiz genetik kod idi.

Heydər Əliyevin doğum günü - yalnız bir tarixi şəxsiyyətin dünyaya gəlişi deyil. Bu gün həm də Azərbaycan tarixində sədaqətin, cəsarətin, dövlətə və xalqa bağlılığın doğum günüdür! Heydər Əliyevin

Heydər Əliyevin fitrətindəki sədaqət və cəsarət İlham Əliyevin iradəsində zəfərə çevrildi. Ata oğluna yalnız siyasi miras deyil, həm də mənəvi bir and, genetik bir əmanət ötürdü - Vətəni qorumaq, xalqına və millətə sədaqətlə xidmət etmək, doğru yolda cəsarətlə addımlamaq!

Bu iki liderin simasında sədaqət və cəsarət nəinki bir nəsil mirası, həm də dövlətin möhkəm təməli, xalqın inam və qürur mənbəyidir.

xalqına və dövlətinə bağlılığı - müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin əxlaqi və mənəvi təməlidir. Onun hər zaman Azərbaycan adını ucaltması - sadəcə siyasi zəka ilə deyil, Vətənə duyduğu sədaqətlə mümkün olmuşdu.

Heydər Əliyevin fitrətində olan sədaqət və cəsarət adlı mənəvi irsi bu gün də yaşayır. Və bu möhtəşəm insani keyfiyyətləri qolbədə, camında, genində daşıyan siyasi varis - Prezident İlham Əliyev bu gün dövlətimizin əvəzolunmaz rəhbəridir. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin siyasi iradəsi, qətiyyəti və xalqına bağlılığı, hər zaman olduğu kimi, atasından aldığı böyük siyasi, mənəvi, əxlaqi dərsin davamıdır.

Vətən müharibəsində onun göstərdiyi liderlik təkcə hərbi zəfərlə deyil, həm də milli ruhun və sədaqətin təntənəsi ilə tarixə yazıldı. İlham Əliyevin bayraq qarşısında diz çöküb onu öpməsi sadəcə protokol deyil. Bu, qan yaddaşından gələn millətə olan sədaqətin, xalqla bərgəz olmağın bariz nümunəsidir. 44 günlük savaşda Ali Baş Komandan kimi onun rəhbərliyi - təkcə əsgəri ömrlər yox, həm də misilsiz mənəvi səfərbərlik idi. İlham Əliyev sübut etdi ki, sədaqət də, cəsarət də genetik bir şifrə kimi özündə daşıyır. Bunu heç bir təhsil, diplom qazandıra bilməz. Bu, ilahi varlıq tərəfindən seçilmiş insanlara bəxş edilən xüsusiyyətlərdir. Məhz belə şəxsiyyətlər xalqların liderləri olurlar!

Ulu Öndər Heydər Əliyevin doğum gününü qeyd edərkən, sadəcə onun fiziki doğumunu yox, həm də bir millətin ruhunun oyanışını da yad edirik. Onun sədaqəti - bir ailənin deyil, bir millətin müliyyətidir. Onun cəsarəti - yalnız müstəqillik uğrunda deyil, həm də millətin sabahına olan inamın rəmzidir. Və bu inamı Heydər Əliyev irsinə sədaqət, xalqın rifahı, Vətənin suverenliyi naminə cəsarətini ilə artıq dünyanın etiraf edib hesabladığı Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev doğruldu. Onun liderliyi təkcə idarəetmə bacarığı ilə deyil, oqıde və ruhunun gücü ilə ölçülür.

2020-ci ildə 44 gün ərzində işğaldan torpaqlarımızın azad edilməsi uğrunda müharibəyə rəhbərlik edən, milli qürurumuzu bərpa edən bir liderin qarşısında heç bir güc tab gətirə bilmədi. İlham Əliyev bu qələbəni təkcə silah gücünə deyil, həm də zəka, iradə, cəsarət və xalqına olan sonsuz sədaqəti hesabına qazandı.

Heydər Əliyev irsi təkcə idarəçilik modeli deyil, həm də mənəvi məktəbdir. Heydər Əliyevin həyatının hər səhifəsi sədaqət və cəsarət prinsiplərini canlı nümunəsidir. Ulu Öndər son nəfəsinədək xalqına sədaqətini nümayiş etdirdi və xalqın gələcəyini düşüncə ilə onur yarıncıq qalan işlərinin məhz İlham Əliyev tərəfindən təməllənəcəyini inamını ifadə etdi. Tarix göstərdi ki, Ulu Öndər tamamilə haqlıdır. Həqiqətən də Prezident İlham Əliyev Heydər Əliyev siyasi məktəbinin ən mötəbər davamçısı, xalqın yeni lideridir!

Yaşadığımız hər gün onun simasında sədaqət anlayışının, cəsarət nümunəsinin və dövlətə bağlılığın təntənəsinə şahid oluruq...

Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi irsi sadəcə bir dövlətin qurulmasına yox, bir xalqın mənəvi dirçəlişini yönəlmişdi. O, təkcə yeni idarəetmə sistemini deyil, həm də sədaqət və cəsarət məktəbini yaratdı.

Bu gün İlham Əliyevin təmsilində biz liderin genetik sədaqətini və fitri cəsarətini görürük. O, təkcə atasının yolunu davam etdirmir, o yolu zəfərlə təkrar edir. İlham Əliyev eyni zamanda diplomatik manevr ustası, beynəlxalq siyasi müstəvi-də qətiyyət abidəsi kimi çıxış etdi. O, öz atasının mənəvi mirasını qorumaqla qalmadı, onu qalibiyyətə çevirdi. "Dəmir yumruq" düşmənin başı üzərindəki möhtəşəm qüvvə olmaqla bərabər, xalqımızın tarixində sədaqətin və cəsarətin simvolu-nu çevrildi. Həmin "dəmir yumruq"un sahibi bir zamanlar Heydər Əliyevin cəsarətli əlindən tutmuşdu...

İlham Əliyev Azərbaycanı yeni zirvələrə daşıyır. Onun cəsarəti və iradəsi, Azərbaycanın gələcəyini işıqlandıran ən mühüm faktordur. İlham Əliyev Heydər Əliyevin irsindən güc alaraq, Azərbaycanı inamla gələcəyə aparacaq bir liderdir.

Famil MUSTAFAYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının sədri, iqtisad elmləri doktoru, professor

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

Azərbaycanın dövlətçilik salnaməsi, iqtisadi yüksəlişi, ictimai-siyasi sabitliyi və sosial tərəqqisi ilə zəngin uzun bir dövrü Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müdrik şəxsiyyəti və uzaqgörən siyasəti ilə bağlıdır. O, xalqın nıcat arzularını öz liderliyində cəmləşdirərək, müstəqil Azərbaycanın inkişaf yolunu böyük dəqiqlik və qətiyyətlə müəyyənləşdirdi.

Heydər Əliyevin formalaşdırıldığı milli inkişaf strategiyası bu gün Azərbaycanı dünya iqtisadi məkanında sabitlik və tərəqqi nümunəsinə çevirmişdir. Onun siyasi iradəsi ilə həyata keçirilən dərin və məqsədyönlü islahatlar demokratik dəyərlərə əsaslanan, güclü və dayanıqlı dövlət quruculuğunun təməlini qoymuşdur. Bu müdərəqə quruculuq yalnız dövrün deyil, həm də gələcəyin çağırışlarına cavab verən modern bir iqtisadi sistem yararmasına yol açmışdır.

Ümummilli Lider tərəfindən həyata keçirilən sistemli tədbirlər noticosında ölkəmizdə siyasi və makroiqtisadi sabitliyə nail olunmuş, iqtisadi inkişafın lokomotivi sayılan sahibkarlar sinfinin formalaşması üçün real hüquqi baza yaradılmış, dövlət tərəfindən özəl sektora hərtərəfli dəstək göstərilməsi tədbirlərinin həyata keçirilməsinə başlanmışdır.

Bazar iqtisadiyyatına keçidin, yeni mülkiyyətin formalaşması prosesinin dikte etdiyi on başlıca şərtin məhz özəl sektorun fəaliyyəti üçün dövlət səviyyəsində maksimum imkanların yaradılmasından, əlverişli sahibkarlıq və biznes mühitinin formalaşdırılmasından ibarət olması heç kəsə sirr deyil. İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsi də sübut edir ki, ümumi daxili məhsul istehsalında bu təbəqənin rolunu artırmadan dinamik iqtisadi yüksəlişə təmin etmək mümkün deyil. Bu baxımdan sahibkarlığın inkişafı üçün dövlət səviyyəsində bir sıra təşkilatı, hüquqi və iqtisadi tədbirlərin görülməsi, biznes fəaliyyəti üçün daha əlverişli şəraitin yaradılması məqsədilə əsaslı islahatların aparılması Azərbaycanda həyata keçirilən inkişaf strategiyasının əsas qayəsini təşkil etmişdir. Odu ki, "İqtisadiyyatı güclü olan dövlət hər şeyə qadirdir!" - prinsipinə əsaslanan Ulu Öndərin fəaliyyətinin on mühüm, strateji əhəmiyyət daşıyan istiqamətlərdən biri bazar münasibətlərinə keçidin tələblərinə uyğun iqtisadi siyasəti reallaşdırmaq, ölkə iqtisadiyyatını bəhrədən qurtarab, ardınca inkişaf yoluna çıxarmaq oldu. Ulu Öndərin həyata keçirdiyi iqtisadi siyasət ölkə iqtisadiyyatının bütün sahələrinin inkişaf modelini yaratdı.

Heydər Əliyevin təşəbbüsçü, əzmkar fəaliyyəti təzliklə Azərbaycanı inkişaf etməkdə olan dövlətlər sırasına çıxardı, ölkəmizdə həyata keçirilən genişmiqyaslı islahatlar iqtisadi potensialın formalaşdırılmasına, sosial-mədəni həyatın canlandırılmasına və milli-mənəvi dəyərlərin dirçəldilməsinə yönəldilərkə gələcəyin təməlini qoymuş oldu.

Ulu Öndərin tarixi nailiyyətlərindən biri də Azərbaycan dövləti və xalqı qarşısında duran strateji vəzifəni - bir ictimai-iqtisadi sistemdən digərinə, yeni iflas uğramış sosializmdən bazar iqtisadiyyatına normalarına və çoxmülkiyyətçiliyə əsaslanan sistmə keçidi təmin etməsidir. Xüsusi mülkiyyətə geniş meydan açılması, sənayə və xidmət müəssisələrinin özəlləşdirilməsi, aqrar islahatlar, torpağın əvəzsiz olaraq kəndlilərə verilməsi və digər fundamental transformasiya proseslərini reallaşdırmaq kimi çətin vəzifələrin həlli Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

Ulu Öndərin müəyyən etdiyi və onun rəhbərliyi ilə uğurla həyata keçirilən iqtisadi inkişafın əsasını təşkil edən sahibkarlığın inkişaf strategiyası özəl bölmənin inkişafına yönəlməli tədbirlərin sistemliyi, dövlət tənzimlənməsinin liberallaşdırılması, dövlət-sahibkar münasibətlərinin institusionalaşdırılması ilə xarakterizə edilir. "Sahibkarlığın inkişafı etdirilməsi, sərbəst iqtisadiyyata yol veril-

məsi, bazar iqtisadiyyatının yaradılması bizim strateji yolu-muzdur", - deyə Heydər Əliyev ölkənin gələcək iqtisadi inkişafının məhz özəl sektorla bağlı olduğunu vurğulayırdı. Qəbul olunmuş dövlət proqramlarının bu sahənin inkişafında xüsusi rolu oldu, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafını iqtisadi siyasətin prioritet istiqamətlərindən birinə çevirdi.

Ümummilli Lider ilk illərdən ölkədə bazar münasibətlərinin formalaşması və inkişafı sahəsində sahibkarlığın əhəmiyyətini yüksək dəyərləndirmiş, onun təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə bu istiqamətdə "Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlığa Dövlət Köməyi Proqramını (1997-2000-ci illər)" və "Azərbaycan Respub-

likasında kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı Dövlət Proqramını (2002-2005-ci illər)" həyata keçirilməsi təmin edilmişdir. Bu proqramlar ölkədə sahibkarlığın formalaşması və inkişaf modelinin əsasını yaratmışdır. Bazar iqtisadiyyatı yolunu seçmiş istənilən dövlətin müstəqil yaşaması və inkişafı prosesində orta təbəqənin - iqtisadi inkişaf və sabitliyin təminatçısı sayılan sahibkarlar sinfinin rolu müstəqildir. Biz reallığı böyük müdrikliklə nəzərə alıb Ümummilli Lider milli iqtisadi inkişaf modelinin reallaşdırılmasında özəl sektoru həlledici rolunu daim ölkəyə, güclü sahibkarlar təbəqəsinin formalaşmasına, onların cəmiyyətdəki mövqelərinin güclənməsinə çalışırdı. Onun sahibkarlarla keçirilən görüşləri, üzləşdikləri problemlərin nədən ibarət olduğunu bilavasitə onların öz dilindən eşitməsi və bunların qısa müddət ərzində həlli üçün konkret tapşırıqlar, fərman və sərəncamlar imzalaması, dövlət proqramlarının qəbul edilməsi özəl sektorun təmsilçilərinə yüksək diqqət təzahürü idi. Ümummilli Liderin 2002-ci il aprelin 25-də yerli və 14 mayda xarici iş adamları ilə keçirilən görüşlərində sahibkarlığın inkişafı yolları araşdırılmış, bu inkişafa mane olan çətinliklər aradan qaldırılması üçün konkret tədbirlər müəyyənləşdirilmiş, növbəti illər üçün Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı dövlət proqramları təsdiq olunmuşdur. Həmin dövrdən keçən müddət ərzində Azərbaycanda iqtisadiyyatın dayanıqlığı üçün sahibkarlığın inkişafı prioritet istiqamət olaraq Prezidentin diqqət mərkəzində olmuş və bu sahədə mühüm uğurlar əldə edilmişdir. Məhz bu görüşlərin Azərbaycan sahibkarlığının inkişafında mühüm tarixi əhəmiyyətini, habelə ölkənin iqtisadiyyatında sahibkarların artan rolunu, məşğulluğun təmin olunmasında sahibkarlığın inkişafının müstəsna əhəmiyyətini nəzərə alaraq Prezident İlham Əliyevin 21 aprel 2016-cı il tarixli sərəncamına əsasən, aprelin 25-i Azərbaycanda "Sahibkarlar Günü" kimi təsis edilmişdir.

2003-cü ildən Heydər Əliyev siyasəti və iqtisadi kursunu uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyev ödən dövrdə özəl milli inkişaf prioritetlərini düzgün müəyyənləşdirərək ölkənin bütün potensialını, intellektual resurslarını, insan kapitalının

gücləndirilməsi yönündə səfərbər olmuşdur. Ulu Öndərin özü qədər inandığı və böyük ümidlər bəslədiyi cənab İlham Əliyev Azərbaycan rəhbərliyi dövründə ölkə iqtisadiyyatının bütün sahələrinin dinamik inkişafını təmin etmişdir.

Prezident İlham Əliyev ölkəmizdəki biznes mühitini bəzəmişdir: "Müstəqillik dövründə əhalimiz 3 milyon artıb və artan əhəli olan ölkələrdə işsizlik bir qayda olaraq ciddi problemdir, o cümlədən bizim üçün. Biz hər il 10 milyon yeni iş yeri yaratmalıyıq. Bunun üçün əlbəttə ki, daxili resurslar kifayət deyil. Xarici sənayəyə ehtiyac var və iqtisadi islahatlar, o cümlədən biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, rəqabətə bağlı, inhisarçılığa qarşı olan tədbirlər bu biznes mühitini yaxşılaşdıracaq. Əlbəttə ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bizim iqtisadi inkişafımızın yeni bir dayaq nöqtəsi olacaqdır. O bölgələrdə həm kənd təsərrüfatı, həm bərpaolunan enerji ilə bağlı layihələr, turizm layihələri qeyri-neft sektoruna böyük dəstək verəcəkdir." Bütün bunlar ölkəmizdə sahibkarlığa göstərilən böyük etimad və inamdır.

Sərbəst bazar münasibətlərinə, özünütənzimləməyə əsaslanan iqtisadi sistemə insanların sosial müdafiəsinə və rifahına hesablanmış müxtəlif layihələrin, on başlıca, mədəni-etik dəyərlərin yad təsirlərdən qorunmasına xüsusi əhəmiyyət verilib. Həzrəti Mehriban xanım Əliyevə ön sırada dayanır. İnamla deyə bilərik ki, Ulu Öndərin ali ideyalarına əsaslanan, dövlət başçısı İlham Əliyevin həyata keçirdiyi çoxşaxəli siyasətə layiqli töhfələrini verən Azərbaycanın Birinci vitse-prezidentini milli mədəniyyətin, mədəni dəyərlərin sistemini qorunmasında, cəmiyyətə sağlamlıq dəyərlərini aşıllanmasında müstəsna xidmətləri vardır. Mehriban xanım Əliyev Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti kimi öz zəngin fəaliyyəti ilə təkə ölkəmizdə deyil, bütün dünyada yüksək nüfuz, dərin ehtiram qazanmışdır.

Azərbaycan sahibkarları da Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın sahibkar-

Sahibkarlığın və sahibkarların himayədarı

lıq inkişafına verdiyi töhfəni yüksək dəyərləndirir. Son illər ölkədə qadın sahibkarların sayı əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır və bu işdə Mehriban xanımın rolu dənılmazdır.

Hazırda Azərbaycan dövləti tərəfindən Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında işğaldan azad olunmuş torpaqları sərbəst bərpası istiqamətində böyük işlər görülür. İnsanların tezliklə öz yurd-yuvalarına qayıtması, bu torpaqlarda sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi, yeni iş yerlərinin yaradılması, işğal altında olmuş ərazilərimizə həyatın yenidən canlanması üçün mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Prezident Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında həyata keçirilən layihələr şəxsən nəzarət edir, yeni obyektlərin təməlini qoyur, hazır olan infrastruktur obyektlərinin açılışını edir. Dövlət başçısının Ağdam rayonuna sonuncu səfəri zamanı iş adamlarına müəssisələrə dəstək olmaları həm Ağdama, həm də işğaldan azad edilmiş digər ərazilərə sənayə qoymağa çağırılıb. Azərbaycanda yeni biznes qurmaq və sahibkarlığın inkişafı üçün münbit şəraitin yaradıldığını vurğulayan Prezident qeyd etdi ki, bölgələrdə infrastruktur layihələrinin icrası sahibkarlıq üçün də imkan yaradır: "Ona görə Azərbaycanda sahibkarlara gərək azad edilmiş torpaqlara gəlsinlər və burada müəssisələr qursunlar, iş yerləri yaratsınlar". Başqa bir müşahidədə isə cənab İlham Əliyev demişdir: "Mən Ağdam və Cəbrayıl rayonlarında iki sənayə parkının təməlini qoymuşam və bu yaxınlarda iqtisadiyyat naziri mənə orada görülməli işlər barədə məruzə etmişdir. Marağ böyükdür, yerli şirkətlər çox böyük maraq göstərirlər və mən öminəm ki, yaxın 3 ildə o parklar üçün nəzərdə tutulmuş çox böyük orazi bəlkə çatmaya da bilər. Ona görə mən çox sadəm ki, Azərbaycan sahibkarları böyük həvəslə, ürəklə bu işlərə qoşulurlar".

Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma ilə yanaşı, sürətli iqtisadi reinqraziya tədbirləri görülmür, biznesin canlanması məqsədilə sağlamlıq bünövrə yaradılır. Ağdam və "Araz Vadisi" iqtisadi Zonası" sənayə parklarının yaradılması bu məqsədlə həyata keçirilən on əhəmiyyətli işlərdəndir. Burada sahibkarlar üçün əlverişli şərait yaradılıb və biznes fəaliyyəti stimullaş-

dırılıb. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdəki sənayə parklarının rezidentləri üçün tətbiq edilən güzəştlər bunlardır:

- Rezidentlər qeydiyyata alındığı vaxtdan başlayaraq, 10 il müddətinə mənfəət, əmlak, torpaq və sadələşdirilmiş vergidən azaddır.
- Müvafiq iqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə texnika, texnoloji avadanlıq və qurğuların, xammal və materialların idxalı ƏDV və gömrük rüsumundan azad edilir.
- Məcburi dövlət sosial sığorta haqqı subsidiyalaşdırılır.
- Bölgədə vergi uçotuna alınan və istehsal fəaliyyəti ilə məşğul olan riskli vergi ödəyicisi olmayan sahibkarlara komunal xidmətlərdən (elektrik enerjisi, tibii qaz, su təchizatı və tullantı sularının axdılması xidməti) istifadəyə görə ödədikləri vəsaitin 20 faizi məbləğində maliyyə yardımı ödənilir.
- Sahibkarların maliyyə əlçatanlığını artırılması üçün güzəştlili kreditlər verilir.
- Sahibkarlar bank və bank olmayan kredit təşkilatlarından əldə etdikləri kreditlər üzrə dövlət zəmanəti və subsidiya-dan yararlanma bəhərlər. Investisiya layihəsi həyata keçirən sahibkarların məbləği 5 milyon manatadək, müddəti 7 ilədək, illik faiz dərəcəsi 15 faizədək olan biznes kreditlərinin 90 faizədək hissəsinə dövlət zəmanəti verilir. Bu kreditlərin illik faiz dərəcəsinin 10 faiz bəndi 36 ay qədər müddətdə dövlət tərəfindən subsidiyalaşdırılır.

Sahibkarlar elektron hökumət portalı və İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun rəsmi internet sahifəsi üzərindən "Elektron kredit və zəmanət" informasiya sistemində qeydiyyatdan keçərək mexanizmdən yararlanmaq üçün müraciət edə bilərlər. İnsan kapitalının inkişafı məqsədilə iş yerini işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə olan müəssisələrə əlavə məzuniyyət verilir və onların aylıq vəzifə məaflarına əlavələr hesablanır. Elə bu səbəbdəndir ki, yaradıldığı vaxtdan 3 ildən az keçməsinə baxmayaraq, artıq Ağdam Sənayə Parkı rezidentlərinin sayına görə ölkədə ikincidir.

Ölkədə sahibkarlığa dair qanunvericilik və inzibati prosedurların təkmilləşdirilməsi, regionlarda özəl sektorun inkişafına dövlət dəstəyi mex-

nizlərinin səmərəliliyinin artırılması, onların maarifləndirilməsi və işğaz əlaqələrin inkişafı istiqamətində davam edən məqsədyönlü tədbirlər noticosında özəl bölmənin ümumi daxili məhsulda payı 83, məşğulluqda 78,6 faiz təşkil etmiş, ölkədə aktiv vergi ödəyicilərinin sayı 700 mindən çox olmuşdur. 2024-cü ildə Azərbaycan açılmış iş yerlərinin 90 faizdən çoxu özəl sektor tərəfindən yaradılmışdır. Bunlardan əlavə, ölkə üzrə sahibkarlıq subyektlərinin 99 faizi kiçik və orta sahibkarlıq subyektləridir. Onların əlavə dəyərinin yaradılmasında, ixrac, məşğulluq və investisiyalarda payı da ildən-ildə artmaqda davam edir. Üstəlik, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının 99 faizdən çoxu özəl sektorun, xüsusilə kiçik və orta sahibkarların payına düşür. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2010-cu ildə bu göstərici 70 faiz səviyyəsində idi. Sahibkarlar təkə istehsalda deyil, həm də məhsulların emalı, qablaşdırılması və bazara çıxarılmasında mühüm rol oynayırlar. Onların fəaliyyəti sayəsində yerli məhsulların rəqabətqabiliyyətliliyi artır. Statistik məlumatlara əsasən, hazırda Azərbaycanda hüquqi şəxs yaradmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fərdi sahibkarların sayı 1,4 milyondan çoxdur ki, onların da 37 faizdən və ya 520 mindən çoxu kənd təsərrüfatı sahələrində fəaliyyət göstərirlər.

Molom olduğu kimi, 2025-ci il Azərbaycan Respublikasında "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edilmişdir. Bu il Konstitusiya-mızın qəbul edilməsinin 30-cu və Vətən müharibəsində qələbəmizin 5-ci ildönümüdür. Respublikamızın Ali Qanununun müddəaları dövlətimizin müstəqilliyinin əsaslarını və xalqımızın iradəsinin əks etdirərək ölkəmizin demokratik və hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində inamla irəliləməsi üçün zəmindir.

Konstitusiya-mızda vətəndaşların əsas vəzifələrinə aid edilmiş mühüm müddəalardan biri olan "Azad sahibkarlıq hüququ" onun 59-cu maddəsində əks olunmuşdur: "Hər kəs öz imkanlarından, qabiliyyətlərindən və əmlaklarından sərbəst istifadə edərək təbqişməyə və ya başqaları ilə birlikdə azad sahibkarlıq fəaliyyəti və ya qanunla qadağan edilməmiş digər iqtisadi

fəaliyyət növü ilə məşğul ola bilər. Dövlət sahibkarlıq sahəsində yalnız dövlət maraqlarının, insan həyatının və sağlamlığının müdafiəsi ilə bağlı tənzimləməni həyata keçirir". Konstitusiya-mızda azad sahibkarlığa dair müəyyən edilmiş bu müddəa ölkəmizin iqtisadi inkişafı yolunda möhkəm təməl yaradır.

Bu gün qarşıda duran hədəflərə çatmaq üçün özəl sektorun üzərinə böyük məsuliyyət və öhdəliklər düşür. Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası olaraq biz hər zaman sahibkarlarımızın maraqlarını qorumaq, onları məlumatlandırmaq və hüquqlarını müdafiə etmək istiqamətində çalışırıq. İqtisadi islahatlara fəal dəstək veririk, dövlət-sahibkar dialoqunun inkişafına töhfə veririk. Eyni zamanda regional forumlar, təlimlər, beynəlxalq əməkdaşlıq layihələri vasitəsilə yerli biznesin inkişafına, rəqabətqabiliyyətliliyinin artırılmasına yönəlməmiş addımlar atırıq.

Sahibkarların qarşılaşdığı məsələlərin operativ şəkildə həllinə nail olmaq üçün yaradılan əlverişli mexanizmlərdən biri də Əməkdaşlıq şuralarıdır. Hazırda Konfederasiyaya İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti, Azərbaycan Mərkəzi Bankı, Dövlət Gömrük Komitəsi ilə Əməkdaşlıq şuraları fəaliyyət göstərir. Bu şuralar sahibkarların qaldırtdıqları məsələlərin həllində müstəsna rol oynayır və dövlət-özəl dialoqunun on işlək mexanizmlərindən biridir.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası beynəlxalq əlaqələr sahəsində də işni təkmilləşdirir və müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələr yaratmaq imkanlarından səmərəli istifadə edir. Belə ki, konfederasiya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Şuraları, Beynəlxalq İşgötürənlər Təşkilatı, Türk Ticarət və Sənayə Palatası, İslam Ticarət, Sənayə və Kənd Təsərrüfatı Palatası, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı, Sənayecilərin və Sahibkarların Beynəlxalq Konqresi və digər təşkilatlarla yüksək səviyyədə ölkəmizi təmsil edir.

Sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyi göstərilməsi sayəsində Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən güzəştlili kreditlərin verilməsi prosesi dövlət büdcəsinə əlavə yük yaratmadan həyata keçirilməsi üçün kreditləşmədən geri qayıtılan vəsaitlər hesabına təmin edilir. Fond tərəfindən 2024-cü ildə verilən güzəştlili kreditlərdən istifadə edən sahibkarlıq subyektlərinin sayı əvvəlki illə müqayisədə 75 faiz artaraq 5722 çatmış, verilmiş kreditlə-

rin məbləği isə 28 faiz artaraq 248 milyon manat təşkil etmişdir. İqtisadiyyatın müxtəlif sahələri üzrə fəaliyyət göstərən bu layihələrin icrası noticosında 4334 yeni iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulmuşdur. Ümumilikdə indiyədək Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən sahibkarlıq subyektlərinin 51,7 min investisiya layihəsinin maliyyələşdirilməsinə 3,3 milyard manat güzəştlili kredit verilmişdir. Maliyyələşdirilmiş layihələr hesabına 200 mindən çox yeni iş yerinin açılmasına nail olunmuşdur.

Sahibkarlığın inkişafı sahəsində həyata keçirilən sistemli tədbirlər noticosında 2024-cü ildə də nüfuzlu beynəlxalq qurumların reytinglərində Azərbaycan iqtisadi göstəricilərinə görə yuxarı sıralarda yer almışdır. Son fakt: Fiç Reyting beynəlxalq kredit reyting agentliyi Azərbaycan Respublikasının uzunmüddətli xarici valyutada reytinginin bir pillə artaraq investisiya dərəcəli reytingə yüksəldiyini bildirmişdir. Bununla bağlı məlumatda bildirilmişdir ki, Azərbaycan Respublikasının xalis suveren aktivlərinin mövqeyinin növbəti illərdə sabit qalacağı proqnozlaşdırılır və bu, Azərbaycanı elə eyni qrupda olan ölkələr arasında ən yüksək göstəricidir.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası hazırda qeyri-neft sektorunun inkişafı istiqamətində ölkənin özəl sektorunda sağlamlıq qüvvələrini birləşməsi əsasında öz işi qurun, sahibkarlara göstərilən xidmətlərinin əhatə dairəsini genişləndirir, günün tələblərinə cavab verən mövzular üzrə treninqlər, seminarlar, konfranslar keçirir və sahibkarların hüquq və vəzifələrinin qorunması istiqamətində məlumatlı olaraq iş aparılır. Bundan əlavə, Azərbaycan Hökuməti, Hökumət İttifaqları Konfederasiyası və Sahibkarlar Konfederasiyası sosial dialoqun bərabər hüquqlu subyektləri kimi kollektiv müqavilə və sənədlərin bağlanması, onlara əlavə və dəyişikliklərin edilməsi, bir sıra əmək və sosial iqtisadi məsələlərin həlli istiqamətində birgə tədbirlər həyata keçirirlər. Nazirlər Kabineti, Hökumət İttifaqları Konfederasiyası və Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası arasında 2023-2025-ci illər üçün sosial əmək münasibətləri üzrə razılaşdırılmış müqaviləni və birgə fəaliyyət istiqamətlərini müəyyən edən Baş Kollektiv Saziş çərçivəsində müvafiq işlər həyata keçirilir.

Bunlarla yanaşı, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən iqtisadi islahatlar müvafiq olaraq Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası bir çox ölkələrin sahibkarlıq təşkilatları, xarici ölkələrin Azərbaycanı xaricdəki səfirlikləri, Dünya Bankı, Avropa İttifaqının komissiyası və təşkilatları və digər beynəlxalq təşkilatlarla qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq edir və bunun noticosında yerli iş adamlarına Azərbaycanda və ölkə hüdudlarından kənarada təşkilatları ilə işgüzar əlaqənin yaradılmasında və sahibkarlığın inkişafı məqsədilə investisiya qoyuluşunda onlara müvafiq şərait yaradır.

Bu günlər bütün Azərbaycan xalqı kimi, Sahibkarlar Konfederasiyası da Ulu Öndər Heydər Əliyevin doğum gününü qeyd edir. Heydər Əliyevin zəngin irsində nəzər salarkən məlum olur ki, onun ölkə üçün gördüyü nəhəng işləri, dayarlı və əzəmətli ideyalarının həyata keçirilməsini hər kəs öz şahəsində hiss edir. Hər kəs bir haqiqəti qəbul edir ki, Azərbaycanın əldə etdiyi bütün uğurlar məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin milli inkişaf strategiyasının həyata keçirilməsi nəticəsində mümkün olmuşdur. Bu səbəbdən tarixdə nadir şəxsiyyətlərdən biri kimi iş qoyan Ümummilli Liderin xidmətləri və onun zəngin irsi həmişə dərin, əhatəli, astraflı elmi əsaslarla öyrənilərək gələcək nəsillərə çatdırılacaq istər çadğas Azərbaycan tarixində, istərsə də xalqın yadlığında Heydər Əliyevin adı müstəqil və suveren dövlətin banisi, dahi siyasətçi, misilsiz şəxsiyyət, casur insan, qeyri-adi zəka, fitri istedad sahibi, müdrik dövlət xadimi və əbədiyaşarlıq hüququ qazanmış on böyük vətəndaş - azərbaycanlı kimi ərsələr boyu yaşayacaq və hər zaman dərin hörmətlə, ehtiramla anılacaq.

Məmməd MUSAYEV,
Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

Vətənə və xalqa həsr olunan şərəfli ömür

Xalqımızın Ümummilli Lideri, müasir Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümüdür. Şərəfli ömür yolu, örnək dolu siyasi fəaliyyəti ilə xalqımızın tükənməz və əbədi məhəbbətini qazanmış Heydər Əliyevin adı tariximizə Ulu Öndər, böyük şəxsiyyət, görkəmli dövlət xadimi, dünyaya tanınmış siyasət adamı, müstəqilliyimizin xilaskarı, qüdrətli sərkərdə, ən böyük azərbaycanlı kimi yazılmışdır. İllər, qərinələr, onlarla öləcək, nəsillər bir-birini əvəzləyəcək, amma Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin adı Azərbaycanca, eləcə də dünya tarixində əbədi yaşayacaq, xatirəsi hər zaman yüksək ehtiramla yad olunacaqdır.

Quruculuq dövrü, intibah mərhələsi

Ömrünün 34 ilini öz dövlətinin inkişafına və xalqının rifahına həsr etmiş Ulu Öndər Heydər Əliyevin respublikamıza rəhbərlik etdiyi bütün illər quruculuq dövrü, Azərbaycanın intibah mərhələsi kimi səciyələndirilir. Müasir tariximiz təsdiq edir ki, ölkəmizi on çətin və gərgin dövrlərdə möhtəmə Heydər Əliyevin dihası xilas etmişdir. Ona həvalə olunan missiyaları hər zaman qətiyyətlə yerinə yetirən bu dahi şəxsiyyət bütün tarixi sərətlərdə xalqımızın ümidlərini layiqincə doğrultmuşdur.

Bu mənada Heydər Əliyevin hələ sovet hakimiyyəti illərində Azərbaycanca rəhbərliyi müasir dövlətçilik tariximizin mühüm mərhələlərindən biridir. Sovetlər İttifaqı dövründə Heydər Əliyevə qədər və ondan sonra respublikamıza bir çox dövlət adamı rəhbərlik etmişdir. Amma onların heç birinin rəhbərliyi Heydər Əliyev qədər respublikamızı, dövlətimizin inkişafına və xalqımızın milli özünüdərkini, mənəfəyini yüksəlişinə xidmət etməmişdir. Heydər Əliyev sovet illərində Azərbaycanca sadəcə ittifaqın geridə qalmış üzvlərindən inkişaf etmiş səniyyəti respublikamıza çevirmədi. Azərbaycanca iqtisadi və sosial göstəricilərinə görə ittifaq üzvləri arasında 14-cü yerdən qabaqcıl cərəsinə yüksəldən görkəmli dövlət xadimi həm də sovet ideologiyasına qarşı çıxmağın son dərəcə təhlükəli olduğu bir sərətlə həyata keçirdiyi cəsarətli tədbirləri xalqımızın milli-mədəni və mənəvi dəyərlərini qorudu, qorudu və gələcək nəsillərə ötürülməsini təmin etdi. Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasında 2023-cü ilin "Heydər Əliyev İli" elan edilməsi haqqında sərəncamında deyildiyi kimi, "Ulu Öndərin xalqın yaradıcılığı enerjisinə bir məqsədə yönəlməklə tarixi yaddaşın bərpası istiqamətində atdığı qətiyyətli addımlar o dövrdə milli ruhanı canlanmasına xidmət göstərmiş, özünüdərkini və soy-kökə qayıdışı təmin etmiş, müstəqil dövlət quruculuğuna aparan yolun təməli qoyulmuşdur".

Bəli, dahi şəxsiyyətin Azərbaycanca sovet dövrü rəhbərliyinin on böyük nöticələrindən biri də budur ki, həyata keçirdiyi tədbirlər, planladığı işlər gələcək müstəqilliyimizin əsaslarını formalaşdırmış, suverenliyinə etibarlı təməllərini yaratmışdır. Ulu Öndərin o illərdə həyata keçirdiyi bütün işləri atı qatlarına də möhtəmə Azərbaycan dövlət müstəqilliyi və suverenliyi ideyalarının formalaşmasına və reallaşmasına xidmət edən həqiqətlər vardır.

Dövlətçilik tariximizin şərəfli səhifəsi

Ulu Öndərin öz xalqına layiqli və şərfli xidmətinin növbəti nümunəsini Azərbaycanın müstəqilliyinə gedən tarixi yolda corəyan edən proseslərin fonunda görmək mümkündür. O dövrdə SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsindən və Siyasi Büro üzvlüyündən istefa verən Heydər Əliyev yenə də öz xalqının yanında idi. Dahi şəxsiyyətin hələ 1990-cı ilin Qanlı 20 Yanvar hadisələrindən dərhal sonra cənab İlham Əliyevlə birgə respublikamızın Moskvadakı daimi nümayəndəliyinə gələrkən etiraz səsinə ucaltması, xalqımıza qarşı törədilən ağır cinayətlərə görə böyük cəsarətlə SSRİ-nin rəhbərliyinin məsuliyyətini daşdığı bəyan etməsi dövlətçilik tariximizin ən mühüm siyasi hadisələrindən biridir.

Bu hadisə bir daha göstərmişdir ki, möhtəmə Heydər Əliyevin siyasi dihası yenidən baş qaldırmış milli əzadlıq mübarizəsinin vüsət almasına xidmət etmişdir. Bu mənada, Ulu Öndərin

1990-cı ilin iyul ayında Azərbaycana, doğulub boya-baş a çatdığı Naxçıvana gəlməsi müstəqillik uğrunda mübarizənin daha müştəkkil forma almasına gətirib çıxarmışdır. Naxçıvan ictimaiyyətinin təkidi ilə 1990-cı ildə keçirilən seçkilərdə Naxçıvan Ali Məclisinə və Azərbaycan Ali Sovetinə deputat seçilən Heydər Əliyevin bu mərhələdə həyata keçirdiyi siyasi fəaliyyəti ölkəmizin müstəqilliyi uğrunda gedən proseslərin keyfiyyətcə yeni mərhələyə keçməsinə səbəb olmuşdur. O dövrdə Naxçıvan Ali Məclisinin qəbul etdiyi qərarlarla 70 ildən sonra Azərbaycanın üçrəngli bayrağının yenidən rəsmi bayraq kimi təsbit edilməsi, Naxçıvan MR adından "sovet" və "sosialist" sözlərinin çıxarılması, 1990-cı ilin 20 Yanvar faciəsinə siyasi-hüquqi qiymət verilmiş, SSRİ-nin saxlanması ilə bağlı referendumun Naxçıvanda boykot edilməsi öz xalqının arzularını uğrunda dönmədən mübarizə aparmışın, milli fədakarlığın ösl örnəyi idi. Hansi ki bütün bunlar on cəsarətli siyasi-hüquqi addımlar olaraq xalqımızın müstəqillik yollarını daha da işıqlandırmışdır.

Azərbaycanın müasir dövlətçilik irsinin şanlı səhifələri olan qətiyyətli addımları ilə yanaşı, Ulu Öndər həm də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ermənistan tərəfindən işğalının qarşısını aldı. 1991-ci il sentyabrın 3-də Naxçıvan Ali Məclisinin Sədri seçilən Heydər Əliyevin böyük müdrikliklə həyata keçirdiyi tədbirlər həm də muxtar respublikanı düşmənin digər mərkəzi planlarından xilas etmiş. Möhtəmə Heydər Əliyevin qətiyyəti nöticəsində keçmiş sovet hərbi hissələrinə muxtar respublikanı tərkdərkən indiyədək görünməmiş ilk imza ataraq, bütün silah və texnikalarını Azərbaycan Ordusuna yerli hissələrə təhvil vermişdir. Muxtar respublikanın müdafiəsi 1992-ci ilin avqust-sentyabr aylarında sözügedən hərbi hissələrin Naxçıvanı tərkd etməsindən sonra daha da güclənmişdir.

Təşəbbüflə qeyd etməliyə ki, o illərdə Azərbaycana rəhbərlik edənlərin bəspozuqluğu, taleyüklü məsələlərə laqeyd münasibəti Naxçıvanın blokada vəziyyətini daha da dərindənləşdirmişdir. Möhtəmə Heydər Əliyev kimi dünya siyasət nəhənginin və təcürbəli dövlət xadiminin qarşı Türkiyə və İranda yaratdığı əlaqələr o dövrdə Naxçıvanda sosial-iqtisadi çətinliklərin azaldılmasına böyük rol oynadı. Ulu Öndərin sayəsində 1992-ci il mayın 28-də Azərbaycan Türkiyə arasında "Ümüd" körpüsünün istifadəyə verilməsi və digər tədbirlər enerji çatışmazlığından, naqlıyyat blokadısından, sosial-iqtisadi bəhrədən əziyyət çəkən muxtar respublikanı fəlakətlərdən xilas etdi.

Əlbəttə, Azərbaycan xalqı bütün bunları görür, dəyərləndirir və təsədufi deyil ki, müstəqilliyimizin ilk illərində yararlanmış bəhrələrdən xilas olmaq üçün Heydər Əliyevin respublikamızda yenidən rəhbərliyə gəlişini arzu edirdi. 1992-ci ilin noyabr ayında Naxçıvanda Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis edilməsi də, əslində, bu ürvi niyyətdən irəli gəlirdi. Tariximizin mühüm siyasi hadisələrindən olan Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması isə Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xilas etmək uğrunda növbəti tarixi missiyasının ilk addımlarından biri idi.

Müstəqilliyimizin xilaskarı, müasir Azərbaycanın banisi

Təsis edilməsindən qısa müddət sonra Yeni Azərbaycan Partiyasının sıralarında minlərlə, on minlərlə vətəndaş birləşdi və bu, böyük rəhbər Heydər Əliyevə olan inamın rəal göstəricisi idi. 1992-1993-cü illorin məlumat

ları, respublikamızın düşüdü dərין siyasi-hərbi böhran zamanı hər kəs ömin idi ki, Azərbaycanı bu bəhlələrdən yalnız Heydər Əliyev şəxsiyyəti xilas edə bilər. Hotta Heydər Əliyevin özüne rəqib görən və ona təzyiqlər edən ozamankı iqtidar da vəziyyətdən çıxış yollarını möhtəmə Ulu Öndərin Bakıya gəlişində gördü.

1993-cü il iyun ayının əvvəllərində Gəncə şəhərində baş verən hadisələrdən sonra vəziyyətə bigənə qala bilməyən böyük şəxsiyyət Heydər Əliyevin Naxçıvandan Bakıya gəlişini xalqımızın ümidlərini, sabaha olan inamını özüne qaytardı. Heydər Əliyevin gəlişi ilə, əslində, həm rahat nəfəs aldı. Çünki hər kəs, bütün Azərbaycan xalqı tam ömin idi ki, Heydər Əliyev Azərbaycanı bütün təhlükələrdən xilas edəcək. Proseslərin sonrakı gedişatı xalqın Ulu Öndəri hakimiyyətə dəvət etməkdə nə qədər haqlı, uzaggörən və müdrik olduğunu göstərdi. Xalqımızın taleyinin, dövlətçiliyimizin müqəddəratının höll olduğu 1993-cü ilin iyununda Heydər Əliyevin Azərbaycan Ali Sovetinin Sədri seçilərkən idarəetmə sükamının arxasına keçməsi, əslində, onun ölkəmizə möhtəmə olmağın xilas etmək kimi çox çətin və şərfli bir missiyanı könüllü olaraq öz üzünə götürməsi idi. Ulu Öndər Heydər Əliyev hər siyasətinin öhdəsindən gələ bilməyəcəyi bu missiyayı qətiyyətlə yerinə yetirdi. Azərbaycanı ləbədən dağılmaqdan, möhtəmə olmağın xilas etdi. Bu, özünün dediyi kimi, ömrünün qalan hissəsini də xalqına həsr edən dahi Heydər Əliyevin xalq və dövlət, insanlığın qarşısında övəzlənəcək fədakarlığı oldu. Ulu Öndər dövlətçiliyimizə qənim kəsələn dairələrin Azərbaycanı parçalamaq planlarını tamamilə puça çıxardı, dövlətçiliyimizin və müstəqilliyimizin əbədiliyini və dönməzliyini, sarsılmazlığını təmin etdi. Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, taleyimizin höll olduğu ağır bir zamanda xalqın təkidi tələbinə ses verərək yenidən hakimiyyətdə qayıdan Heydər Əliyev döğmə Vətənin xilasını məmsilsiz fədakarlıq nümayiş etdirmiş, ölkəmizə ictimai-siyasi pərəkəndəliyi və anarxiyanın mənəonəsindən qurtarmış, bütün səhələrdə müşahidə olunan dərין tənəzzülün qarşısını almış, yenidən qurduğu və hər cür qəslərdən qoruduğu dövlətin dayanıqlı inkişaf yolunu müəyyənləşdirmişdir.

Aradan zaman ötdükcə, illər bir-birini əvəzlədikcə, müstəqil Azərbaycan uğurlarının sayını artıdıqca böyük Heydər Əliyevin adı və gərgin 1993-cü ildə həyata keçirdiyi xilaskarlıq missiyasının mahiyyətini, homin müştəkkəb şəraitdə hansı çətinliklərə sinə gərəkər qalib gəldiyini daha dərindən anlayırıq. Beləliklə, siyasi müdrikliyi və təcürbəsi ilə müstəqilliyimizi xilas edən Heydər Əliyev öz oməlləri ilə xalqımızın Ümummilli Liderinə, müasir və suveren Azərbaycan dövlətinin banisinə çevrildi.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi 10 il dövlətçilik tariximizin olduqca mühüm mərhələsidir. Çünki bu illər ərzində Heydər Əliyev dövlətçiliyimizin etibarlı təməllərini yaratmış, hüquqi dövlət quruculuğunu həyata keçirmiş, müstəqilliyi hələ kövrək ikon respublikamızı inamlı inkişaf yoluna çıxarmışdır. Azərbaycanın bugünkü bütün uğurlarını, qələbələrini, dövlət suverenliyimizin bərpa edilməsini və sərə strateji əsasları möhtəmə o dövrdə formalaşmış və müstəqil Azərbaycan Respublikası dünya birliyində özünün layiqli yerini möhtəmə Heydər Əliyevin böyük siyasəti, yuxusuz gecələri, müqəyyəssiz zəhməti bahasına tutmuşdur.

Yüksəliş və möhtəmə uğurlar dövrü

Heydər Əliyevin yaratdığı və inkişaf yoluna çıxardığı müstəqil Azərbaycanın taleyi bu gün etibarlı əllərdədir. Ulu Öndərin siyasi kursunun layiqli davamçısı olan cənab Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə respublikamızın qazandığı möhtəmə və tarixi nailiyyətlər bir daha göstərir ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin ideyaları həyata davamlı vəsiqə alır, arzularını bir-bir

çin olur. Müstəqil Azərbaycanın 2003-cü ildən sonrakı tarixi həm də onu sübut edir ki, böyük Heydər Əliyevin ideyaları güclü Azərbaycan, qüdrətli və sarsılmaz dövlətçilik, əbədi müstəqillik və yüksəliş deməkdir. Bu mənada, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə geridə qoyduğumuz 21 il xalqımızın müstəqillik salnaməsinə Vətən müharibəsində qazandığı Zəfər tarixi, inkişaf, quruculuq, dövlətçiliyimizin qüdrətləndiyi və Azərbaycanın tarixinin ən güclü dövlətinə çevrildiyi dövr kimi həkk olunub.

Bu illər ərzində Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyinin nöticəsi olaraq Azərbaycan həm də regionda lider, dünyada isə söz sahibi olan dövlətə çevrilmiş və bunu şərtləndirən çoxsaylı nümunələr, siyasi-iqtisadi faktorlar var. Məsələn, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri ilə artıq 20 ilə yaxındır ki, Azərbaycan nefti dünya bazarlarına ixrac olunur. Prezident İlham Əliyev qətiyyətinin təntənəsi olan "Cənub qaz dəhlizi" isə Azərbaycanın təbii qazını bərbəşə Avropa dövlətlərinə ixrac edir. Prezident İlham Əliyevin müdrik və uzaggörən siyasətinin nöticəsi olaraq Azərbaycan həm də global naqlıyyat dəhlizlərinin keçdiyi unikal dövlətə çevrilmiş. Şimaldan Cənuba, Şərqdən Qərbə və əksinə, ən etibarlı, sürətli və operativ naqlıyyat yolları möhtəmə Azərbaycandan keçir.

Ötən 21 ildə Azərbaycan dövlət olaraq o qədər möhtəmə və sayəsiz-hesabsız uğurlara nail olmuşdur ki, konardan baxanda, həqiqətən, respublikamıza həssəd aparmaq olar. Prezident cənab İlham Əliyev bu dövrdə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu inkişaf siyasətini layiqincə davam etdirərək, yeni zamanda günün çağırışlarına uyğun şəkildə daha zənginləşdirərək, dünyada inkişafın Azərbaycan modelini yaratmış, ölkəmizin yüksəlişi üçün bütün fərsətləri və imkanları reallaşdırmışdır. Artıq uzun illərdir ki, dünyada Azərbaycan adı gələndə, barəsində söz deyiləndə, sürətlə inkişaf edən, global miqyasda güclü nüfuz olan dövlət göz önünə gəlir.

Əlbəttə, bütün bunlar Prezident İlham Əliyev və müstəqil respublikamıza global miqyasda yüksək nüfuz qazandırılmış və qazanılmaqdadır. Bütün bunları təmin edən cənab İlham Əliyev həm də dünyanın nüfuzlu və ehtiram göstərilən siyasi liderləri ilə bir cərgədə dayanaraq, əza qəməti, yerli ilə hər kəsi həyran edən dövlət başçısının öz nüfuzlu beynəlxalq tədbirlərə dəvət edilməsi, hər bir çıxışının, niyyətinin maraqla izlənməsi də Prezident İlham Əliyevin Ulu Öndərin on layiqli siyasət davamçısı kimi dünyada yüksək siyasi nüfuzundan xəbər verir.

Heydər Əliyevin ideyalarının və İlham Əliyevin qətiyyətinin ən böyük təntənəsi

Prezident İlham Əliyev qətiyyətli və müdrik siyasi kursu ilə qədrilən xalqımızın qürur mənbəyinə çevrilmiş, bugünkü nəsl gələcək nəsillər qarşısında alınacaq edon şərf tarixini yazmış və yaratmış, Azərbaycanı Ulu Öndərin arzularında ucalığı yüksəlişni qəhrəman kimi əbədi liderlik əldə etmişdir. Dahi Heydər Əliyevin ən böyük arzusu isə torpaqlarımızın erməni işğalından azad edilməsi, bütün ərazilərimiz üzərində milli suverenliyimizin bərpa olunması, məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarına qayıdışı idi. Böyük liderimiz torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsinə ürəkdən inanırdı və bu inamını hələ 1998-ci ildə Novruz bayramı münasibətilə Mordokandakı "Abşeron" sanatoriya-səməci məcburi köçkünlərə görüşündə belə ifadə etmişdir: "Bu gün Novruz bayramını bir yerdə keçiririk. Gün o gün olacaq ki, Novruz bayramını bir dofo gələcəyə Şuşada, o biri il Ləcında, o biri il Kəlbəcərdə, Ağdamda, Füzulədə, Cəbrayıl, Zəngilanda, Qubadlıda keçirəcəyik. Əminəm ki, belə də olacaqdır. Mən buna inanırdım və bu inamla yaşayırdım".

Ulu Öndərin ideyalarının həyata vəsiqə almasını layiqincə təmin edən cənab İlham Əliyevin fəaliyyətində həmişə torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi prioritet istiqamət təşkil etmişdir. Hələ respublikamızda rəhbərliyinin ilk gündən, 2003-cü il prezident seçkilərindən sonra keçirilən andıçmə mərasimində Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın heç vaxt torpaqlarının işğal altında qalmaması ilə bəhrəməyəcə və doğma ərazilərini nöyin bahasına olursa-olsun, azad edəcəyini bəyan etmişdir: "Bu problem yalnız bir neçə prinsipəl, beynəlxalq hüquq

normaları əsasında höll oluna bilər. Azərbaycanın torpaqları işğaldan azad olunmalıdır, bir milyon qaçqın və köçkünlər öz doğma yurdlarına qayıtmalıdır, ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa edilməlidir. Azərbaycan heç vaxt bu vəziyyətdə, torpaqlarının işğal altında qalması ilə bəhrəməyəcədir. Hamı bilməlidir ki, sülh tələləri olmasın Vətən müharibəsində qazandığı Zəfər tarixi, inkişaf, quruculuq, dövlətçiliyimizin qüdrətləndiyi və Azərbaycanın tarixinin ən güclü dövlətinə çevrildiyi dövr kimi həkk olunub.

Prezident İlham Əliyev atasının qurucusu olduğu müstəqil müasir Azərbaycanı inkişaf etdirməklə, tarixinin ən qüdrətli dövlətinə çevirməklə, yeni zamanda işğal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsi üçün illərdir ki, etibarlı təməllər yaratmağı hədəfləmişdir. Ordu quruculuğunu daim diqqət mərkəzində saxlayan Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev hər zaman qətiyyətlə bəyan edirdi ki, sülh danışıqların nöticəsiz qalacağı təqdirdə torpaqlarımız güc yolu ilə azad olunacaqdır. Bunun üçün Prezidentin rəhbərliyi ilə davamlı şəkildə hərbi islahatlar həyata keçirilmiş, Silahlı Qüvvələrimizin döyüş imkanları on müasir standartlara səviyyəsinə çatdırılmışdır. Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev böyük təminat, müdrikcəsinə və uzaggörənliklə torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasının tarixini ildən-ilə, aydan-aya, gündən-günə yaxınlaşdırır.

Ünümliyyətlə, dünya erməniliyinin, mənfur Ermənistanın işğalçı siyasətinə son qoyulması və ölkəmizin ərazi bütövlüyünün, suverenliyinin bərpa edilməsi hər zaman müstəqil Azərbaycan dövlətinin, onun qurucusunun və müzəffər liderinin prioritet məqsədlərindən biri kimi özünü açıq şəkildə göstərmişdir. Müdrik xalqımız da ömin idi ki, torpaqlarımız gec-tez müstəqil işğaldan azad olunacaqdır. Çünki Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəllifi olduğu, Prezident İlham Əliyevin uğurla həyata keçirdiyi dönməz siyasi kurs başqa cür düşüncələrə əsas vermirdi və Azərbaycanı hər an, addım-addım torpaqlarımızın əzadlığına aparırdı.

2020-ci ilin Vətən müharibəsində şəhidlərimizin, qazlırımızın al-qanı, canı bahasına torpaqlarımızın işğaldan azad ediləməsi böyük Heydər Əliyev ideyalarının, Prezident İlham Əliyev qətiyyətinin, komandanlığının ən böyük təntənəsinə çevrildi. Sözəndə danışıqlardan anlamayan işğalçı Ermənistan döyüş meydanında əzilərək, cəzalandırılaraq torpaqlarımızdan it kimi qovuldu. 44 günlük savaşda qazanan tarixi Zəfər səhifələri qanlı yazılmış müstəqillik və dövlətçilik tariximizi nöinki sərfəlləndirdi, xalqımızın itfixar, qürur mənbəyinə çevirdi.

2023-cü ildə isə Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli və milli maraqları prinsipliqlə ehtiva edən siyasi kursunun nöticəsi olaraq Qarabağda erməni separatizminə son qoyuldu. Bununla da Ermənistanın dönya erməniliyinin Azərbaycan ərazilərində ikinci erməni dövləti yaratmaq kimi riyakar planı iflasa uğradıldı. Ərazilərimizdə 200 ilə yaxın davam edən erməni separatizmi cəmi 23 saata dərmağın edon Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev bununla da təkrarsız önənələrə və qiymətli dəyərlərə sahib Azərbaycan dövləti və xalqı qarşısında daha bir missiyasını ləyaqətlə, layiqincə yerinə yetirdi. Bununla həm də bütün ərazilərimiz üzərində milli suverenliyimiz təmin olundu. Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasında 2025-ci ilin "Konstitusiyaya və Suverenlik İli" elan edilməsi haqqında sərəncamında bu barədə deyilir: "2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistanın təribatlarına cavab olaraq başlanmış Vətən müharibəsində tarixi qələbə və 2023-cü il sentyabrın 19-20-də həyata keçirilmiş uğurlu anti-terror əməliyyatı nöticəsində ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam bərpa edilmiş, Azərbaycan Konstitusiyasının hüquqi qüvvəsi işğaldan aradan qaldırıldı bütün ərazilərdə bərqərar olmuşdur".

Bu möhtəmə qələbələr və uğurların davamı kimi Qazax rayonunun 1990-cı illorinin əvvəllərində işğal edilmiş 4 kəndinin də işğal

dan azad olunması Prezident İlham Əliyevin xalqımıza bəxş etdiyi növbəti siyasi-diplomatik zəfər kimi tarixə yazıldı.

Mehriban Əliyevanın təşəbbüsləri ilə reallaşan möhtəmə layihələr

Artıq 5 ildir ki, Heydər Əliyev ideyalarının daha bir təntənəsi Qarabağda və Şərqi Zəngəzürdə yaşanır. İşğaldan azad edilmiş torpaqlar indi yenidən qurulur, onlara yeni həyat verilir. Prezident İlham Əliyevin xüsusi diqqəti və qayğısı ilə indiyədək görülmüş işlərin miqyası böyük və həm də qürurvericidir. Bu gün müstəqil Azərbaycan dövləti özünün gücü, maliyyəsi ilə 4 Lüksemburq və ya 1 Livan dövləti qədər bir ərazini yenidən tikir, qurur. 5-ci ildir ki, ümumi sahəsi 10 min kvadrat kilometrəndən çox olan bir ərazidə "Ağılı" səhər və "ağıllı" kənd konsepsiyaları əsasında müasir şəhərlər və kəndlər salınır. "Yaşıl" texnologiyaların tətbiqi ilə "yaşıl enerji" zonası yaradılır, müasir standartlara cavab verən avtomobil yolları çəkilir, hava limanları inşa edilir. Prezident İlham Əliyevin, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın azad edilmiş ərazilərə hər gəlişi yeni təməllərin atılması və ya açılışlarla ələmətdir tarixə çevrilir. Artıq Laçın, Füzuli, Şuşa, Xocalı və Cəbrayıl şəhərlərinə, Zəngilan rayonunun Ağalı, Tərtər rayonunun Təliş, Laçın rayonunun Zabux, Sus, Xocalı rayonunun Ballicə, Ağdərə rayonunun Həsəniz və Suqovuşan, Ağdam rayonunun Sərcalı kəndlərinə keçmiş məcburi köçkünlərin qayıdışı təmin olunub və bu proses demək olar ki, hər gün davam edir. İndiyədək 13 min nəfərdən artıq keçmiş məcburi köçkün doğma yurd-yuvasına geri dönmüş.

Vətən müharibəsindəki zəfərin quruculuq meydanındakı davamı olan Böyük qayıdış həm də Heydər Əliyevin arzularını, ideyalarını şərəfləndirir. Böyük qayıdış, Qarabağ və Şərqi Zəngəzürün bərpası prosesi dövlətimizin əsas məqsədlərindən biri kimi, həm də Ulu Öndərin ideyalarının davamlı şəkildə həyata keçirilməsinə dəstək verir. Bu istiqamətdə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən görülen işlər xüsusi alqış layiqdir. Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın Şərqi Zəngəzürün bərpası prosesi dövlətimizin əsas məqsədlərindən biri kimi, həm də Ulu Öndərin ideyalarının davamlı şəkildə həyata keçirilməsinə dəstək verir. Bu istiqamətdə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən görülen işlər xüsusi alqış layiqdir. Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın Şərqi Zəngəzürün bərpası prosesi dövlətimizin əsas məqsədlərindən biri kimi, həm də Ulu Öndərin ideyalarının davamlı şəkildə həyata keçirilməsinə dəstək verir.

Bu günlərdə fəaliyyətə başlanmasının 21 ili tamam olan Heydər Əliyev Fondunun bərpa və quruculuq layihələrinə azad edilmiş ərazilərimizdə, o cümlədən Qarabağın tacı olan əziz Şuşamıza tez-tez bərgələm mümkündür. Fondun reallaşdırıldığı layihələrin əhatə dairəsi olduqca geniş və çoxşəxəlidir. Ötən 5 ilə yaxın müddətdə möhtəmə layihələrin bir qismi demək olar ki, tam icra olunmuşdur. Belə ki, Şuşada hərbi Azərbaycan şairi və ictimai-xadim Molla Pənah Vəqifin muzey-maqəbərə kompleksinin, Yuxarı Gövhər ağa, Aşağı Gövhər ağa, Saatl, Mamayı məscidlərinin, Mehdanrovların malikə kompleksini əzazsındokı məscidin, Mehkandanrovların malikanəsinin, "Şirin su" hamamının, Şuşada Yaradıcı Mərkəzinin, Zəngilan məscidinin, Ağdam Cümə məscidinin bərpası möhtəmə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən həyata keçirilmişdir.

Beləliklə, Prezident İlham Əliyevin fədakar silahdaşı olan Mehriban xanım Əliyevanın vətəne, xalqa xidmətinin daha bir nümunəsi Qarabağ və Şərqi Zəngəzürdə həyata keçirilən bərpa və quruculuq işləridir. Başqa cür desək, birinci xanım Mehriban Əliyeva həm də Qarabağ və Şərqi Zəngəzürdəki möhtəmə quruculuğun baş memarlarından, müəlliflərindən biridir. Heydər Əliyev Fondu isə işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpasına hələ çox təhləflər verəcək və bütün bunlar Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın vətən sevgisinin təəssümü kimi Azərbaycanın, Qarabağın və Şərqi Zəngəzürün bərpası tarixinə qızıl hərəflərlə yazılacaq.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin daqıqlıqla hədəflədiyi, müyyənləşdirərək həyata keçirdiyi, möhtəmə Prezident İlham Əliyevin bu gün də layiqincə davam və inkişaf etdirədiyi uğurlu siyasət möhtəmə Azərbaycanın inkişafını, qüdrətli dövlətə çevrilməsini, torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasını və bütün ərazilərimiz üzərində milli suverenliyimizin bərpasını təmin etdi desək, tamamilə doğru olar. Bütün bunlar bir daha onu təsdiq edir ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ölməz, əbədiyaşar ideyaları və cənab Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasi kurs bu gün də, sabah da, on illər sonra da Azərbaycanın yüksəlişinin və etibarlı gələcəyinin alternativsiz təminatçısıdır!

Bəxtiyar ƏSGƏROV,
Bakı şəhərində Naxçıvan Muxtar Respublikasının Daimi Nümayəndəliyinin rəhbəri

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İraqda rəsmi səfərdədir

Mayın 7-də Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İraqa rəsmi səfəri çərçivəsində bu ölkənin Prezidenti Əbdülməlik Camal Rəşid tərəfindən qəbul edilib.

Bu barədə AZƏRTAC-a Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, görüş zamanı Azərbaycan və İraq arasında dostluq, əməkdaşlıq münasibətlərinin yüksək səviyyədə inkişafından məmnunluq ifadə olunub, ikitərəfli əlaqələrin hazırkı vəziyyəti və inkişaf perspektivləri, o cümlədən qarşılıqlı maraq doğuran regional, beynəlxalq məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Ceyhun Bayramov ölkələrimiz arasında yüksək səviyyəli səfərlərin, intensiv siyasi dialoqun əməkdaşlığın siyasi, iqtisadi, ticarət, enerji, sənaye, nəqliyyat, təhsil, mədəniyyət, turizm və digər sahələrdə müsbət şəkildə irəliləməsinə mühüm töhfə verəcəyinə əmin olduğunu qeyd edib.

Tərəflər ticarət dövriyyəsinin artırılması, qarşılıqlı sənaye sahələrindəki əməkdaşlığın genişləndirilməsi və turizm əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi apararaq, bu istiqamətlərin əlaqələrinin gələcək inkişafında mühüm rol oynayacağını vurğulayıblar.

Beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə də BMT, Qoşulmama Hərəkatı və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində mövcud birgə fəaliyyətin məmnunluq doğurduğunu bildirilib və qarşılıqlı dəstəyin davam etdiriləcəyi ifadə olunub.

Qarşı tərəfə postmünaqişə dövründə bölgədə yaranmış yeni realqlar, azad olunmuş ərazilərdə aparılan bərpa və quruculuq işləri, mina təhdidi ilə mübarizə və regional sülh gündəliyi barədə ətraflı məlumat təqdim edilib.

Prezident Əbdülməlik Camal Rəşid Bakıda keçirilən BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29), habelə Davos İqtisadi Forumu çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə keçirilən görüşlərin məmnunluqla xatırlayıb, bu kimi ali səviyyəli təmasların əhəmiyyətindən bəhs edib, ölkə başçısına öz salamlarını çatdırıb.

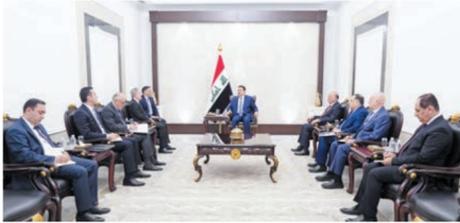
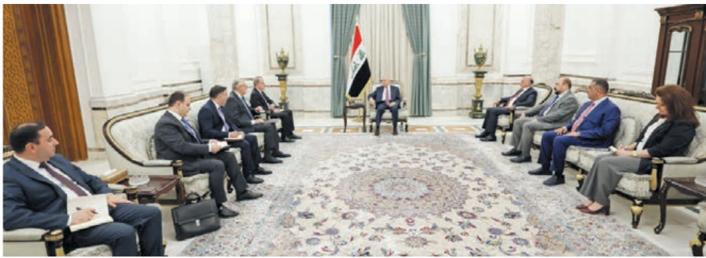
Görüşün sonunda Azərbaycan ilə İraq arasında qarşılıqlı hörmətə və ortaq dəyərlərə əsaslanan dostluq münasibətlərinin davamlı olaraq inkişaf etdirilməsi istiqamətində söylənilən daha da gücləndirilməsinin vacibliyi qeyd olunub.

Görüşdə həmçinin digər qarşılıqlı maraq doğuran ikitərəfli və regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İraq Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində bu ölkənin Baş naziri Məhəmməd Şiə əl-Sudani ilə görüşüb.

Görüş zamanı Azərbaycan-İraq əməkdaşlığının müxtəlif aspektləri, Yaxın Şərqdə cari vəziyyət, habelə qarşılıqlı maraq doğuran digər regional və beynəlxalq təhlükəsizlik məsələləri müzakirə olunub.

Azərbaycan və İraq arasında diplomatik münasibətlərin əsasını müstəqilliyimizin bərpasından sonra qoyulması baxmayaraq, xalqlarımız arasında əlaqələrin tarixinin daha qədim olduğu məmnunluqla qeyd edilib. Bu dinamiyanın qorunub saxlanması

məqsədlə bütün, o cümlədən dövlət, parlament, hökumət, xarici işlər nazirlikləri səviyyələrində qarşılıqlı səfər və təmasların artırılmasının əhəmiyyətini vurğulanıb.

Görüşdə əməkdaşlığın siyasi, iqtisadi, ticarət, enerji, humanitar aspektləri müzakirə olunub, ikitərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün yaxşı imkanların olduğu və hər iki tərəfin bu istiqamətdə maraqlı olduğu diqqətə çatdırılıb.

Tərəflər həmçinin Yaxın Şərqi, xüsusilə Qəzza bölgəsi ətrafında mövcud vəziyyətdən bəhs edərək, münaqişənin sülh yolu ilə həllinə ümidvar olduqlarını bildiriblər. Azərbaycanın İsrail-Fələstin münaqişəsinin beynəlxalq hüquq normaları, o cümlədən BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinə uyğun şəkildə "iki dövlət" prinsipi əsasında həllinə göstərdiyi dəstək bir daha qeyd edilib.

Azərbaycanın BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) sədrliyindən bəhs olunub, ölkəmizdə keçirilən sessiya çərçivəsində ölkənin beynəlxalq əlaqələrindəki əhəmiyyəti vurğulanıb.

Nazir Ceyhun Bayramov həmçinin qarşı tərəfi postmünaqişə dövründə bölgədə mövcud vəziyyət və realqlar, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işləri, minalardan təmizləmə fəaliyyəti, eləcə də Azərbaycan-Ermanistan normallaşma prosesi barədə məlumatlandırılıb. Ölkəmizin təşəbbüsü ilə başlatılan sülh müqaviləsinin mətni üzrə ikitərəfli danışıqların yekunlaşdırıldığı, lakin bölgədə dayanıqlı sülhün təminatı olacaq bu müqavilənin imzalanması üçün Ermanistan konstitusiyası və bir sıra qanunvericilik aktlarında ölkəmizə qarşı davam etdirilən ərazi iddialarına son qoyulmasının əhəmiyyəti qeyd olunub.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İraq Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində bu ölkənin Baş nazirinin müavini və xarici işlər naziri Fuad Hüseyn ilə görüşüb.

Nazirlər arasında baş tutan təkbətək görüş daha sonra hər iki tərəfdən nümayəndə he-

yətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə davam etdirilib.

Genişləndirilmiş görüş zamanı iki ölkə arasında gündəlikdə duran ikitərəfli və regional əməkdaşlıq məsələləri, xüsusilə də iqtisadiyyat, ticarət, enerji, nəqliyyat, kommunikasiyalar, elm, mədəniyyət, təhsil, turizm üzrə tərəfdaşlıqların perspektivləri, habelə regional və global vəziyyəti müzakirə olunub.

Azərbaycan və İraq arasında mövcud olan tarixi dostluq, qarşılıqlı münasibətlərinin, xalqlarımız arasındakı mədəni və ədəbi-ənənəvi yaxınlığın əlaqələrimizin inkişafındakı rolundan bəhs edilib. Əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsində ali və yüksək səviyyəli təmas və səfərlərin, siyasi məsləhətləşmələrin mexanizminin vacibliyi qeyd edilib.

Ceyhun Bayramov iki ölkə arasında mövcud əməkdaşlıq mexanizmlərinin, xüsusilə də iqtisadi-ticarət, elmi-texniki və mədəni əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Birgə Komissiyanın və Azərbaycan-İraq Biznes Şurasının önəmli rolunu diqqətə çatdıraraq, ikitərəfli iqtisadi münasibətlərin, xüsusilə də enerji və qarşılıqlı sənaye qoşulması sahələrində əməkdaşlığın inkişaf perspektivlərindən istifadənin vacibliyini vurğulayıb.

Regional və beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən BMT, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT), Qoşulmama Hərəkatı, Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirə (AQEM) çərçivəsində əməkdaşlıq məsələlərinin müzakirə olunduğu görüşdə həmçinin çoxtərəfli platformalar çərçivəsində nümayiş olunan dəstəyin davam etdirilməsinin də əhəmiyyəti qeyd olunub.

Humanitar və təhsil sahələri üzrə əməkdaşlığın inkişafından bəhs olunub, İƏT və Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlərdən olan tələbələr üçün təqəddir proqramları, o cümlədən Heydər Əliyev Beynəlxalq Təhsil Təqəddiri kimi təşəbbüslərin faydalılığı vurğulanıb.

Bugünkü səfər çərçivəsində həmçinin ADA Universiteti və İraq Respublikasının Diplomatik Xidmət İnstitutu arasında əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumunun imzalanmasının da təhsil sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsində əlamətdar hadisə olduğu qeyd edilib.

Görüş zamanı regional və beynəlxalq təhlükəsizlik məsələləri, Yaxın Şərqdə mövcud vəziyyət, eləcə də postmünaqişə dövründə bölgəmizdə mövcud realqlar, ölkəmizin bərpa və yenedənqurma, minatəmizləmə və sülh səylərindən ətraflı bəhs olunub.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər də müzakirə edilib.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İraq Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində bu ölkənin Nümayəndələr Şurasının sədri Mahmud əl-Moşhadani ilə görüşüb.

Görüş zamanı Azərbaycan və İraq arasında ikitərəfli münasibətlər, parlamentlərarası əməkdaşlıq və qarşılıqlı maraq doğuran regional məsələlər müzakirə olunub.

Ceyhun Bayramov Azərbaycan ilə İraq arasında tarixən dostluq və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan münasibətlərinin müxtəlif, o cümlədən siyasi, iqtisadi və humanitar sahələrdə inkişaf etdiyini və parlamentlərarası əlaqələrin bu münasibətlərin mühüm komponentlərindən biri olduğunu qeyd edib.

Nazir qanunverici orqanlar arasında əməkdaşlığın, qarşılıqlı səfərlərin gücləndirilməsinin qarşılıqlı anlayışın təşviqi baxımından əhəmiyyətini vurğulayıb, bu əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi üçün olverliş zəminin mövcud olduğunu qeyd edib.

Görüş zamanı həmçinin regional və beynəlxalq təhlükəsizlik məsələləri, Yaxın Şərqdə mövcud vəziyyət, eləcə də postmünaqişə dövründə bölgəmizdə mövcud realqlar, ölkəmizin bərpa və yenedənqurma, minatəmizləmə və sülh səylərindən ətraflı bəhs olunub.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər də müzakirə edilib.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İraq Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində bu ölkənin Baş nazirinin müavini və xarici işlər naziri Fuad Hüseyn ilə görüşüb.

Nazirlər arasında baş tutan təkbətək görüş daha sonra hər iki tərəfdən nümayəndə he-

yətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə davam etdirilib.

Genişləndirilmiş görüş zamanı iki ölkə arasında gündəlikdə duran ikitərəfli və regional əməkdaşlıq məsələləri, xüsusilə də iqtisadiyyat, ticarət, enerji, nəqliyyat, kommunikasiyalar, elm, mədəniyyət, təhsil, turizm üzrə tərəfdaşlıqların perspektivləri, habelə regional və global vəziyyəti müzakirə olunub.

Daxili işlər naziri xidmətə qəbulla bağlı növbəti sıra baxışı keçirib

Daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyyvazov mayın 7-də respublikanın şəhər, rayon polis orqanlarında sırası və kiçik rəis heyəti vəzifələrində xidmət etmək arzusunda olan gənclərin növbəti sıra baxışını keçirib.

Bakı şəhərində keçirilən sıra baxışında Daxili İşlər Nazirliyinə onlayn qaydada müraciət etmiş gənclərdən daha hazırlıqlı olan 215 nəfər seçim turunun növbəti mərhələsinə buraxılıb ki, onlardan da 16 nəfəri Vətən müharibəsi iştirakçısıdır.

Gənclər qarşısında çıxış edən nazir V.Eyyvazov seçim turunun digər mərhələlərində də uğurla keçərək daxili işlər orqanlarında xidmətə qəbul ediləcək gənclərə gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb, tapşırıq və tövsiyələrini verib.

"Azərbaycan"

Mərakeşin xanım Şahzadəsi 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksində olub

Mayın 7-də Mərakeş Krallığının xanım Şahzadəsi, Rabat Mədəni İrsinin Qorunması Fondunun prezidenti Lalla Hasnaa Azərbaycana işgüzar səfəri çərçivəsində 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksini ziyarət edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev, mədəniyyət nazirinin müavini Murad Hüseynov, Heydər Əliyev Fondunun Beynəlxalq Əlaqələr Departamentinin rəisi, deputat Soltan Məmmədov, Mərakeş Krallığının gənclər, mədəniyyət və kommunikasiya naziri Məhəmməd Mehdi Bensaïd, Mərakeş Krallığının ölkəmizdəki səfəri Məhəmməd Adil Embars, Rabat Mədəni İrsinin Qorunması Fondunun Baş katibi Nouzha Alaoui, eləcə də

digər rəsmilər və məktəb kollektivi iştirak edib.

Tədbirdə çıxış edən elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev qeyd edib ki, bu gün UNESCO-nun Assosiasiyalı Məktəblər Şöbəsinin üzvü olan 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksi ilə Rabatın Oum El Banine məktəbi arasında başlayan qarşılıqlı əməkdaşlıq mədəni mübadilə, ortaq dəyərlər və təhsil əməkdaşlığına əsaslanan yeni bir mərhələnin əsasını qoyur. Nazir vurğulayıb ki, Rabat Mədəni

İrsinin Qorunması Fondu, Heydər Əliyev Fondu, Elm və Təhsil Nazirliyi və Mədəniyyət Nazirliyinin birgə tərəfdaşlığı ilə həyata keçirilən bu təşəbbüs növbəti tədris ilindən etibarən Bakının və Rabatın beş məktəbini əhatə edəcək. Nazir bildirib ki, bu təşəbbüs şagirdləri mədəni irslərini araşdırmağa, qorumağa və paylaşmağa təşviq etməklə yanaşı, onlar arasında mədəni dialoqu gücləndirəcək.

Səfər çərçivəsində şagirdlər tərəfindən qarşılıqlı əməkdaşlıq proqramının təməli olan "Mən irsimi kəşf edirəm - Bakı" adlı təhsil proqramı təqdim olunub. Eyni zamanda

Rabatın Oum El Banine məktəbinin şagirdləri tərəfindən ünvanlanan videomesaj nümayiş etdirilib.

Səfər çərçivəsində xanım Şahzadə sinif otaqlarında tədris prosesi ilə də tanış olub, şagirdlərlə söhbət edib və onların təqdimatlarını dinləyib. Həmçinin məktəbin Tarix Muzeyi təqdim olunaraq Azərbaycan tarixi barədə məlumat verilib.

Tədbir şagirdlər tərəfindən hazırlanan Rabat və Bakı şəhərlərinin görkəmli abidələrinə həsr olunmuş rəsmlərin sərgisi, musiqili konsert proqramı və xatirə şəkillərinin çəkilməsi ilə yekunlaşıb.

Özbəkistanın kommunikasiyaya məsul şəxsləri Azərbaycanın müxtəlif dövlət orqan və qurumlarının fəaliyyəti ilə tanış olublar

Özbəkistandan olan kommunikasiyaya məsul şəxslər mayın 7-də Azərbaycanın müxtəlif dövlət orqan və qurumlarının fəaliyyəti ilə yaxından tanış olublar.

Medianın İnkişafı Agentliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Özbəkistan nümayəndə heyəti Elm və Təhsil Nazirliyi, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Na-

zirliyi, Dövlət Vergi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyi, SOCAR, Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və Dövlət Gömrük Komitəsində görüşlər keçirib.

Görüşlərin məqsədi hər iki ölkənin dövlət qurumları arasında kommunikasiya sahəsində qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin aparılması, mətbuat xidmətlərinin fəaliyyəti və media ilə iş mexanizmləri

üzrə qabaqcıl yanaşmaların öyrənilməsi olub. Eyni zamanda aidiyyəti qurumların iş prinsipləri, strateji hədəfləri, prioritetləri və gördüyü işlər barədə Özbəkistandan olan nümayəndə heyətinə geniş təqdimat edilib.

Diqqətə çatdırılıb ki, görüşlər informasiya mübadiləsinin genişlənməsinə, peşəkar əlaqələrin qurulmasına və kommunikasiya sahəsində beynəlxalq təcrübənin paylaşılmasına zəmin yaradır.

1945 Faşizm üzərində Qələbədə 80 il keçir 2025

Qələbədə Azərbaycanın tarixi rolu: tarixdən günümüzə

İkinci Dünya müharibəsində faşist Almaniyası üzərində qazanılan qələbənin 80 illiyi tamam olur. İşğalçı və ədalətsiz müharibə apararı Hitler Almaniyası və onun müttəfiqlərinin məğlub edilməsində antihitlerçi koalisiyanın iştirakçısı kimi SSRİ-ni təşkil edən müttəfiq respublikalardan biri olan Azərbaycan müstəsna rol oynayıb. Rəsmi sənədlər və digər mənbələr mənbələr arasında yazılmış bu məqalədə əsasən aşağıdakı məsələlər təhlil edilir: sovet ordusu sıralarında ön cəbhədə azərbaycanlıların iştirakı; arxa cəbhədə azərbaycanlıların fəaliyyəti; qələbədə Azərbaycan neftinin rolu; işğal altındakı ölkələrdə partizan hərəkatında azərbaycanlıların iştirakı; antifaşist müqavimət hərəkatında azərbaycanlıların iştirakı; SSRİ-nin xarici aləmlə əlaqəsində Azərbaycanın tutduğu yer və nəfəslik rolunu oynaması; legioner dəstələrdə azərbaycanlıların Hitler Almaniyasına qarşı tənqidi fəaliyyətləri; yəhudilərin ölümündən qurtarılması; müasir şəraitdə erməni neofaşizmi və neonasizmi üzərində Azərbaycanın qazandığı qələbənin dünya üçün əhəmiyyəti və sairə.

niyə ilə əməkdaşlıqdan çəkilməyə çalışırdı. Britaniya hökuməti belə hesab edirdi ki, Türkiyənin Almaniyaya blokuna qoşulması onu daha da gücləndirirdi. Bunun qarşısını almaq məqsədilə Böyük Britaniyanın xarici işlər naziri Lord Edvard Qalifaks Türkiyədəki səfir X. Neqbul Hüdussessa göndərdiyi 1939-cu il 26 avqust tarixli məktubunda türk rəsmiləri ilə söhbətlərində toxunacağı məsələləri tövsiyə etmişdi. Bakıdan xam neft ixracı ilə 1,25 milyon ton. Rusiya müharibə şəraitində istehsalın həcmi artırmağa nail olmayacaqdı.

Böyük Britaniya Almaniyanın Bakı neftini ələ keçirməsinə yol vermək istəmirdi. Azərbaycan cəbhəni yanacaq və digər neft məhsulları ilə təmin edirdi. Təyyarələrin təxminən 80 faizi Bakı neftindən alınmış benzinlə uçuşdu. Arxa cəbhədə qəhrəmanlıq göstərən Azərbaycan ön cəbhəni silah-sursatla təmin edən respublikalardan biri olub. Döyüş meydanına yaxın ərazilərdən köçürülən bəzi hərbi zavodlar Bakıda fəaliyyətlərini davam etdiriblər. Azərbaycanda 130-dan çox adda silah və sursat istehsal edilmişdi. Döyüşə salın "Katyuşa"nın istehsal olunduğu zavod Bakıda metronun indiki "Koroğlu" stansiyasının yaxınlığında yerləşib.

Müharibə motorlar müharibəsi idi. Hələ 1939-cu il avqustun 23-də SSRİ ilə Almaniyaya arasında hücum etməyə haqqında müqavilə və gizli Ribbentrop-Molotov paktı imzalandıqdan sonra Azərbaycan nefti məsələsi böyük dövlətlərin marağını yenidən cəlb etməyə başlamışdı. Regionda maraqları olan Böyük Britaniya Türkiyəni SSRİ və Alma-

niyə ilə əməkdaşlıqdan çəkilməyə çalışırdı. Britaniya hökuməti belə hesab edirdi ki, Türkiyənin Almaniyaya blokuna qoşulması onu daha da gücləndirirdi. Bunun qarşısını almaq məqsədilə Böyük Britaniyanın xarici işlər naziri Lord Edvard Qalifaks Türkiyədəki səfir X. Neqbul Hüdussessa göndərdiyi 1939-cu il 26 avqust tarixli məktubunda türk rəsmiləri ilə söhbətlərində toxunacağı məsələləri tövsiyə etmişdi. Bakıdan xam neft ixracı ilə 1,25 milyon ton. Rusiya müharibə şəraitində istehsalın həcmi artırmağa nail olmayacaqdı.

Böyük Britaniya Almaniyanın Bakı neftini ələ keçirməsinə yol vermək istəmirdi. Azərbaycan cəbhəni yanacaq və digər neft məhsulları ilə təmin edirdi. Təyyarələrin təxminən 80 faizi Bakı neftindən alınmış benzinlə uçuşdu. Arxa cəbhədə qəhrəmanlıq göstərən Azərbaycan ön cəbhəni silah-sursatla təmin edən respublikalardan biri olub. Döyüş meydanına yaxın ərazilərdən köçürülən bəzi hərbi zavodlar Bakıda fəaliyyətlərini davam etdiriblər. Azərbaycanda 130-dan çox adda silah və sursat istehsal edilmişdi. Döyüşə salın "Katyuşa"nın istehsal olunduğu zavod Bakıda metronun indiki "Koroğlu" stansiyasının yaxınlığında yerləşib.

Müharibə illərində qələbənin qazanılmasında azərbaycanlıların da yaxından iştirak etdiyi partizan hərəkatı müstəsna rol oynayıb. Düşmən tərəfindən yaralı olaraq əsir götürülən azərbaycanlılar imkan tapan kimi qaçaraq döyüşdəki yeri ölkələrin ərazisindəki yerli partizanlara qoşulub və işğalçılara arxadan zərb vurublar. Belarus, Ukrayna, Baltik respublikalarında, Polşa, Çexiya, Slovakiya və Balkan ölkələrində partizan hərəkatlarında azərbaycanlılar qəhrəmanlıqlar göstərilib. Məsələn, Stalin-

grad ətrafında gedən döyüşlərdə əsir düşən Mehdi Hüseynzadə Almaniyada Potsdamda hərbi məktəbi oxusa, Vermaxtın (faşist Almaniyasının silahlı qüvvələrinin rəsmi adı - M.Q.) hərbi adını içərik zabit kimi silahını gözdirsə, 162-ci diviziyanın 314-cü alayının qarargahında əməliyyat-kəşfiyyatı və əks-kəşfiyyatla məşğul olan "1-S" bölməsində işləsə də, imkan taparaq partizanlara qoşulub, Balkan yarımadasının, keçmiş Yuqoslaviyanın işğalçılarından azad edilməsində digər azərbaycanlı partizanlarla birlikdə Yuqoslaviya partizan dəstələrində böyük şücaət göstərən çətin kəşfiyyat tapşırıqlarını yerinə yetirib. Sloveniyanın Çeroban qəsəbəsində Mehdi Hüseynzadənin qoyulmuş abidəsi bu gün ad yerinə çevrilib.

Əsirlikdən qaçan azərbaycanlılar Fransa antifaşist müqavimət hərəkatında da yaxından iştirak edib, bu ölkənin işğalçılarından azad edilməsində canlarından keçiblər, qanlarını töküblər. Arxiv məlumatlarından aydın olur ki, müharibə zamanı Nimde 150, Tuluzada 120, Çizonda 120, Albida 200, Privasda 100, Marseldə 150 - cəmi 840 azərbaycanlı partizan Şarl de Qollun rəhbərlik etdiyi Fransa antifaşist müqavimət hərəkatında iştirak edərək döyüşlərdə şücaət göstərilib. Əhmədiyyə Cəbrayilov və digər azərbaycanlıların silahdaşları olublar. Müvəqqəti hökumətin başçısı kimi general Şarl de Qoll və onu müəyyənləndirən nümayəndə heyəti 1944-cü il noyabrın 27-də Bakıya gəlib. Axşam Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrında böyük Üzeyir bəy Hacıbəylinin "Koroğlu" operasına tamaşa edib. Gecə indiki Neftçilər prospektində, Qız qalasının yanındakı binada Azərbaycan SSR Xalq Komissarları Soveti sədrinin müavini Əzizə Əzizbəyovun evində qalıb, Azərbaycan mətbəxinin təamlarını dadıb. Sonralar V Respublikanın prezidenti kimi 1966-cı ildə Moskvaya səfərində sovet rəhbəri L.I.Brejnevə görüşmək üçün gələn Azərbaycanı, yeməklərini xatırlayıb, azərbaycanlı partizan Əhmədiyyə Cəbrayilovla görüşmək istədiyini deyib. Və bu görüş Moskvada baş tutub.

Qələbənin 80 illiyinin qeyd edildiyi bir zamanda Fransanın düşmən işğalından qurtarılmasında azərbaycanlıların canlarını fəda etmələrini, qan tökmələrini fransız siyasətçiləri və diplomatların xatırlaması faydalı olardı. Fransa Hitler Almaniyasının işğalından xilas edilişinə görə həm də Azərbaycan xalqının nümayəndələrinə minnətdar olmalıdır.

(Ardı var)

Musa QASIMLI,
Milli Məclis Sədrinin müavini

Ön cəbhədə azərbaycanlıların qəhrəmanlığı

SSRİ-yə qarşı 1941-ci il iyunun 22-də müharibəyə başlayan Hitler Almaniyasının hərbi-siyasi planlarında Azərbaycanın coğrafi-siyasi mövqeyi və nefti xüsusi yer tuturdu. Təvəzükar ölkə Azərbaycan neftini ələ keçirmək və bu ərazidən Fars körfəzinə çıxmaq istəyirdi.

Azərbaycanın müharibədə iştirakı bir neçə istiqamətdə olub. İlk növbədə, azərbaycanlılar sovet ordusu sıralarında ön cəbhədə düşməyə qarşı döyüşlərdə qəhrəmanlıqlar göstərirdilər. Onlardan ibarət yaradılan atıcı, artilleriya, tank oleyhinə, kəşfiyyat, istehkamçı, kommunikasiya batalyonları və bir neçə rota hərbi əməliyyatlarda xüsusilə seçilib.

1941-ci il iyunun 1-nə olan rəsmi məlumatlara görə, müharibə ərzində Azərbaycanın əhalisi 3 milyon 301 min 100 nəfər idi. Respublikanın hərbi komissarı mayor Nəcəf Əliyevin 1942-ci il 27 fevral tarixdə yazdığı təməmlə məxfi məlumatından aydın olur ki, 1939-1942-ci illərdə Azərbaycandan 318 min 795 nəfər orduya çağırılıb. Təkcə Bakıdan orduya çağırılanların sayı 85 min 338 nəfər olub. 1941-ci ilin iyunundan 1944-cü ilin yanvar ayınadək Azərbaycandan 553 min 910 nəfər səfərbər edilib. Onlardan 473 min nəfəri cəbhəyə göndərilib. Bütövlükdə müharibə illərində Azərbaycandan təxminən 600 mindən çox adam orduya çağırılıb.

Azərbaycanlılar Brest, Minsk, Kişinyov, Moskva, Leningrad, Stalinqrad və başqa şəhərlərin, Qafqazın müdafiəsində və azad edilməsində canlarından keçiblər. Bu ərazilərdə soydaşlarımızın qanları tökülüb.

416-cı Azərbaycan atıcı diviziyası Taqanroq şəhərinin müdafiəsində qəhrəmanlığına görə Taqanroq diviziyası da adlandırılıb. Döyüşlərdə şücaət göstərən Azərbaycan diviziyası 1945-ci ilin iyun ayında Berlində Reyxstaqın önündən keçib. Döyüş meydanlarında

azərbaycanlıların təxminən 300 mindən çoxu həlak olub.

Sovet ordusu sıralarında xidmət edən azərbaycanlılar işğal altında olan Polşa, Çexiya, Slovakiya və digər ölkələrin azad edilməsində də canlarını qurban veriblər. Onların məzarları bu ölkələrin ərazilərində vardır. Təkcə Çexoslovakiyanın (indiki Çexiya və Slovakiyanın - M.Q.) azad edilməsində 17 nəfər azərbaycanlı həlak olub.

Arxa cəbhədə azərbaycanlıların fədakarlığı

Hərbi tarixinin təcrübəsi göstərir ki, hər hansı bir ölkənin müharibədə qalib gəlməsində döyüşən ordu-

416-cı Azərbaycan atıcı diviziyası Berlində Reyxstaqın binasının qarşısında (1945-ci il iyun)

Dünyanın bir çox ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycan xalqı da 9 May Faşizm Üzərində Qələbənin 80 illiyini böyük təntənə ilə qeyd edir. Xatırladaq ki, bu Qələbənin qazanılmasında Bakı nefti və benzinini ələ almaq, xalqımızın oğul və qızlarının da böyük xidmətləri olmuşdur. Bu qanlı-qadahlı müharibədə respublikamızda yaşayan azsaylı xalqların nümayəndələri də daxil olmaqla 600 mindən çox insan iştirak edib, təəssüf ki, onlardan yarından çoxu döyüşlərdə həlak olub. 130-dan çox azərbaycanlı döyüş şücaətlərinə görə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülüb, yüzlərlə soydaşımız fəxri formarla, müxtəlif orden və medallarla təltif olunub.

1941-1945-ci illər İkinci Dünya müharibəsində tarixi Qələbənin qazanılmasında azərbaycanlı həkmlərin, tibb işçilərinin də əməyi böyük olmuşdur. Onlardan biri də hərbi həkim polkovnik-leytenant Qədimov (Bədirbəyli) İdris Xəlil ağa oğludur.

İdris Qədimov (Bədirbəyli) 1920-ci il sentyabrın 15-də Şəmkir rayonunun Morul kəndində mülkədar ailəsində anadan olmuşdur. Orta məktəbi əla qiymətlərlə bitirən İdrisin atası "xalq düşməni" adı ilə Sibiro sürgün edildiyindən (o zaman "xalq düşmənlərinin" uşaqlarının ali təhsil almaqları mümkünsüz idi) o, bu qadağadan yayınmaq üçün gizli şəkildə Bakıya gəlir, həkim olmaq arzusu ilə sənədlərini Azərbaycan Dövlət Tibb Universitetinə verir. Qəbul imtahanlarından əla və yaxşı qiymətlər alan İdris şəərəfli tələbə adına layiq görülür. O, tələbəlik illərində yaxşı oxumaqla yanaşı, bəy nəslindən olduğunun, habelə "xalq düşməni"nin oğlu məxfiliyi-

nin üstü açılmadığından, nəhayət ki, 1942-ci ildə infeksiyon xəstəliklər ixtisası üzrə ali təhsilini başa vurur.

İdrisin atası Xəlil ağa ölkəmizin qərb bölgəsində 1920-1922-ci illərdə sovet işğalına qarşı üsyanların fəal iştirakçısı olduğundan, ön nəhayət, əks-inqilabçı kimi 1927-ci ilin payızında üçüncü dəfə həbs edilərək Fövqəladə Üçlüyün qərarı ilə "xalq düşməni" kimi 10 il müddətinə Sibiro sürgünə göndərilir. Əmisi Zeynal ağa çar ordusunda xidmətdə ikən, 1913-1914-cü illər rus-Osmanlı müharibəsində qızğın döyüşlər zamanı biləndə ki, türklərə qarşı vuruşur, xidmətdən boyun qaçırır: "Mən türk qarşılaşmağı güllə ata bilmərəm" deyib, silahını yerə qoyur. Çətinliklə də olsa, birbaşa Azərbaycana - Şəmkirə gəlir.

Zeynal ağa Qədimov Şəmkirin bir tərəfi Gəncə, bir tərəfi Gədəbəy bölgəsində ərazi iddiası ilə dinc azərbaycanlı əhaliyə tez-tez hücum edən, terror və qırğınlar tö-

radən silahlı erməni-daşnak birləşmələrinə qarşı könüllü müdafiə dəstələrinin təşkilatçısı olur. 1920-ci il dekabr ayının son günlərində ermənilərdən ibarət xüsusi terrorçu dəstə tərəfindən əks-inqilabçı kimi ilə qətlə yetirilir.

Gənc məzun-həkim İdris Qədimov bunlara görə, eləcə də bir çox doğmalarının 1920-1930-cu illərdə "xalq düşməni" adı ilə həbs edildiyindən, güllələndiyindən, sürgünə göndərildiyindən o, bu ləkəni üzərindən götürmək istəyi ilə 1942-ci ilin payızında könüllü olaraq cəbhəyə getmək üçün Bakı şəhərində hərbi komissarlığa müraciət edir.

Müharibənin ilk günlərindən leytenant rütbəsində sanitar-tibbi bölməsində kiçik həkim vəzifəsində fəaliyyətə başlayır. Döyüş şəraitində şücaətlə və cəsarətlə vuruşan yaralı əsgər və zabitlərə yüksək səviyyədə peşəkar tibbi yardım göstərir. O, 1943-cü il iyunun 23-dən 1945-ci il mayın 9-na kimi 494-cü atıcı polkun, 27-ci qvardiya atıcı polkunun, 11-ci qvardiya atıcı diviziyasının tərkibində xidmət edir. Qərb cəbhəsində, bundan dörd ay sonra 3-cü Belarus cəbhəsində, 1944-cü il oktyabr ayının 1-dən isə Qərb cəbhəsi xüsusi hərbi rayonunda alayın kiçik həkimi vəzifəsində çalışır.

O, 1945-ci il iyulun 4-dən oktyabrın 8-dək Koeniqsberq (indiki Kalininqrad)

şəhəri uğrunda gedən döyüşlərdə 200-dən çox yaralı əsgər və zabitə tibbi yardım göstərmişdir. Ağır yaralıları üçün cərrahi tədbirlər sırasına daxil olan 21 qan və qan əvəzedicisi, 8 vagosimpatik blokada, 25 anesteziya sindiromlarından ibarət 2 tibbi köçürmə əməliyyatını uğurla başa çatdırmışdır.

O, vətən və xalq qarşısında göstərdiyi nümunəvi tibbi xidmətlərə görə 1945-ci il mayın 6-da "Qırmızı Ulduz" ordeni, bundan üç gün sonra "1941-1945-ci illər Böyük Vətən müharibəsində Almaniyaya üzərində Qələbəyə görə" medalı, 9 iyun 1945-ci ildə "Koeniqsberqin alınmasına görə" medalı, 30 dekabr 1956-cı ildə "Hərbi xidmətlərə görə" medalı, 1985-ci il aprelin 4-də isə "I dərəcəli Vətən müharibəsi" ordeni ilə təltif edilmişdir.

Müharibədən 4 ay sonra - 1945-ci il sentyabrın 9-da tibb xidməti polkovnik-leytenantı rütbəsində hərbdən azad olunan İdris Qasimov bundan sonra Litvanın Klaype şəhərində yerləşən hərbi hospital-

Azərbaycan SSRİ-nin dünyaya açılan tək qapısı və nəfəsliyi idi

Müharibə illərində qərbində hərbi əməliyyatlar aparıldığından SSRİ-nin beynəlxalq aləmlə hava əlaqəsi Azərbaycan vasitəsilə həyata keçirilib, Moskva-Bakı-Tehran xətti işləyib. Moskva-ya gedən müttəfiq ölkələrin dövlət və hökumət başçıları, digər səviyyəli nümayəndə heyətləri Bakıdan keçərək gedib və geri dönüblər. Bununla bağlı olaraq çoxlu faktlar söyləmək olar. Məsələn, müharibənin gedişində ikinci cəbhənin açılması və digər vacib məsələlərin müzakirə edilməsi "böyük üçlük" - ABŞ, Böyük Britaniya və SSRİ rəhbərlərinin 1943-cü il noyabrın 28-dən dekabrın 1-dək keçirilən Tehran konfransında iştirak etmək üçün sovet rəhbəri İ.V.Stalin Bakıdan keçib gedib və qayıdıb. Onun tərcüməçisi Valentin Berezkov 1987-ci ildə nəşr edilmiş "Diplomatiya tarixinin səhifələri" kitabında Bakı haqqında maraqlı məlumatlar yazıb. Azərbaycanın paytaxtına gəcə gələn nümayəndə heyətini "Bakı" mehmanxanasında yerləşdiriblər. V.Berezkov müharibə başladıqdan sonra SSRİ Xarici İşlər Nazirliyinin binasının qış aylarında yaxşı qızdırılmadığını, paltoda oturub işlədiklərini, binanın hava hücumundan müdafiə məqsədləri üçün hazırlanmış zirzəmisində gecələdiklərini yazır. O, Bakıda mehmanxanada müharibə başlayandan bəri ilk dəfə yaxşı çimdini, vanna qəbul etdiyini, sovet nümayəndə heyətinin tərkibində Tehran konfransına ekspert kimi gedən Türkiyə tarixi üzrə mütəxəssis Anatoliy Millerlə birlikdə restoranda oturmaq menyuda yeməklərin və içkilərin bol olduğunu qeyd edir. Mehmanxana inzibətçisi ərzaq və digər yardımların Azərbaycanda çox olduğunu, lakin cəbhəyə göndərmək üçün nəqliyyatın çatışmadığını söylədikdən sonra özünün yazdığı kimi, "təmiz vicdanla" deyünca şam yeməyini yediklərini, hətta qırmızı şorab içdiklərini də yazır. Qeyd edir ki, hamı bilirdi qələbə üçün zəruri olan yanacaq ölkəni təmin etməkdən ötrü bakılılar gündüz və gecə gərgin işləyirdilər, almanlar hətta Volqa çayına yaxınlaşdıqları və Qafqaz dağlarının otoklərinə göldikləri zaman Azərbaycan nefti fasiləsiz olaraq cəbhəyə gedirdi.

Bakıdan Tehrana üç yol var idi: hava, demir yolu və avtomobil yolu. Tehrana qatarla gedənlər Naxçıvandan (bu gün açılmasında Ermənistanın inad etdiyi Zəngəzur dəhlizindən - M.Q.) keçib gediblər.

(Ardı var)

Musa QASIMLI,
Milli Məclis Sədrinin müavini

Hərbi həkim

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

İqtisadiyyat və sosial həyat

DOST RİM Böyük Britaniyada keçirilən beynəlxalq müsabiqədə mükafata layiq görülüb

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində DOST Rəqəmsal İnnovasiyalar Mərkəzi (DOST RİM) Böyük Britaniyanın "Professional Services Management Excellence Awards 2025" müsabiqəsində "Texnologiyaların tətbiqində mükəmməllik" kateqoriyası üzrə mükafata layiq görülüb.

Müsabiqədə müxtəlif ölkələrdən 100-dən çox qurum və global şirkət iştirak edib. İdarəetmə Tərəfdaşlar Forumu ("Managing Partners' Fo-

rum") tərəfindən "Harvard Business Review" və "Financial Times"-lə partnyorluq çərçivəsində təşkil edilən müsabiqə dünya üzrə peşəkar xidmət qurumlarında əldə edilən innovativ nailiyyətləri global səviyyədə tanımaq məqsədi daşıyır.

"Milli Proqram" çərçivəsində istifadəçilərin ən çox müraciət etdiyi 10 təlim

"4SI Akademiyası" çərçivəsində həyata keçirilən "Milli Proqram" çərçivəsində vətəndaşlar daha çox sünü intellekt və data elmi sahələrinə aid təlimlərə müraciət edirlər.

- Data elmi nədir? (What is Data Science?)
- Rəqəmsal transformasiyaya giriş (Introduction to digital transformation)
- Hamı üçün generativ sünü intellekt (Generative AI for everyone)

İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzi (4SIM) Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyində Təhsilin İnkişafı Fondunun birgə təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "4SI Akademiyası - Milli Proqram" çərçivəsində bu günədək 7500 istifadəçi "Coursea" onlayn təhsil platformasında təlimlərdən yararlanmışdır. İstifadəçilər ümumilikdə 40 min təlimə müraciət ediblər, 11000 təlim uğurla tamamlanaraq iştirakçılara beynəlxalq sertifikatlar təqdim edilib. Müraciət olunan və tamamlanan təlimlərin 25%-dən çoxu sünü intellekt və data elmi (data science) sahələrinə aiddir.

4SIM proqram çərçivəsində istifadəçilərin platformada ən çox müraciət etdiyi ilk 10 təlimi müəyyən edib.

- Sünü intellekt hamı üçün (AI For Everyone)
- Layihələrin idarə olunmasının əsasları (Foundations of Project Management)
- Sünü intellektə giriş (Introduction to Artificial Intelligence)
- Layihələrin idarə olunmasına giriş (Introduction to Project Management)
- Sünü intellekt, biznes və gələcəyin peşələri (AI, Business & the Future of Work)
- Data elminin əsasları, data har yerdə (Foundations: Data, Data, Everywhere)
- Uğurlu layihəyə necə başlamaq olar? (Project Initiation: Starting a Successful Project)

Azərbaycanla Türkiyə arasında 10 laboratoriyaların qurulması ilə bağlı müqavilə imzalanıb

Azərbaycan Metrologiya İnstitutunda (AzMI) yeni laboratoriya şəbəkəsinin qurulması ilə bağlı AzMI ilə Türkiyə Elmi və Texnoloji Tədqiqat Şurasının Milli Metrologiya İnstitutu (TÜBITAK UME) arasında yeni müqavilə imzalanıb.

Müqaviləyə əsasən, AzMI-nin nəzdində 10 yeni laboratoriyaların qurulması, həmçinin 4 mövcud laboratoriyaların təkmilləşdirilməsi işləri nəzərdə tutulub. Yeni laboratoriyalarda qazlarda və mayelərdə kalorifik dəyərlər, qaz metrologiyası, üzvi və qeyri-üzvi kimya, akustik, firlanma anı, qaz və su sərfiyyatı, gərginlik və cərəyan üzrə ölçmə və kalibrənmə işləri həyata keçiriləcək. Bundan əlavə, sənəddə yeni laboratoriyaların cihaz və avadanlıqlarla təchiz olunması, proqram təminatının tətbiqi və öməkdaşların müvafiq sahələr üzrə təlimlərə cəlb edilməsi də nəzərdə tutulub.

Müqaviləni Azərbaycan Metrologiya İnstitutunun baş direktoru Xamir Seyranov və Türkiyə Elmi və Texnoloji Tədqiqat Şurasının Milli Metrologiya İnstitutunun rəhbəri Mustafa Çetintaş imzalayıblar.

"E-sosial" mobil tətbiqi vasitəsilə e-qaydada 14,2 min əmək müqaviləsi bağlanıb

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin "e-sosial" portalının mobil tətbiqinə bu ilin mart ayında əmək müqavilələrinin e-qaydada imzalanmasına imkan verən funksiya da əlavə olunub.

Mobil tətbiqin funksionallığı maraqla qarşılanıb və ötən dövrdə "e-sosial" mobil tətbiqi vasitəsilə e-qaydada artıq 14,2 min əmək müqaviləsi imzalanıb.

İşəgötürən tərəfindən təsdiq üçün təqdim edilən əmək müqaviləsi vətəndaşın "e-sosial" mobil tətbiqində əsas ekranın "Əmək müqaviləsinin imzalanması" bölməsində əks olunur.

Vətəndaşlar bu müqavilələri elektron şəkildə ("SİMA" rəqəmsal imza və ya "ASAN İmza" vasitəsilə) rahat şəkildə imzalaya bilərlər.

Bu yenilik əmək münasibətlərinin rəqəmsal müstəviyə keçidini sürətləndirməklə yanaşı, imzalanma prosesini daha çevik və vətəndaşlar üçün olqatan edir.

Hazırda Azərbaycan 12 ölkəyə - Gürcüstan, Türkiyə, Yunanıstan, Bolqarıstan, İtaliya, Rumıniya, Macarıstan, Serbiya, Sloveniya, Xorvatiya, Şimali Makedoniya və Slovakiyaya qaz ixrac edir. Bu ölkələrə nəql olunan "Şahdəniz" qazı Xəzər dəniz sualtı borularla Səngəçal terminalına çatdırılır. Burada işə mavi yanacaq Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinə (CQBK) vurulur.

Əvvəla xatırladaq ki, "Azərbaycanın təbii qazının Türkiyə Respublikasına tədarük edilməsinə dair Azərbaycan və Türkiyə Respublikaları arasında təbii qazın satışı və alışı haqqında müqavilə" hələ 2001-ci il martın 12-də Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Türkiyəyə rəsmi səfəri çərçivəsində imzalanmışdı. Həmin il sentyabrın 29-da isə Gürcüstan Prezidentinin Bakıya səfəri zamanı "Təbii qazın Gürcüstan Respublikası ərazisindən tranziti, nəql edilməsi və satışına dair Azərbaycan və Gürcüstan Respublikaları arasında satış"ın imzalanması baş vermişdi.

5 il sonra "Şahdəniz" yatağının işlənməsinin birinci mərhələsi çərçivəsində çıxarılan qaz CQBK ilə Gürcüstana çatdırıldı. Bununla da Azərbaycan qazının dünyaya uzanan yolu başlandı, ölkəmiz həm də qaz ixracatçısı kimi tanındı.

CQBK Azərbaycanın və Gürcüstanın ərazisindən keçərək Gürcüstan-Türkiyə sərhədində uzaqır. Ümumi uzunluğu 691 kilometr olan kəmərin Azərbaycan hissəsi 443, Gürcüstan hissəsi 248 kilometr təşkil edir.

CQBK Azərbaycan qazını qonşu Gürcüstana 2006-cı ilin sonunda çatdırdı. Təxminən bir il sonra isə Türkiyəyə də qaz ixracına başlandı. Belə ki, Gürcüstan-Türkiyə sərhədində CQBK-ya 280 kilometrlik boru kəməri birləşir ki, bununla da qaz Əzərbaycan qazıdır. Bu xətt bütövlükdə Bakı-Tbilisi-Ərzurum (BTƏ) kəməri adlanır. Başqa sözlə, CQBK Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəmərinin ön hissəsinə təşkil edir.

CQBK gündəlik orta hesabla 60,8 milyon kubmetr qaz nəql edir

Məlum olduğu kimi, "Şahdəniz" yatağının işlənməsinin ikinci mərhələsi çərçivəsində hasilatı qəbul etmək, həmin mavi yanacağı Türkiyəyə və Avropaya nəql etmək məqsədilə CQBK sistemini genişləndirməsinə həyata keçirilib. Hacıqabul rayonunun Muğan qəsəbəsi yaxınlığından başlayaraq mövcud kəmərlə yanaşı olaraq yeni xətt tikilib. Burada Gürcüstan sərhədində qazın yeni kəmərin uzunluğu 387 kilometrdir. Onun başlanğıcında 1 ərsinləmə, marşrut boyunca isə 5 siyirtmə stansiyası mövcuddur. CQBK-nın Gürcüstandakı genişləndirmə işlərinə isə bu ölkə ilə Türkiyənin sərhədində yeni kəmərin qısa hissəsi, həmçinin 1 ərsinləmə, 2 kompressor stansiyası, təzyiqli aqzaldan və ölçən stansiyaların tikintisi daxil idi. Nəticədə CQBK genişləndirilərək "Cənub qaz dəhlizi"nin güclü bir qoluna çevrildi.

Beləliklə, genişləndirilmiş CQBK "Cənub qaz dəhlizi"ni təşkil edən üç kəmərin birincisidir. CQBK-ya birləşən, "Cənub qaz dəhlizi"nin onurğa sütünü adlandırılan TANAP-la (Trans-Anadolu Qaz Boru Kəməri) qaz 2018-ci ilin iyun ayından Türkiyəyə də ixrac edilir. Türkiyə-Yunanıstan sərhədində TANAP-a birləşən TAP (Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri) isə 2020-ci ilin son gündən Azərbaycan qazını Avropaya çatdırır.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

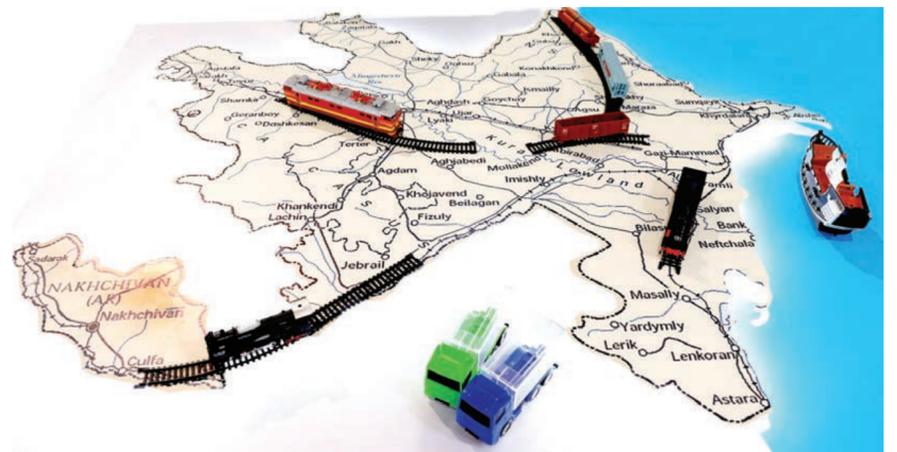
Qarabağ və Şərqi Zəngəzur Orta dəhliz çərçivəsində strateji əhəmiyyətə malikdir

Dünyada baş verən gergin geosiyasi proseslər fonunda Azərbaycanın global əhəmiyyəti daha da artır. Rusiya-Ukrayna müharibəsi və husulərin Qırmızı dənizdə apardığı hərbi əməliyyatlar dünyanın iki önəmli beynəlxalq əhəmiyyətli ticarət marşrutlarını iflic vəziyyətə salıb ki, bu da dünya ticarətinə ciddi zərbə vurur.

Yaranmış vəziyyətlə bağlı Orta dəhliz dünyanın ümid yerinə çevrilib. Çünki bu dəhliz global ticarət baxımından çox sərfəlidir - bu dəhlizlə yükləri təhlükəsiz, tez və sərfəli tariflə daşımaq mümkündür. Dünya ticarəti üçün bu üç amil çox əhəmiyyətlidir. O üzündən Orta dəhliz dünyanı özünə cəlb edir və onun imkanlarından istifadə edən ölkələrin sayı gündən-günə artır.

Orta dəhliz Şərqlə Avropa arasında uğurlu ticarətin aparılmasında əhəmiyyətinə görə əvəzolunmazdır. Ona görə də hər iki qitənin maliyyə strukturları bu dəhlizin inkişafı üçün maliyyə ayırmaqda xəsislik etmirlər. Məsələn, Avropa İttifaqı Orta Asiya'nın 5 ölkəsində neqliyat infrastrukturunun inkişafı üçün 12 milyard avro ayırıb.

Asiya İnkişaf Bankının (ADB) İtaliyanın Milan şəhərində keçirilən 58-ci İllik Toplantısında da Orta dəhlizin əhəmiyyəti müzakirə olunub. Asiya İnkişaf Bankının Rəhbərlər Şurasının üzvü, Azərbaycanın maliyyə naziri Sahil Babayev çıxışında dünyada baş verən geosiyasi proseslər fonunda global səviyyədə Orta dəhlizin əhəmiyyətinin artdığını bildirmişdir: "Azərbaycan burada vacib mövqeyə malikdir. Gerginliyin və qeyri-müəyyənliliyin artdığı bir dövrdə, bu dəhlizin alternativ və etibarlı bir yol kimi strateji əhəmiyyəti daha da aydın görünür. Bu təşəbbüs iqtisadi asılılıqların şəxələndirilməsi və geosiyasi dəyişikliklərdən qaynaqlanan risklərin azaldılması üçün mühüm vəsi-

tə rolunu oynayır. Ən son yeniləmədə təqdim edilən hərtərəfli analiz və strateji yol xəritəsi Orta dəhlizin fəaliyyətinin gücləndirilməsinə, eləcə də regional və ya global qeyri-sabitlik dövründə belə, onun dayanıqlı ticarət və öməkdaşlıq arteriyası kimi fəaliyyətini təmin etməyə yönəlib". Nazir həmçinin "Bu gün təqdim olunan təşəbbüslər və fəaliyyət qrafikləri infrastrukturun təkmilləşdirilməsi, səmərəliliyin artırılması və davamlı iqtisadi artımın təşviqi ilə bağlı milli hədəflərimizlə tam uyğundur. Azərbaycan bu təşəbbüslə sadiqliyini ifadə edərək qeyd edir ki, Orta dəhliz təkə fiziki bağlantı deyil, həm də sabitlik yaradan bir qüvvədir. Bu dəhliz sadəcə logistika və ticarətə məhdudlaşdır, - deyər bildirib.

Sahil Babayev bu dəhlizdə Azərbaycanın açar ölkə olduğunu toplantı iştirakçılarının nəzərinə çatdıraraq deyib ki, Azərbaycan burada vacib mövqeyə malik dövlətdir: "Dünyada baş verən gergin geosiyasi proseslər bu global ticarət marşrutunun əhəmiyyətini daha da artırır. Belə ki, mövcud

ənənəvi marşrutlardan fərqli olaraq bu dəhlizin dünya üçün dəyəri aydın görünür. Dəhlizin fəaliyyəti dünya və regional öməkdaşlığa, həmçinin təhlükəsizliyə töhfə verir". Nazir tədbir iştirakçılarının nəzərinə onu da çatdırıb ki, Azərbaycan bu önəmli marşrutda əhəmiyyətli ölkə kimi öz məsuliyyətini artırır, bununla bağlı lazım olan bütün tədbirləri görür. Zəngəzur dəhlizinin açılması isə Orta dəhlizin dünya üçün əhəmiyyətini daha da artıracaq. Çünki neqliyat dəhlizlərində şəxələnmə önəmli rol oynayır. Yeni xətlərin açılması yüklərin tez və təhlükəsiz daşınmasını təmin edir. Sahil Babayev bununla bağlı söyləyib: "Bu dəhliz Asiya ilə Avropa arasında mühüm bir bağlantı rolunu oynayaraq, region üzrə mal, xidmət və insanları hərəkətini asanlaşdırır. Azərbaycan bu dəhlizə investisiya yatırmaqla yeni iqtisadi imkanların açılmasını və davamlı inkişafın təşviqini hədəfləyir. Zəngəzur dəhlizi sadəcə fiziki infrastruktur layihəsi deyil; bu, həm də dayanıqlı tərəfdaşlıqların qurulmasına, regionda sa-

bitlik və rifahın təmin olunmasına sadiqliyin göstəricisidir".

Nazir toplantı iştirakçılarının nəzərinə çatdırıb ki, Azərbaycan özünü regionda Şərqi Qarab ticarət üçün mühüm bir logistika mərkəzi kimi möhkəmləndirmək istiqamətində fəal addımlar atır, dəmir yolları, limanlar və avtomobil yolları kimi əsas infrastruktur layihələrinə əhəmiyyətli dərcədə sərmayə qoyur. Xüsusən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin tamamlanması və Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının genişləndirilməsi layihələri Şərqi, Mərkəzi və Cənubi Asiya ilə Avropa arasında ticarətin tranzit imkanlarını genişləndirmək baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Eyni zamanda Azərbaycanın Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları Orta dəhliz çərçivəsində xüsusi strateji önəmə malikdir. Bu bölgə Azərbaycanın regional əlaqə və iqtisadi inteqrasiyadakı rolunu daha da gücləndirir.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

S&P: Azərbaycanın bank sektoru islahatlar və kredit artımı sayəsində dayanıqlı inkişaf yolundadır

"S&P Global Ratings" beynəlxalq reyting agentliyinin yeni hesabatında Azərbaycanın bank sektorunun son dövrlərdə həyata keçirilən islahatlar və davamlı kredit artımı fonunda regionda müsbət inkişaf nümayiş etdirdiyi vurğulanıb.

Azərbaycanın bank sektorunun risk qiymətləndirilməsi "sabit" dən "müsbət"ə yüksəldilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu, 2024-2026-cı illəri əhatə edən Maliyyə Sektorunun İnkişafı Strategiyası çərçivəsində aparılan tənzimləmə və nəzarət islahatlarının nəticəsidir.

S&P 2025-ci ildə bank sektorunda 15 faizlik kredit artımı proqnozlaşdırır. Bu artımın əsas hərəkətverici qüvvələri kimi pərakəndə kreditləşmənin genişlənməsi və infrastruktur layihələrinə yataqlar göstərilir. Agentlik bildirir ki, problemlı kreditlərin ümumi kredit portfelindəki payı 2024-cü ildə 3 faiz, 2025-ci ildə 3,2 faiz, 2026-cı ildə isə 3,4 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırılır ki, bu da sektorun aktiv keyfiyyətində nisbətən sabitliyə işarədir.

Bankların əsas müştəri depozitləri ilə maliyyələşməsi güclənib, nəticədə xarici borclarına ehtiyacı azalıb. Bu isə maliyyə dayanıqlığını daha da möhkəmləndirən əhəmiyyətli amil kimi qiymətləndirilir.

Bununla yanaşı, S&P qeyd edir ki, idarəetmə və şəffaflıq sahəsində beynəlxalq standartlarla müqayisədə hələ də zəifliklər mövcuddur. Lakin həyata keçirilən islahatlar bu istiqamətdə də irəliləyiş üçün zəmin yaradır. Agentliyin yekun qənaətinə görə, Azərbaycan bank sektoru 2025-ci ildə sabit və dayanıqlı inkişafını davam etdirəcək.

Dünya birjalarında neft bahalaşdı

Azərbaycan neftinin qiyməti 65 dollara yaxınlaşdı

Londonda ICE ("InterContinental Exchange Futures") birjasında "Brent" markalı neftin bir barelinin qiyməti 0,52 dollar artaraq 62,67 dollar olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Nyu Yorkun NYMEX ("New York Mercantile Exchange") birjasında "Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti də 0,54 dollar artaraq 59,63 dollar təşkil edib.

"Azeri Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti isə 1,31 dollar və ya 2,1 faiz bahalaşaraq 64,94 dollar olub. Xatırladaq ki, "Azeri Light" neftinin ən aşağı qiyməti 2020-ci ilin iyulunda (149,66 ABŞ dolları) qeydə alınıb.

Əziz Şuşa, sən azadsan!

Düz beş ildir ki, Şuşanın azadlığının xoşbəxtliyi içərisindəyik... Qarabağın ürəyi Şuşanın təqvimlərdə qara haşiyəyə alınmış işğal günü artıq qırmızıya boyanıb...

Zəfər ünvanımız Şuşanın başını üzərindən qara buludlar çəkilib, Azərbaycanın bu müqəddəs şəhəri düşmənin murdar aurasından təmizlənilib...

İndi müqəddəs məscidlərimiz Yuxarı Gövhər ağa, Aşağı Gövhər ağa, Saatlı... məscidlərində namaz qılan insanların şükranlıq duaları, azan sədaları Şuşadan pıll-pıll Tanrı dərghasına ucalır...

"Xaribülül" Musiqi Festivalı, Vaqif Poesiya Günləri kimi tarixi-mədəni ənənələri bərpaolunan mədəniyyət paytaxtımız Şuşa küllərindən yenidən doğulan Simurq quşu misalı başdan yaranıb, xarabalıqlardan abadlığa doğru qədəm qoyurlar...

Hazırda quruculuğun baş meydanına çevrilən Şuşa doğma, əziz sakinlərinə bir-bir qucaq açır, onlarla yenidən qovuşur, bütövləşir. Bir qərinəlik ayrılığın ardından doğma şəhərlərinə dönən şuşalılar yenidən burada bəxtəvər həyata qədəm qoyurlar...

İndi Şuşada toylar çalır, körpələr dünyaya göz açır, uşaqlar sevinclə məktəblərə üz tuturlar... "Natəvan", "İsa buluğu" yenidən çağlayır, bu qədim yurdun mənəvi, mədəni simvolları olan Üzeyir bəy, Natəvan, Bülbülün tarixi yerlərinə qaytarılmış güllələnmiş heykəlləri indi Zəfər yolu ilə bu sıldırımlı Şuşanın bina olunmuş şəhərə ziyarət gözlərlə Şuşanın azadlıq dastanını danışır.

Danışır ki, düz üç əsr əvvəl Pənəhəli xanın təməlini qoyduğu bu müqəddəs şəhəri 2020-ci il noyabrın 8-də düşməndən azad edən Qarabağın xilaskarı İlham Əliyev Azərbaycan xalqına torpaqlarımız uğrunda şəhadətə qovuşan vətən övladlarının uyuduğu Şəhidlər xiyabanından qələbə müjdəsi vermiş, dünyaya haqqı qırmışdı ki...

"Əziz Şuşa, sən azadsan! Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq! Əziz Şuşa, biz səni dirçəldəcəyik! Şuşa bizimdir! Qarabağ bizimdir! Qarabağ Azərbaycandır!"

Şuşa andı

Şuşa Azərbaycan xalqının ulu tarixi, milli kimliyi, fəxrətli dənəsi, qürurlu bu günü, nurlu sabahıdır...

İlahi hissələrimizin müqəddəs məbədi, Vətən qibləmiz Şuşa Azərbaycan xalqı üçün sadəcə yaşayış məskəni deyil və biz Şuşanı dünyanın dilbər qorularından biri olduğu üçün sevirik. Qəlbimizin sarı simi Şuşa inikməyən arzularımız, sarı-sarı inamımızın təməli, azadlıq eşqimizin qadınları, zəfərlərimizin, qələbələrimizin gərçəkləşmə ünvandır...

Bütün bunlardır Şuşanı İlahi məhəbbətlə sevməyimizə səbəb...

Bütün bunlara görədir ki, İkinci Qarabağ müharibəsində də hər kəs bu müqəddəs torpağı canından çox sevən Azərbaycan oğullarının canlarını qurban verməkdən belə çəkinməyərək vətən qiblələri sandıqları Şuşanı necə qəhrəmanlıqla, dünyada mislinə rastlanmayan şücaətlə azad etdiklərinə şahidlik etdi.

İşğal altında olduğu onilliklər ərzində bir an da olsun özümüzlə Şuşasız təsəvvür etmədik, bu qorxunc fikri heç zaman yaxına buraxmadıq...

Hər zaman ürəyimizdə bir gün mütləq Şuşanın azad ediləcəyinin qəti inamı oldu.

Şuşanın müqəddəs daşına, torpağına and içdik ki, qədim yurdumuzu azad etməyə qədər bu yolda ölədi var, döndü yox...

Ötən 28 il boyu bu ulu diyarın azadlıq gününə addım-addım yaxınlaşmağa başladığımız...

Nəhayət, o müqəddəs gün yetişdi...

2020-ci il sentyabrın 27-də Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin "İrəlil!" əmri ilə "Zəfər yürüşü" nə çıxan Azərbaycan oğulları Vətən torpaqlarımızı işğaldan azad etməyə başladılar. İgidlərimiz Vətən müharibəsi dövründə Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin "Şuşasız bizim işimiz yarımcı qalar" kod işarəsinin tələblərini zərğər dəqiqliyi ilə yerinə yetirərək istiqamətli birbaşa Qarabağın ürəyi Şuşaya doğru götürüldülər.

Zəfər qalamız uğrunda ölüm-dirim savaşına çıxan qəhrəmanlarımız minalı ərazilərə, işğalçı Ermənistanın onilliklər ərzində qurub möhkəmləndirdikləri sədlərə, dərin dərələrə, keçilməz sıldırımlara, havanın şaxtaltı, qarlı olmasına, düşmənin yağış kimi yağdırdığı güllələrə, mörmilərə rəğmənlər Şuşaya uzanan ölüm təhlükəli yolu bir həmləyə keçdilər. Qəzəb, qıyas hissi ilə silahlanmış igid döyüşçülərimiz qədim şəhərimizin bina olunduğu sıldırımları aşaraq yağların murdar nöfəslərini yalın əllə kösdülər. Şuşanı murdar düşməndən təmizləyərək özəli sahiblərinə qaytarıldılar.

2020-ci il noyabrın 8-də şanlı Azərbaycan Ordusu Şuşanın misli görünməmiş azadlığının təmsalında dünya hər tarixinə yeni və təkrarolunmaz səhifələr həkk edərkən altına qızıl imzasını atdı.

Bu böyük zəfəri Şəhidlər xiyabanından xalqımıza müjdələyən, dünyaya duyurən Prezident İlham Əliyev həm də Müzəffər Ali Baş Komandan kimi hiss etdiyi təsvirəgəlməz qüruru bu fikirlərlə ifadə etdi: "Böyük fəxrət və qürur hissi ilə böyən edirəm ki, Şuşa şəhəri işğaldan azad edildi! Şuşa bizimdir! Qarabağ bizimdir! Bu münasibətlə bütün Azərbaycan xalqını ürək-dən təbrik edirəm. Bütün şuşalılar ürək-dən təbrik edim.

Yirmi səkkiz il yarım işğal altında olan Şuşa azad edildi! Şuşa indi azaddır! Biz Şuşaya qayıtmışıq!"

Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi irsinin təməlləri üzərində dövrün tələblərinə uyğun çevik və adekvat, diplomatik, hərbi siyasət yürüdükdən Azərbaycanın ən uca məqama, torpaqların bütövlüyünə yetirən Qarabağın xilaskarı İlham Əliyevin həmin tarixi gündə Ulu Öndərin məzarını ziyarət etməsinin də öz rəmzi mənası oldu: "Ürəyimdə dedim, xoşbəxt adamam ki, ata vəsiyyətini yerinə yetirdim. Şuşanı azad etdik! Bu, böyük Qələbədir! Şəhidlərimizin, Ulu Öndərin ruhu şadırdır bu gün! Gözün aydın olsun, Azərbaycan! Gözünüz aydın olsun, dünya azərbaycanlıları!"

8 may tarixi həm də qan yaddaşımızdır

2020-ci il noyabrın 8-də könlündə, qəlbində Qarabağ, Şuşa ruhu olan qəhrəman Azərbaycan oğulları Vətən qibləmiz Şuşanı azad edərək xalqımıza Zəfər günü ərməğan etdilər. Düz 28 illik intizardan, həsrətdən, nisgildən, qubardan sonra Azərbaycan xalqı Şuşanın azadlığının sevinci göz yaşlarına boğuldu...

Amma bu xoşbəxt günlərə çatana, torpaqlarımıza yenidən qədəm qoyana, vətən ötrini sənədləşdirən cəyranlarımızın cəyranları, soyqırımımız o qədər cəfəlar, əziyyətlər, bələlar çəkdi, faciələr yaşadı ki...

Əslində, qorxaq erməni nə kəro idi ki, Şuşa kimi alınmaz qalanı işğal etməyə hünəri çataydı. Bu hər kəs tərəfindən bilinən, belləli həqiqət idi ki, Qarabağın ürəyi Şuşanın işğal altına düşməsi həmin zaman ölkəmizdə hökm sürən siyasi özbaşnalığın, hakimiyyətin, kreslo uğrunda edilən satqınlığın nəticəsi idi.

O dövrdə hakimiyyəti zorla zəbt etmiş anti-milləti ünsürlər torpaqlarımızın qorunması üçün deyil, hakimiyyət uğrunda bir-birliyi ilə didişirdilər. Qarabağa düşmənin üzünə göndəriləsi tanklar, zirehli maşınlar Bakının küçələrində sütiyürdülər...

1992-ci il mayın 8-də antimilləti ünsürlərin xəyanətini, satqınlığını nəticəsi olaraq Şuşa kimi alınmaz qala itirildi, bundan sonra digər rayonlarımız da bir-birinin ardınca erməni işğalına məruz qaldı. Azərbaycanın 20 faiz torpağının zəbt edilməsi, əhalimizin qətləndirilməsi, soyqırımları ilə üzəlməsi, yüzminlərlə insanımızın məcburi köçkünlüyünə gətirdiyi maddi-mənəvi zimlərə tuş gəlməsi məhz vaxtilə AXC-Müsavat çütlüyünün hakimiyyəti hərisliyinin, vətən xəyanətinin nəticəsi idi...

30 ilin o üzündə yaşadığımız bütün bu faciələr qan yaddaşımızdır və Azərbaycan xalqı olaraq heç zaman o günləri unutmayacağıq, bizi bu bələlara düşən milli xəyanətkarları bağışlamayacağıq.

Ürəyimiz sevincdən atlanır, var gücümüzlə dünyaya haqqırırıq: "Sən ey Vətən qibləmiz, Şuşa, azadlığın mübarək!"

TƏŞKİLATÇILAR

www.caspianagro.az

caspianagro.az

CaspianAgro

#CaspianAgro

18-ci Azərbaycan Beynəlxalq

KƏND TƏSƏRRÜFƏTİ SƏRGİSİ

13 | 14 | 15 | 16
MAY 2025

BAKİ EKSPONƏ MƏRKƏZİ

sı da bərdəfəlik silindi, yerini qalibiyyətə verdi, milli qürurumuz bərpa olundu.

Azərbaycan xalqı məğlub xalqdan qalib xalqa çevrildi...

Qayıdış təntənəsi yaşayan Şuşa

İndi hər birimiz igid döyüşçülərimizin canları, qanları bahasına açdığı "Zəfər çığı" ilə Şuşaya ziyarətə yollanıq, yolboyu bu ərazilərin qədim coğrafi şəraitini seyr etdikcə heyratə gəlir, Azərbaycan oğullarının göstərdikləri şücaətə bir daha heyran oluruq, müqəddəs şəhidlərimizin ruhuna dualar oxuyuruq...

İndi Şuşa həyatının ən xoşbəxt, ən şaqraq, ən fərəhli günlərini yaşayır...

Qarabağın mirvarisi Şuşaya azadlıq bəxş edən Qalib Lider İlham Əliyev Şuşanı başdan yaradır, ona yeni nöfəs verir...

Şuşada evlər, məktəblər, bağçalar tikilib istifadəyə verilir, infrastruktur qurulur...

Böyük quruculuq meydanına çevrilən, hər-tərəfli işlər gərçələşdirilən Şuşada Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi altında Heydər Əliyev Fondu tərəfindən tarixi, dini, mədəni abidələrimiz müvəffəqiyyətlə bərpa olunur. Mədəniyyət paytaxtımız Şuşanın ənənəvi tarixi bayramları da öz axarına düşür, "Xaribülül" Musiqi Festivalı, Vaqif Poesiya Günləri kimi...

Ümumiyyətlə, azadlığın üzərindən heç bir il keçməmiş qoynunda musiqi festivalları, poeziya günləri düzenlənən Şuşanın hər günü bayram coşusunda keçir. Mədəniyyət paytaxtımız kimi şəərəfli statusu malik Şuşa ötən müddətdə türk dünyasının paytaxtı olub, şəhərin 270 illik yubileyi təntənə ilə qeyd edilmiş, 2022-ci il başdan-baş "Şuşa ili" kimi keçirilib. Bir sözlə, Şuşanın milli, mədəni, vətən ruhu da özünə qayıtarlıb.

Şuşanın bu qısa zamanda dirçəldilməsi isə birbaşa dövlət başçısı İlham Əliyevin şəxsi qətiyyətinin və əzminin möhtəşəm təzahürüdür. Əbəs deyildi ki, hələ 44 günlük Vətən müharibəsində, Şuşanın mümkün qədər az dağıntı ilə azad edilməsi, Ali Baş Komandanın döyüşçülərimizə qəti tapşırığı olmuşdu.

Məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilən bütün bu müstəsna işlər həm də Şuşanın təzliklə əzəli sakinlərinə qovşudurulmasına mühüm zəmin yaradıb. Bu gün Şuşadan azərbaycanlıların doğma həmrəyi gəlir.

2024-cü il mayın 10-da - vaxtilə Şuşada azərbaycançılıq məfkurəsinin məşolını alovlandıran, onun dirçəldilməsində birbaşa əməyi olan Ulu Öndər Heydər Əliyevin doğum günündə Şuşaya ilk köçən sakinlərlə görüşü zamanı Prezident İlham Əliyev söylədi ki, bu gün Şuşanın yeni tarixi başlayır: "Mən 2020-ci il noyabrın 8-də xalqa müraciətimdə demişdim ki, biz Şuşanı dirçəldəcəyik.

Bax bu gün biz dirçəldilən Şuşanı görürük".

Vətən müharibəsindən dərhal sonra quruculuq işlərinə start verilən qala şəhərimizə ilk olaraq Zəfər yolu çəkilib. İndi həmin yolla və yeni çəkilən digər yollarla Şuşaya ücrəngli, ay-ulduzlu Azərbaycan bayraqları ilə bəzədilmiş qayıdış karvanları yola salınıq. Bu gün artıq Şuşanın 1396 nəfər sakini var və onlar dədə-baba yurdlarında yaşamağın sevincini duyurlar. Qarşıda isə bütün şuşalılar bu cür bəxtəvər günlər gözləyir...

Bəli, Azərbaycan xalqı olaraq, Şuşa Zəfərinin fonunda cəmi beş il övvələ qədər hamımız gərçəkləşməsi mümkünkənsüz kimi görünən möcüzəvi gərçəkliklər yaşayırdıq.

Ürəyimiz sevincdən atlanır, var gücümüzlə dünyaya haqqırırıq: "Sən ey Vətən qibləmiz, Şuşa, azadlığın mübarək!"

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Uzaq sahil, yaxın ölkə

Azərbaycan-Vyetnam əməkdaşlığının perspektivləri genişdir

Bir zamanlar uzaq və fərqli iki dövlət olan Azərbaycanla Vyetnam indi bir-birinin üfüqlərinə baxaraq dənizlər və dağlar əsaraq iqtisadi körpü qururlar. Azərbaycan zəngin torpaqları ilə Vyetnamın əzəmətli çölləri hər ikisinin ehtiyacı olan qarşılıqlı əlaqələri qurmaqda önəmli rol oynayır. Bu əlaqələr həm tarixin mirasını, həm də gələcəyin perspektivini özündə daşıyır.

Sovetlər dövründə Azərbaycan SSR ilə Vyetnam arasında iqtisadi əməkdaşlıq yüksək səviyyəyə çatmışdı. 1959-cu ildə Vyetnam Demokratik Respublikasının Prezidenti Ho Şi Min Azərbaycan SSR-ə səfər etmişdi. Sonralar - 1983-cü ildə isə SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini Heydər Əliyev Vyetnamda səfərdə olmuşdu. Təbii ki, bu səfər o zaman iki dövlət arasında iqtisadi əməkdaşlığın genişlənməsinə təsirli olmuşdu. SSRİ-nin dağılmasından sonra isə Azərbaycanla Vyetnam arasında əlaqələr yeni mərhələyə qədəm qoyaraq, iqtisadi və siyasi reallıqlara uyğun inkişaf etməyə başlamışdır. Bu əlaqələr enerji, kənd təsərrüfatı, ticarət və investisiya sahələrində özünü göstərir.

Bu gün Azərbaycan və Vyetnam arasında iqtisadi, o cümlədən ticarət əlaqələri var. Doğrudur, Azərbaycan Vyetnamın əsas ticarət tərəfdaşlarından deyil. Amma tərəflərin bir-birinə artan marağı və ticarət imkanları notisiyində Azərbaycan Vyetnamla nəfər müəssisələri ilə yanaşı, meyvə-tərəvəz, xüsusən quru meyvələr ixrac edir. Azərbaycan isə Vyetnamdan, əsasən, elektronika, maşın avadanlıqları, tekstil və digər sənaye malları alır. Vyetnamın məşhur məhsullarından biri sayılan düyü və digər kənd təsərrüfatı məhsulları ölkəmizin alış-veriş mərkəzlərindəki mağazalardan əskik olmur. Prezident İlham Əliyev bu günlər "Vietnam News Agency" agentliyinə verdiyi müsahibəsində deyib: "Azərbaycan Vyetnamla iqtisadi və ticarət əlaqələrinin inkişafına böyük əhəmiyyət verir. 2024-cü ildə iki ölkə arasında ömtəə dövriyyəsinin həcmi 223,93 milyon ABŞ dolları olub. Sözsüz ki, bizim bu göstəricini gələcəkdə də artırmaq üçün potensialımız mövcuddur. Ölkələrimiz neft sahəsində də qarşılıqlı fəaliyyət göstərir. 2019-cu ildə Vyetnamın "Bin Sh Refinery and Petrochemical Company" ilə SOCAR arasında müqavilə imzalanıb. Neft sahəsində əməkdaşlığımız möhkəm tarixi təməllə əsaslanır - çünki Azərbaycan müttəxissisləri Vyetnamın neft sənayesinin yaradılmasında və inkişafında əsas rol oynayıblar".

Dövlət başçısının 2014-cü ildə Vyetnam dövlət səfəri Azərbaycan ilə Vyetnam arasında ikitərəfli əlaqələrin inkişafında mühüm bir mərhələ olmuşdur. Bu səfər yalnız iki ölkə arasındakı diplomatik və iqtisadi əlaqələrin gücləndirilməsinə deyil, həm də Cənubi Asiya ilə Cənubi Qafqaz arasında yeni əməkdaşlıq yollarının açılmasına imkan yaratmışdır. Bir il sonra Vyetnam Sosialist Respublikasının Prezidenti Çıoq Tan Şanqın Azərbaycana rəsmi səfəri isə iki dövlət arasında münasibətlərdə yeni səhifə açmışdır. Səfər çərçivəsində ilk dəfə Azərbaycan-Vyetnam biznes-forumunun keçirilməsi ölkələr arasında iqtisadi əlaqələrin inkişafını təşviq etmək və hər iki ölkənin iş adamlarına qarşılıqlı faydalı investisiya və ticarət imkanları təqdim etmək məqsədini daşımışdır. Ticarət mübadiləsinin artırılması, bərgəz biznes layihələrinin həyata keçirilməsi və sənaye qoyuluşu məsələləri forumun əsas mövzularından biri olmuşdur.

İki həftə öncə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla xanım Əliyevanın Vyetnam səfəri də ölkələrimiz arasında əlaqələrin dərinləşdirilməsi, mədəniyyət, təhsil, humanitar sahələrdə əməkdaşlığın inkişafı və qarşılıqlı anlayışın artırılması baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu səfər Heydər Əliyev Fondunun missiyasına uyğun olaraq humanitar əlaqələri gücləndirmək, tərəfdaşlıq və dialoq yaratmaq məqsədi güdürdü. "Heydər Əliyev Fondu vitse-prezidenti Leyla Əliyeva ölkəmizə səfəri çərçivəsində vitse-prezident Vo Ti An Suan, Vyetnam Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi Baş katibinin xanımı No Fon Li, yaradıcılıq sənayesinin nümayəndələri, Hanoy Ticarət və Turizm Kollecinin rəhbərləri, həmçinin Azərbaycanda təhsil almış vyetnamlı məzunlarla görüşüb. Görüş çərçivəsində Hanoy Ticarət və Turizm Kollecinə Heydər Əliyev Fondunun maliyyə dəstəyi ilə bağlı sertifikat təqdim edilmiş, - deyərək Prezident İlham Əliyev "Vietnam News Agency" agentliyinə verdiyi müsahibədə vurğulayıb.

İki ölkə arasında əlaqələrin perspektivlərindən biri də turizmdir. Azərbaycanla Vyetnam arasında birbaşa hava əlaqəsinin yaradılması turizm proqramlarının inkişafı ilə paralel iki ölkənin vətəndaşlarının bir-birinin mədəniyyətinə və tarixinə marağının artmasına kömək edəcək. Azərbaycan və Vyet-

nam ayrı-ayrılıqda özünəməxsus turizm potensialına malik ölkələrdir. Vyetnam gözəl və zəngin təbiəti ilə məşhurdur. Dağlıq ərazilər, çimərliklər, tarixi abidələr və şəhər mədəniyyəti ilə turistləri cəlb edir. Azərbaycan isə dünyada tarixi abidələri, Xəzər dənizinin sahilindəki kurortları, təbii gözəllikləri və zəngin mədəni irsi ilə tanınır.

Vyetnam Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin baş katibi To Lam Azərbaycan Respublikasına dövlət səfərinə gəlmiş. Vyetnam Azərbaycan üçün Asiya bazarlarına çıxmaq, ticarət əlaqələrini genişləndirmək və strateji əhəmiyyətli bölgələrdə mövqeyini gücləndirmək baxımından önəmli bir tərəfdaş olduğu üçün bu səfərin ikitərəfli münasibətlərin dərinləşməsinə istiqamətində böyük əhəmiyyəti var. Bu səbəbdən Vyetnam liderinin Azərbaycan səfərinə ölkələrimiz arasındakı münasibətlərdə yeni bir mərhələ kimi dəyərləndirmək olar. Dövlətimizin başçısı məlumatlı və mədəniyyətə bağlı fikirlərini belə bölüşüb: "Səfər proqramına ikitərəfli gündəliyin əsas aspektlərini əhatə edən məsələlərin geniş dairəsi daxildir. Bu, aktual mövzulara dair hərtərəfli fikir mübadiləsi aparmağa, yanaşmaları razılaşdırmağa və gələcəkdə qarşılıqlı fəaliyyətin perspektiv istiqamətlərini müəyyənləşdirməyə imkan verəcək. Siyasi dialoq, iqtisadi-ticarət əlaqələrinə, həmçinin humanitar və mədəni mübadiləyə xüsusi diqqət yetiriləcək. İnənəm ki, cənab Lamın səfəri daha fəal əməkdaşlığa mühüm tökən olacaq. Azərbaycanla Vyetnam arasında münasibətlərin dostluq və qarşılıqlı hörmət ruhunda inkişafı üçün yeni üfiqlər açacaq".

Göründüyü kimi, To Lamın Azərbaycana səfəri diplomatik əlaqələri inkişaf etdirməklə yanaşı, hər iki ölkənin bərgəz əməkdaşlığını daha yüksək səviyyəyə çatdırmaq məqsədi güdür. Bu cür səfərlər həmçinin regional və beynəlxalq məsələlərdə ölkələrimiz arasındakı əməkdaşlığı daha da dərinləşdirir.

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

Kəşmirdə eskalasiya: Hindistan Pakistana raket zərbələri endirib, İslamabad təcavüzü cavabsız qoymayıb

Hindistan hakimiyyəti mayın 7-nə keçən gecə Pakistanda, eləcə də Kəşmirin Pakistan hissəsində "terrorçu" infrastrukturaya hücum edərək "Sindur" əməliyyatına başladığını açıqlayıb. Hindistan Müdafiə Nazirliyi ordunun Pakistanda 9 hədəfi vurduğunu bildirib.

Hindistan tərəfi iddia edir ki, onların hərəkətləri "məqsədlidir və eskalasiyaya yönəlməyib". Yeni Dehli Pakistanın heç bir hərbi obyektinin hədəfə alınmadığını bildirib. Zərbələrdən sonra Hindistan ordusunun sosial şəbəkələrdəki "X" səhifəsində "Ədalət zəfər çaldı" postu dərc edilib.

Pakistanın Baş naziri Şahbaz Şərif Hindistanın hücumunu "müharibə aktı" adlandırdı. Bildirib ki, "məkrli düşməni Pakistanın beş bölgəsində qorxaqcasına hücumlar həyata keçirib" və İslamabad buna cavab verəcək. Bu barədə siya-

sətçi "X" sosial şəbəkəsindəki səhifəsində yazıb. Şərif Təhlükəsizlik Şurasının iclasını çağırıb. Şərif deyib ki, Pakistan "Hindistanın tətbiq etdiyi bu müharibə aktına qəti cavab vermək hüququna malikdir". O, belə bir cavabın heç qətiyyət artıq verildiyini vurğulayıb.

Məlumatla görə, İslamabad Hindistana cavab zərbəsi endirib. Pakistanın informasiya naziri Attaullah Tarar deyib ki, Pakistan 5 Hindistan qırıcısını və bir pilotsuz təyyarəni vurub. Bundan əlavə, Pakistan tərəfi Kəşmirdə bölücülərlə boyunca Hindistan Silahlı

Qüvvələri briqadasının qərar-gahının və Hindistan postunun dağıdılması barədə məlumat verib.

Bu arada, Pakistanın Milli Təhlükəsizlik Komitəsi ölkədəki son vəziyyətlə bağlı brifinq keçirib. Komitənin məlumatına görə, Hindistanın hava hücumları nəticəsində Pakistan ərazisində mülki şəxslər həlak olub və yaralanıblar. Hava zərbələri bir neçə məscidin dağılmasına da səbəb olub. Bəhə-purda məscidin vurulması nəticəsində həlak olanların isə körpə qız uşağıdır. Həmçinin iki məscid də vurulub. Pakistan dövlət televiziyası Hindistanın ölkənin üç bölgəsinə zərbələr endirdiyini bildirib.

Media Hindistan Hərbi Hava Qüvvələrinin üç "Rafale"

qırıcısının Pakistan hava hücumundan müdafiə qüvvələri tərəfindən vurulması barədə də məlumat yayıb.

BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş Hindistan və Pakistanı maksimum təmkinli davranmağa çağırıb. "Baş katib Hindistan ordusunun nəzarət xəttindən keçən və beynəlxalq sərhəddəki hərəkətlərindən son dərəcə narahatdır. O, Hindistan və Pakistanı maksimum hərbi təmkin nümayiş etdirməyə çağırır. Dünya Hindistan və Pakistan arasında hərbi qarşıdurma dözü bilməz", - BMT Baş katibinin ofisinin bəyanatında belə deyilib.

Rizvan HİLALOĞLU,
"Azərbaycan"

Bir gündə iki cəhd

Birinci uğursuz turdan sonra bir neçə saat davam edən müzakirələr nəticəsiz qalmadı

Məlum olduğu kimi, fevral ayında Almaniyada növbədənəknər parlament seçkiləri keçirilmiş və nəticədə Xristian Demokratlar İttifaqı (CDU) partiyası qələbə qazanmışdır. Mayın 6-da onun lideri Fridrix Merts parlamentdə iki tur səsvermədən sonra AFR-in yeni 10-cu Kansleri seçilmişdir.

Almaniya tarixində ilk dəfə olaraq bu posta namizəd birinci turda tələb olunan mütləq səs çoxluğunu toplaya bilməyib. Bir neçə saat sonra onu seçmək üçün ikinci cəhd olub və bu zaman Merts lazımı səs çoxluğu - lehinə 325 səs qazanıb.

Hökumət koalisiyasını yaradan CDU/CSU və SPD blokunun hazırkı Bundestaqda ümumilikdə 328 mandatı var. Kanslerin ilk turda uğursuzluğundan sonra parlament fraksiyaları arasında məsləhətləşmələr üçün Bundestaqın iclası yarımçıq kəsilib. Almaniyanın "Mercur" nəşri yazır ki, bir neçə saat davam edən müzakirələrdən sonra təkrar səsvermə keçirilib və Fridrix Merts "Yaşillər" və Sol Partiyasının gözlənilməz dəstəyi sayəsində kansler postunu tuta bilib. Eyni zamanda qəzet bu addımı "təhlükəli" kimi qiymətləndirib, çünki CDU öz prinsiplərini güzəştə

getməli olub: son vaxtlara qədər fraksiya "solçular"la hər hansı əməkdaşlıqdan imtina edirdi.

"Bild" qəzeti yazır ki, CDU-nun baş katibi Karsten Linnemann mümkün qədər tez bir zamanda əlavə tədbirlər görülməsinə dair qərar qəbul olunmasına çağırıb: "Avropanın güclü Almaniya əhtiyacı var. Ona görə də biz bir neçə gün gözləyə bilmərik".

Almaniyanın Əsas Qanununun 63-cü maddəsində nəzərdə tutulduğu kimi, təkrar səsvermə 14 gün ərzində keçirilməli idi. Merts bu halda tələb olunan 316 səs ala bilməyirdi, üçüncü cəhdə onun hökumət başçısı seçilməsi üçün sadə səs çoxluğu kifayət edəcəkdir.

Fridrix Merts 11 noyabr 1955-ci ildə noyabrın 11-də anadan olub. İxtisasca hü-

quqünasdır. 1998-2000-ci və 2002-2004-cü illərdə Bundestaqda CDU/CSU fraksiyasının rəhbərinin müavini olub. 2018-ci il oktyabrın 30-da Bavariya və Hessen federal əyalətlərində XDI-nin uğursuz seçkilərindən sonra Fridrix Merts Merkelin yerinə XDI sədri postuna namizəd olmaq qərarını açıqlayıb. 2022-ci ilin yanvarında XDI-nin sədri seçilib. 2024-cü ilin sentyabrında müxalifətdəki CDU/CSU bloku tərəfindən 2025-ci ildə keçiriləcək Bundestaq seçkilərində Almaniya kansleri vəzifəsinə namizəd kimi irəli sürülüb.

Fridrix Merts ötən həftə İspaniyanın Valensiya şəhərində keçirilən mübahisəkar Avropa Xalq Partiyasının konfransında həmkarlarına söz verib: "Biz Almaniya, mənim ölkəmdə gördüyünüz ən güclü Avropayönlü hökumətlərdən birini qurmağa hazırıq". O, gələcək Avropa kursunun hədəflərini də açıqlayıb: "Avropa İttifaqının birliyini və müdafiə qabiliyyətini gücləndirmək, yeni azad ticarət sazişlərini dəstəkləmək, iqlimin qorunması və rəqəbatqabiliyyətli siyasətinə düzəlişlər etmək, qiyyətə gələn miqrantların sayını azaltmaq".

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

OXUCULARIN VƏ MƏTBUAT YAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2025-ci il üçün abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmətbuat yayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat

6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Ekoloji tarazlığın qorunması planetimizin gələcəyi üçün vacibdir

Təbiətdə olan bütün canlı-cansız əlverişli birləşərək bir zəncir yaradır. Zəncirin halqalarının biri əksilsə, qırılsa, bütün ekosistem zərər görür. İnsanlarla ətraf mühit arasındakı əlaqə təbiətin ən böyük tarazlıqlarından biridir. Canlı və ya cansız olmasından asılı olmayaraq, ekosistemin hər bir üzvünün vəzifəsi var. Hər hansı bir canlı növünün nəslinin tükənməsi isə tarazlığın pozulması deməkdir.

İsveçrənin Sürix Universitetinin alimləri 3667 tədqiqat nəticələrinə əsaslanaraq bildirlər ki, planetimizin biomüxtəlifliyi ciddi təhlükə altındadır. Əldə edilən məlumatlara görə, mikroblardan meşələrə qədər bütün canlı növləri geri döndürülməyən məhvə sürüklənir. Bəşəriyyətin ətraf mühitə global dağıdıcı təsirini dəyərləndirmək üçün təcili tədbirlər görülməlidir.

Tədqiqatlar göstərir ki, insan fəaliyyətinin təsiri ilə yaşayış yerlərinin itirilməsi, ekoloji çirklənmə və iqlim dəyişikliyi quruda, şirin su və dəniz ekosistemlərində biomüxtəlifliyi əhəmiyyətli dərəcədə azaldıb və bioloji strukturu sistemə şəkildə dəyişib. Mütəxəssislər bildirirlər ki, əldə edilən son məlumatlar Yer in geoloji tarixinin son dövrü olan Antropogen dövründə olduğu kimi bariz göstəricisidir. Bu dövr insan fəaliyyətinin planetin ekosistemlərinə və təbii proseslərinə təsirinə əhəmiyyətli dərəcədə artdığı geoloji dövrüdür.

Dünyanın quru ərazisinin üçdəbirini əhatə edən və canlı aləmin yarımından çoxuna yuva olan meşələr ekosistemin ən

vacib qollarından biri hesab edilir. Dünyanın ağciyəri hesab edilən meşələr canlıların yaşaması üçün lazım olan oksigenin böyük hissəsini istehsal edir. Quruda yaşayan canlıların 80 faizinin sağ qalması meşələrdən asılıdır. Onların məhvi ilə heyvanların sayının azalması ekosistemdə böyük bir boşluq deməkdir. Statistik məlumatlara əsasən, son 15 ildə dünyada hər il orta hesabla 10 milyon hektar meşə sahəsi yox olub. Ən çox meşə itkisi yaşayan ölkələr sırasına Braziliya, Konqo Demokratik Respublikası və İndoneziya daxildir. 1970-ci ildən 2020-ci ilə qədər bütün dünyada monitorinq edilən vəhşi təbiət populyasiyalarında orta hesabla 73 faiz azalma müşahidə edilmişdir. Latın Amerikası və Karib hövzəsi ölkələrində ən böyük azalma baş verib - 94 faiz. Şimali Amerikada 33 faiz, Afrikada 65 faiz, Asiya Sakit okean hövzəsində 45 faiz, Avropa və Mərkəzi Asiyada isə 24 faiz azalma olduğu bildirilib.

Növbə, yaşına və iqlimlərinə görə bəzi istisnalar olsa da, orta hesabla bir ağac bir gündə 10-12 insanın ehtiyacı olan qədər oksigeni istehsal edir. Yəni

sadəcə bir ağacın kəsilməsi bu insanın bir günlük oksigen ehtiyatının itirilməsi deməkdir. Meşələr bitki və heyvanlar üçün həm də təbii su mənbəyidir. Bitki örtüyündə və torpaqda böyük miqdarda karbon saxlanılır ki, bu proses də iqlimə mənfi təsir edərək global istiləşmənin qarşısını alır, su buxarını kondensasiya edərək yağışın yağmasına səbəb olur.

Mütəxəssislərin etirafına görə, hazırda planetimizin məruz qaldığı təhlükdən biri dünya okeanının ekoloji fəlakətə üzüləcəkdir. Dəniz və okeanların təmiz kimyasını isə insanlar şüursuz və ya şüurlu şəkildə dəyişdirir, məhv edirlər. Hər il okeanlardan milyonlarla ton plastik tullantı toplanır. Bu vəziyyət dəniz həyatı üçün ölümcül nəticələrə səbəb olur. Araşdırmalar göstərir ki, temperatur artımı davam edərsə, növlərin 16 faizi nəslini tükəndirəcək. Həddindən artıq balıq ovu, ya-

şayış mühitinin yox edilməsi və iqlim dəyişikliyi okeanları məhv edir. Təəssüf ki, bu dağılıma son 50 ildə böyük vüsət alıb. Bu gün okean suları üçün ən təhlükəli çirkləndiricilərdən biri də dəniz və okeanlara axıtılan kimyəvi maddələr, plastik tullantılardır. Bu zərərli maddələr yavaş-yavaş bahıqlarda yığılır və sonra onları yeyən daha böyük dəniz heyvanlarının özünü göstərir. Daha sonra isə süffməyə gələrkən qida rasionumuza daxil olur.

Ekoloji tarazlığı qorumaqla gələcəyimizi sağlam zəminlər üzərində qura bilirik. İnsanlar təkrar emalla, su və elektrik enerjisinin istifadədə israfı yol verməməklə, bir sözlə, təbiətə daha hörmətlə yanaşmaqla planetin gələcəyi üçün özünü qoruyub saxlayırlar. Biz bunu həm özümüz, həm də gələcək nəsillər üçün etməliyik.

Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"

Hava əsasən yağmursuz keçəcək

Azərbaycanda bu günə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişkən buludlu keçəcəyi, əsasən yağmursuz olacağı gözlənilir, mülayim cənub-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 16-18° isti, gündüz 23-28° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 758 millimetr civə sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət gecə 70-80 faiz, gündüz 55-60 faiz olacaq.

Azərbaycanın əksər rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bözi şimal və qərb rayonlarında aralıq yağış yağacağı,

şimşək çaxacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə qısamüddətli leysan xarakterli olacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bözi yerlərdə aralıq duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 15-19° isti, gündüz 24-29° isti, dağlarda gecə 5-10° isti, gündüz 15-20° isti olacaq.

Naxçıvan şəhəri, Culfa, Ordubad, Sədərək, Şahbuz və Şərurda hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin axşamə doğru bözi yerlərdə qısamüddətli leysan xarakterli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə dolu düşəcəyi ehtimalı var.

Aralıq duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 9-14° isti, gündüz 23-28° isti olacaq.

Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Füzuli, Ağdam, həmçinin Daşkəsən-Gədəbəy, Göygöldə ha-

va əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bözi yerlərdə qısamüddətli leysan xarakterli yağıntılı ola-

cağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə dolu düşəcəyi ehtimalı var. Aralıq duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 6-11° isti, gündüz 15-20° isti, bözi yerlərdə 23° isti olacaq.

Şərqi Zəngəzurd - Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilan hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bözi dağlıq ərazilərdə qısamüddətli leysan xarakterli yağıntılı olacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə dolu düşəcəyi ehtimalı var.

Aralıq duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 6-11° isti, gündüz 18-23° isti olacaq.

Qazax, Gəncə, Samux, Goranboy, Tərtər, Şəmkir, Tovuz, Nafta-

landa hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bözi yerlərdə qısamüddətli leysan xarakterli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə dolu düşəcəyi ehtimalı var. Aralıq duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 11-16° isti, gündüz 23-28° isti olacaq.

Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusarda hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bözi yerlərdə qısamüddətli leysan xarakterli yağıntılı olacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Aralıq duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 10-15° isti, gündüz 21-26° isti, dağlarda gecə 5-10° isti, gündüz 15-20° isti olacaq.

Yevlax, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Bərdə, Beyləqan, Sabirabad, Mingəçevir, Biləsuvar, Saatlı, Göyçay, Ucar, Şirvan, Hacıqabul, Zərdab, Salyan, Neftçalada hava əsasən yağmursuz keçəcək. Aralıq duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 15-19° isti, gündüz 24-29° isti olacaq.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara, Biləsuvar, Cəlilabadda hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bözi dağlıq ərazilərdə qısamüddətli leysan xarakterli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Aralıq duman olacaq. Mülayim şimal-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 13-17° isti, gündüz 23-28° isti, dağlarda gecə 13-16° isti, gündüz 20-25° isti olacaq.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və
Baş redaktor müavini	- 538-86-86, 539-72-39	informasiya şöbəsi
Məsəl katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi
Məsəl katib müavini	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəssisatlıq

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə

az.reklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3540
Sifariş 926

Qiyməti 60 qəpik